

MADIU

Yeisu Besinana ana mumugao

(Luke 3:23-38)

1 ¹Laulele teina Besinana Yeisu ana mumugao vehabadi. Yeisu tubuna Deivida, na Deivida tubuna mugamugaina Abelaham. ²Wuwuna teina dova: Abelaham iya natuna Aisake, na Aisake natuna Yakobo, na Yakobo natunao Yuda matahinao. ³Yuda natunao Pelesi yo Selaha na hinadi Temali, Pelesi natuna Hesiloni, na Hesiloni natuna Alam, ⁴na Alam natuna Aminadaba, na Aminadaba natuna Nasoni, na Nasoni natuna Salimoni, ⁵na Salimoni mwanena Lehabi na natudi Boasa, na Boasa mwanena Ludi, na Boasa yo Ludi natudi Obedi, na Obedi natuna Yesi.

⁶ Yesi natuna Deivida, iya Tauwasawasa, na Deivida Ulaya hiwapena itawaholai, na natudi Solomoni hilabahi. ⁷Solomoni natuna Lehobouma, Lehobouma natuna Abaya, na Abaya natuna Esa. ⁸Esa natuna Yehosepata, na Yehosepata natuna Yolam, na Yolam natuna Usaya. ⁹Usaya natuna Yodam, na Yodam natuna Ehasi, na Ehasi natuna Heskaya. ¹⁰Heskaya natuna Manasa, na Manasa natuna Amoni, Amoni natuna Yosaya. ¹¹Yosaya natunao Yekonaya matahinao, na yadi haugai Babiloniwone hilaoma ta Yudeyaone hi'abi avivinidi na hilalawedine tupwa Babiloni ainai ta himiyamiya.

¹² Hauganane Babiloni ainai himiyamiya, Yekonaya natuna Selatiyeli, na Selatiyeli natuna Selubabel. ¹³Selubabel natuna Abiyuda, na Abiyuda natuna Elayakim, na Elayakim natuna Esoli. ¹⁴Esoli natuna Sadoka, na Sadoka natuna Ekim, na Ekim natuna Eliyuda. ¹⁵Eliyuda natuna Eliyesa, na Eliyesa natuna Madani, na Madani natuna Yakobo.

¹⁶ Yakobo natuna Yosepa, iya Meli mwanena, na Meli natuna Yeisu, na Yeisu hi'awa Besinanaei.^a

¹⁷Ebe Abelaham ainaena na tavahilidima Deivida ainai, neta yaso adi bagibagili 14. Eeta ebe Deivida ainaena yaso tavahilidima haugana

^a **1:16** Giliki alinadiyena hiwalo Keliso, na Hibulu alinadiyena hiwalo Mesaya.

Babiloniwone Yudeyaone hilalawedine Babiloni ainai, neta adi bagibagili 14. Na yadi hauga Babiloni ainaena na Besinana towahona yana hauga ainai yaso adi bagibagili hinage 14.

Yeisu ana labahi

(Luke 2:1-17)

18 Teina dova Yeisu Besinana ana labahine. Yeisu hinana Meli hiwalo abi'abiyei Yosepa ainai, na howola nigele hiyamiya bwau na Meli hesi ihiuma'o na yana hiumane neta Alu'aluwa Ve'ahihi ainaena. 19 Na mwanena Yosepa towaho dumwadumwaluna ta nigele ebeha Meli yana hiumane iyata'eyei ana geluwo aidiyai, na inuwavitai ta ebeha yana nuwatuwu dawaniyena ita'wata'wataei.

20 Na Yosepa yana nuwatuwu howola ipaipaihowa, na yana hauga eno ainai niviniviyena Yaubada yana tausagenawasa ehebo ainai iwalo, 'Yosepa, owa Deividia tubuna, havenaunuwanuwayababa Meli yana hiumane vehabana, neta Alu'aluwa Ve'ahihi ainaena, na hesi bada ulauvai mwanem. 21 Howola abo natuna towahona ilabahi, na yehana umwauwi Yeisu, wuwuna iya yana bodao yadi pwanoliwo aidiyena mata ilivahidi.'

22 Ginauli teina bida himahalava'o wuwuna mwalona tauwalo mahalava ehebo Yaubada yana walo iwalo mahalava mugaiyei ta Buki Ve'ahihi ainai ilelelene, iwalo:

23 'Vahala nuwanuwapuyona mata ihiuma yo natuna towahona ilabahi, na yehana himwauwi Imanuweli'.

Na Imanuweli ana bui 'Yaubada baidada'.

24 Eeta Yosepa eno'enowena itowolo na tausagenawasanane yana walo imulitaei, ta Meli itatawaholaine, 25 na nigele 'wapina iya'abitowoi ta ana higa ilabalaba na Yosepa gamane yehana imwau Yeisu.

Tausonogao yadi taubo'e gama Yeisu ainai

2 1 Yeisu hilabahi Betelehem ainai, haugana Helodi iya iloiloina Yudeya holanai. Na hauganane ainai tausonogao tupwa bomatuwena hilaoma ta Yelusalemaone aidiyai hipanivila, 2 hiwalo, 'Havaidova Yudeya yami wasawasa vauvauna hilabahi? Ahanapuiya'o bida hilabahiya'o, wuwuna ana ve'ive'ilala utui a'itaya'o tupwa bomatuwena ipoetaohanine, ainaena alaoma habi pwagogo ainai.'

3 Yadi walo teina wasawasa Helodi ibenalei na i'aluwagavai mwala'ina yo hinage Yelusalemao bagibagilidi hi'aluwagavai walo teina vehabana.

4 Ainaena Helodi Yudeyaone yadi taupwaoli mwala'idi yo yadi loina ana tauve'itao iyoga ahaidi na aidiyai ipanivila, iwalo, 'Havaidova ainai Besinana towahona hilabahine?'

5 Na hiwalo, 'Betelehem ainai, neta Yudeya holanai, dova tauwalo mahalava yana walomahalava Buki Ve'ahihi holanai, iwalo:

⁶ “Vehabana Betelehem dalava wasawasa na mwala'ina Yudeya dalavanao maudoidi aidiyena. Wuwuna Betelehem holanaena howola abo Isileli adi tauiloina imahalava, na iya yagu bodoa imugaiyedi.” ’

⁷ Ta Helodi tausonogaowa iyoga dawaniyedima, na ipanivilaedi aiteya hauga ainai utuine imamahalavane. ⁸ Eeta Helodi yadi walo ibenaledi na iloinaedi, iwalo, ‘Amlau Betelehem ainai na gamanane ambehaei, na ebe amlobai amwuyoma amvenuwamwauwegau, ta ebe yau hinage yalau na yapwagogo ainai’.

⁹ Wasawasa alinana hibenalei na hiso'e'eli ta hilau na utuiwa mwalonwa tupwa bomatuwena hi'l'itawa mehediyi imahalava na ihinahinali eeta himulitaei na gamanane yana abamiya itowolove'ilala na ainai himamahalavane, ¹⁰ na utuiwa vehabana hiyaliiyaya mwala'ina. ¹¹ Hiluwu vadai ta gamanawa hinana Meli baidana hi'l'itadine, na hipwagogo gamane ainai. Na velauwowa hivavaidimawa gamanane ainai himwamwauwidine, neta goula yo gado'a yo emodi.

¹² Na multai niviniviyena Yaubada ivenuwamwauwedi ebeha havena Helodi ainai hiwuyowuyouyo, eeta hitowolo na vali amwhaena hilau gwaipile yadi dalavai.

Yosepa yo gama mahinana hidena Itipita ainai

¹³ Na tausonogao bada hilao'o na masigiliyena Yaubada yana tausagenawasa niviniviyena Yosepa ainai imahalava ta ivenuwamwauwei iwalo, ‘Utowolo na gama mahinana ulauvaidi ta amdena tupwa Itipita ainai, na nemai ammiyamiya ana higa yavenuwamwauwegomiu, abo amlau gwaipilema. Yami dena teina wuwuna, Helodi mata gama teina ibehaei na ebeha i'oiye mwallowoi.’

¹⁴ Eeta masigilinane ainai Yosepa itowolo ta gamane mahinana ilauvaidi na hidedenane Itipita. ¹⁵ Na nemai Itipita himiyamiya ana higa Helodi imwamwalowoine. Yadi vetaumana ainaena Yaubada yana walomahalava, neta ehebo tauwalo mahalava iwalo mahalava mugaiyei, iwalo:

‘Itipita ainaena natugu yayogaenama’.

¹⁶ Na Helodi tausonogaowa iha'wa'ahayaidi ta nigele hiyalau gwaipilema. Yadi oyama vehabana imodi'i'ini mwala'ina, eeta Helodi yana tau'alehao ivetamaledi Betelehem dalavanao aidiyai, yo ebeha hedaheda towatowahodi hiya adi bolimai bwau ainaena i'aituluyo, hi'oiye mwallowoidi. Wuwuna tausonogao yadi aubabada ainaena boda ihanapuiya'o aiteya hauga ainai gamanane itutubuine.

¹⁷ Ainaena hauganane imahalava hava tauwalo mahalava Yelemaya mwalonwa iwalo mahalava mugaiyei, iwalo:

¹⁸ ‘Dou ta'eta'e dalava Lama'a ainena yabenalei.

Muya na mehelino hidou ta'eta'eyedi.
 Letiyeli idoudou natunao vehabadi,
 na yana dou ainaena nigele howahowana iyaliyaya,
 natunao yadi mwalowoi vehabana.'

Yadi laugwaipile Nasaleti ainai

¹⁹Eeta Helodi yana mwalowoi tuluhanai Yaubada yana tausagenawasa imahalava Yosepa ainai, haugana Itipita ainai howola himiyamiya, na niviniviyena iwalo ainai, ²⁰iwalo, 'Yosepa utowolo na gama mahinana ulauvaidi na amwuyo Isileli, wuwuna gamane ana alehawa bada imwalowoi'o'.

²¹Na Yosepa itowolo, ta gamane yo hinanane ilauvaidi, na hiwuwyone Isileli.

²²Na haugana hiwuyo Yosepa wasa ibenalei ebeha Helodi natuna Akeleyosi ive'aivelaheyei na ivetauwasawasa Yudeya holanai, eeta Yosepa imeheuhi na nige nuwana ilau gwaipile Yudeya, eena niviniviyena ve'ita Yaubada imohei ta hita'lili Galili tupwanane ainai. ²³Na Nasaleti ainai hivedalava ta himiyamiya. Teina ainaena tauwalo mahalava yadi walomahalava mugamugaina iwalo: 'Iya yehana himwauwi towaho Nasaleti'.

Yoni tau'abiye bapitaiso

(Maki 1:1-8; Luke 3:1-9, 15-17; Yoni 1:19-28)

3 ¹Hauga tenem ainai Yoni tau'abiye bapitaiso imahalava balabala awawai tupwa Yudeya holanai na iguguya, iwalo, ²'Mumugamii yababadi aidiyena amnuwabui wuwuna Yaubada mata muhamuhana alidai ivetauloina'.

³Tauwalo mahalava Aisaya mugai Yoni vehabana iwalo mahalava, iwalo:

'Towaho ehebo tupwa balabala awawai alinana mwala'ina ainaena iyogayoga, iwalo:

"Bada yana amwaha amsepa na am'abiye duyedumwalu".

⁴Yoni ana ale'o lagulagu kameli wiyawiyana, na ana tulituli kameli 'wapina, na ana mwaimwai'e'e yo mwagagau ta'i.

⁵Na Yoni balabala awawai iloguguguya na Yelusalemaone yo Yudeyaone yo we'aha Yolidani papalinane ana taumiyaone maudoidi hilaoma Yoni ainai, ⁶na mumugadi yababadi hiwalo mahalavaedi ainai, eena i'abi'abiye bapitaisodi we'aha Yolidani ainai.

⁷Na Palisiwone yo Sadusiwone bagibagilidi hinage hilaolaoma habi bapitaiso, na Yoni i'itadi ta iwalowedi, iwalo, 'Tau'oyama! omiu dova weso! Na yami nuwatuwu ebeha mata Yaubada yana modi'ini ainaena amdena, awa? ⁸Ainaena ilowoinanegomiu yo yami nuwabui moiha

amve'itaedi yami paihowa namwanamwadi aidiyena. ⁹Na havena amnuwahaehae wuwuna ebeha omiu Abelaham tubunao na hesi Yaubada howahowana yo gaimao teina aidiyena Abelaham tubunao ipaihowaidi. ¹⁰Na ebe mumugamiu nigele namwanamwana mata Yaubada iwalo yagaigomiu, dova aiwa, ebe nigele ainona namwanamwana tomowa higoha vehuludi ta aiwa ala'alahina ainai hivehuludi na i'alahidi.

¹¹'Na ebe amnuwabui, yau we'ahaena ya'abiye bapitaisogomiu na hesi howola abo ehebo towaho ilalaoma, iya imwala'i gabaegau, na nigele howahowagu na aena ana huma ya'avalai. Na towahonane mata ilaoama na Alu'aluwa Ve'ahihi, dova aiwa ala'alahina ainaena i'abiye bapitaisogomiu. ¹²Na towaho teina yana goliyena mata ai'ai dova pegapega itapidi yo ainodi hiholu na mulitai ainodi namwanamwadi ivehae yana vadavada ainai, na mohomohodine aiwa ala'alahina miyamiya vateyaina ainai igabudi.'

Yoni Yeisu i'abiye bapitaiso
(Maki 1:9-11; Luke 3:21-22)

¹³Hauga tenem ainai Yeisu tupwa Galili ilauvehulu na ilau Yolidani Yoni ainai habi bapitaiso. ¹⁴Eeta Yoni itowoi na Yeisu yana nuwatuwu higwaipile ta iwalo, 'Ilowoinanei na owa u'abiye bapitaisogau, na vedova ta ulaoma ta ebeha yau ya'abiye bapitaisogo?'

¹⁵Na Yeisu Yoni yana walone iyemaihane, iwalo, 'Nigele. Hesi teina dova. Owa u'abiye bapitaisogau, wuwuna teina ainaena loina maudoidi namwanamwadi tamulitaedi.'

¹⁶Eeta Yoni italam ta Yeisu i'abiye bapitaisone. Na Yeisu howola bwahiyena igayogayo taohani, na galewa ilotaho'e na Yeisu Yaubada Alu'aluwana i'i'itane ana oleya dova gabubu i'aituluma na ainai itotowane. ¹⁷Na hinage ehebo alinana galewaena hibenalei iwalo, 'Teina natugu yavelauwei iya vehabana yayaliyaya mwala'ina'.

Yeisu ana towoi Tomodulele ainaena
(Maki 1:12-13; Luke 4:1-13)

4 ¹Teina ainaena Yaubada Alu'aluwana Yeisu ilauvai ta ilalaweine balabala awawai ta ebeha ana towoi Tomodulele ainaena ilobai. ²Na ahubena 40 holanai nigele iya'ai, ta ainaena ivahali mwala'ina.

³Na tautowoinane imahalava na iwalo, Ebe owa Yaubada Natuna, gaima teina uloinaedi ta hiyemala ai'ai?'

⁴Na Yeisu iwalo, 'Buki Ve'ahihi holanai loina imiyamiya ebeha: "Tomowa yawahidi nigele ai'ai a'ava ainaena, na hesi walowo maudoidi Yaubada awanaena hilaoma iya tomowa yadi abanamwanamwa".'

⁵I'ovi na Tomodulele Yeisu ilauvai ta ilalaweine Yelusalem, na vada tapwalolo mwala'ina ewa'alilinai ihahaeyeine, ⁶na ainai iwalo, 'Ebe owa

Yaubada Natuna, teina ainaena ugavai, na mata nigele howahowana uyasilahe. Wuwuna Buki Ve'ahihi bada iwalo mahalava'o, iwalo:

“Yaubada yana tausagenawasao iloinaedi ta hi'ita avivinigo”.

Yo hinage iwalo:

“Nimadiyena hi'avalaligo, na ebe havena aem hisilasilah gaima aidiyai”.

⁷Na Yeisu hinage iwalo, ‘Ehebo walo Buki Ve'ahihi ainai imiyamiya iwalo:

“Havena Yam Bada Yaubada utowotowoi”.

⁸ Na Tomodulele Yeisu ilauvai ilawei oya mwala'ina ewanai na tenem ainai dalava wasawasaowa bale'uwai maudoidi Yeisu iveve'itane, ⁹na hinage itowouyoi, iwalo, ‘Tupwa tenem maudoina mata yamohego. Ebe ube'u aitulu na aliguwai upwagogo, na ebe abaloinaone yamohego.’

¹⁰Eena Yeisu iwalouyo, iwalo, ‘Tomodulele, ulau vehulugau! Buki Ve'ahihi holanai loina imiyamiya ebeha:

“Yam Yaubada ibom ainai upwagogo yo utapwalolo yo ibom yana walo upaihowai”.

¹¹Ainaena Tomodulele Yeisu ilauvehulu na multai tausagenawasao himahalava ta hihahaguine.

Yeisu yana paihowa ivetuwanu tupwa Galili ainai
(Maki 1:14-15; Luke 4:14-15)

¹²Na multai Yeisu wasa ibenalei ebeha Yoni vada abapaiyai himwauluwuwen'a'o, ainaena iwuyo Nasaleti Galili tupwanai. ¹³Na Nasaleti ilauvehulu ta imimiyan Kapaneum le'awanai, neta huhuwone Sebuloni yo Napitalai yadi toputopuwai. ¹⁴Ginauli teina vehabana tauwalo mahalava Aisaya mwalona iwalo mahalava na Buki Ve'ahihi ainai ilelelene iwalo:

¹⁵‘Sebuloni yo Napitalai yadi dalavao neta ni'u yo bwahi Yolidani ahipudiyai,
 nigele Yudeyao yadi tupwa yehana Galili.

¹⁶Hibom guguyou yana tupwa ainai himiyamiya na hesi teina hauga masele mwala'ina bida hi'itaya'o.

Wuwuna mwalona mwalowoi yana tupwa yababana ainai himiyamiya na teina hauga bida masele aidiyai i'alataohani'o.’

¹⁷Hauga tenem ainaena Yeisu yana guguya ivetuwanu na iwalo, ‘Yami paihowa yababadi aidiyena amnuwabui, wuwuna hauga bida imahalava'o na Yaubada ivetauloina alidai’.

Tauyama hitau vehopali Yeisu iyogaedi
(Maki 1:16-20; Luke 5:1-11)

¹⁸Na ehebo hauga Yeisu ni'u Galili le'awanai ivasavasane na tauyama hitau bwau matahina ilolobaidine yadi vinaya hiyahuyahuwei, ehebo

Saimoni, iya hinage hiyogaei Pita, na tahina yehana Andulu. ¹⁹Na iyogaedima na iwalo, ‘Ammulitaegau na tomowa am'onadi’. ²⁰Tenem ainai yadi vinayawa hilaugabaei na Yeisu himumulitaeine.

²¹Na hinage tupwana ivasanelau na tauyamao hitau tonuga wagai yadi vinaya hi'atu'atububunidi i'i'ita lobaidine, hiya Yemesa yo Yoni yo tamadi, ibom yehana Sebedi. Eeta Yemesa matahina iyogaedi, ²²na hitowolo mwayamwayau tamadiwa wagai hilalaugabaeine, na Yeisu himumulitaeine.

Yeisu tomowa bagibagilidi ihaguidi
(Luke 6:17-19)

²³Yeisu Galili maudoina ita'i'ilisi na yadi vada tapwalolo aidiyai iguguya, na wasa namwanamwana Yaubada yana loina vehabana iwalo mahalava, na hinage tomowa adi lovalao vagadi yo vagadi aidiyena i'abiye namwanamwadi. ²⁴Ainaena Yeisu wasana imahalava Siliya dalavanao maudoidi aidiyai, eeta tauovalao bagibagilidi hilawelawedi ainai, hiya hilovala mwala'ina na hiya ma'adi muyamuyao yo hiya vi'avi'a i'abiye yauyauledi yo hiya adi lovala ainaena hi'abi'abivelolo, yo hinage taupeuwo, na Yeisu i'abiye namwanamwadi maudoidi. ²⁵Teina wuwuna boda mwala'ina Yeisu himulimulitaei. Hiya Galiliyena yo Dekapolisiyena yo Yelusalemaena yo Yudeyaena yo hinage Yolidani vali tupwanaena.

Yeisu yana ve'ita oyai
(Luke 6:20-23)

5 ¹Yeisu boda mwala'ina i'i'itadine, na ihae oyai ta tenemai imimiyan, na ana taumulitao hinage hihahaene, ²na Yeisu ivetuwinu ive'ita aidiyai, iwalo,

³ 'Omiu mayami nuwadobi amyaliyaya wuwuna Yaubada yana Abaloina alimiyi.

⁴ Omiu taudou hinage amyaliyaya, wuwuna mata Yaubada i'abiye yaliyayagomiu.

⁵ Omiu mumugamiu hegohegoyadi amyaliyaya, wuwuna howola abo Yaubada bale'u maudoina imohegomiu.

⁶ Na ebe omiu mumuga dumwaluna nuwanuwamiu na amvahavahali amyaliyaya, yo hinage amgadogadomaguni vehabana amyaliyaya, wuwuna mumuga namwanamwana mata atemiyai imwala'i.

⁷ Na omiu tau'atemuyamuya amyaliyaya, wuwuna Yaubada hinage mata i'atemuya myaegomiu.

⁸ Omiu atemiu masemaseledi amyaliyaya, wuwuna howola abo Yaubada am'ita.

⁹ Omiu tau'abiye nuwadaumwali amyaliyaya, wuwuna Yaubada mata i'awa natunaegomiu.

- ¹⁰ Na omiu yami paihowa namwanamwana vehabadi tomowa
hive'ave'alehaegomiu, amyaliyaya wuwuna Yaubada yana
Abaloina alimiya.
- ¹¹ Na ebe vehabagu tomowa hi'ulu'ulumiyaegomiu yo
ive'ave'alehaegomiu yo yadi oyamaena hi'awa'awa yababaegomiu,
amyaliyaya ta'i. ¹² Moiha ta'i howahowana amyaliyaya mwala'ina,
wuwuna howola abo ami maiha namwanamwana galewai
mata amlobai. Na omiu dova Yaubada yana tauwalo mahalavao
mwalona. Wuwuna hiya hinage yadi miyavitai hilobaidi tomowa
aidiyena.'

Yagahu na masele vehabadi
(*Maki 9:50; Luke 14:34-35*)

¹³ 'Omiu dova yagahu taumiya bale'u vehabadi. Na amnuwatuwu
avivini ebe yagahu yana wahiyala i'ovi nigele howahowana na
inamwanamwauyo, ainaena tata'wata'wataei na tahiwavehulu amwahai.
¹⁴⁻¹⁵ Na hinage omiu dova masele taumiya bale'u vehabadi. Ebe lampa
tagabu havena walata ainaena ta'o'i'oihamui, na hesi ewai tamwauwi,
ta vada maudoina imasele. Hinage dova ebe oya vahupounai tadalava
sepa nigele howahowana dalavanane tadowani. ¹⁶ Omiu masele tomowa
aidiyai, eeta howahowana yami paihowa namwanamwadi hi'ita na
Tamamiu galewai hino'owei.

Loina vehabana

¹⁷ 'Havena amnuwanuwatuwu ebeha yau yalaoma na Moses yana
loinao nuwana tauwalo mahalavao yadi ve'itao yavaivehuludi. Na
hesi yalaoma ebeha ya'abiye mahalava ili'ilimanidi. ¹⁸ Yawalo moiha
alimiya, mata bale'u na galewa hisawali, na loina mwala'ina yo iu'iu
iso'isosolina mata nigele hiya'ovi na hesi ainodi mata himahalava. ¹⁹ Na
ebe yaiya loinadine ehebo aidiyena iu'iu iso'isosolina ita'wata'wataei yo
tomowa hinage nigele iyave'itadi, iya Yaubada yana Abaloina holanai
duya'ali'aliyai moiha, na hesi ebeha loinadine upaihowaiddi yo uve'itaedi,
yeham mata imwala'i Yaubada yana Abaloina holanai.

²⁰ 'Hinage yawalo alimiya ebe mumugamiu inamwanamwa mata
Palisiwone yo loina ana tauve'itaone mumugadine omiu mumugamiune
inamwanamwa gabaedi. Na ebe nigele, mata nigele Yaubada yana
Abaloina ainai amyaluwu.

Manini vehabana

²¹ 'Loina mugamugaina tubudao aidiyai amhanapuiya'o, iwalo, "Havena
yemwalowoi, ebe yaiya i'yemwalowoi mata loina ilobai". ²² 'Na yau
yaloinaegomiu ebe yaiya owa tahim ainai umodi'inii loina ulobai. Na ebe

tahim u'awa yababayababaei loina ulobai, tauloquentiai aidiyena. Na hinage ebe tahim u'awa yauyauleyei, howola abo dalava ala'alahina uve'alo.

23 'Yaiya owa yam velau uvaiyama yo upwaoliyei Yaubada ainai na ebe unuwatuwui ehebo tahim mayana nuwayababaowa mumugam vehabana,
24 ilowoinanego yo yam velaune umwauwi abapwaoline vahalinai na uwuyo tahim ainai na utowoi ta baidam amve'au'augeluyo, eena mulitai uwuyoma abo yam velauwa Yaubada ainai upwaoliyei.

25 'Na ebe ehebo towaho ive'ewaigo na ilawego habi lauvetalaego, ilowoinanego ebe mugai pwanoli u'abiye dumwadumwalu mwayamwayauwei baidam. Na ebe nigele, mata am tauve'ewane ilawego tauloquentiai ainai na am loina ulobai, neta himwauwigo vada abapaiyai.
26 Moiha ta'i, nigele mata uyamahalava ana higa am vagavaga maudoina upaihowai.'

Nuwatuwu dawani vehabana

27 'Loina mugamugaina bada amhanapuiya'o, iwalo, "Havena meheganawali". 28 Na yau yaloinaegomiu neta ebe yaiya towaho bo waihiu ainai inuwatuwu dawani, iya atenai bada ipwanoli'o.

29 Ainaena ebe mehe tautuwam yana vinunuwena i'abiye be'ugo ilowoinanego ebe uwunihi vehulu. Muya nigele mwala'ina ebe taum ehebo uvesawali, na hesi muya mwala'i alilina ebe mehem vehabana Yaubada taum maudoina igabae aituluwei dalava ala'alahina ainai.

30 'Hinage dova ebe nima tautuwam yana paihowaena i'abiye be'ugo ilowoinanego ebe utom vehulu. Muya nigele mwala'ina ebe taum ehebo uvesawali, na hesi muya mwala'i alilina ebe nimam vehabana Yaubada taum maudoina igabae aituluwei dalava ala'alahina ainai.

Vinawahe vehabana

(Madiu 19:9; Maki 10:11-12; Luke 16:18)

31 'Loina mugamugaina hinage iwalo: "Ebe towaho ehebo nuwanuwana na mwanena ivinawaheyei, towahonane leta ilele na mwanenane imohei ta ebe hivinawahe". 32 Na yau yaloinaegomiu neta, ebe towaho mwanena nigele iyapwanoli na towaho ta'i ivinawahe ta itawahola geyo'awa vali waihiu ainai, towaho teina mwanena mugamugaina bada i'abiye be'uya'o ebe waihiunane itawahola geyo'awa vali towaho ainai. Eeta towahowa ebe itawahola waihiu vinavinawahena ainai neta towahonane hinage ipwanoli'o.

Awatamada vehabana

33 'Hinage loina miyamiyana bada amhanahanapui iwalo: "Ebe am'awa tamada, havena yami walowone amho'eho'edi na hesi Yaubada vehabana ampaihowaidi". 34 Na alimiayai yawalo, havena galewa vehabana

am'awa'awa tamada, wuwuna Yaubada yana abamiya. ³⁵Hinage havena bale'u vehabana am'awa'awa tamada, wuwuna aena ana abamwau, hinage havena Yelusalem vehabana am'awa'awa tamada, wuwuna tauloina mwala'ina yana dalava. ³⁶Hinage havena ulu'ulumiu vehabana am'awa'awa tamada, wuwuna nigele howahowamiu na vahumiu ehebo amloinai ta ihewa nuwana igiba, awa? ³⁷Na hesi ebe utalam, uwalo, "Ehewa", na ebe uuvala, uwalo, "Nigele". Wuwuna ebe aubabada bagibagilina, neta Tomodulele ainaena.

Havena yababana amyemayemaiha

(Luke 6:29-30)

³⁸'Loina miyamiyana amhanapuiya'o iwalo, "Mehe ehebo ana maiha mehe ehebo, na sala ana maiha hinage sala ehebo". ³⁹Na yau yaloinaegomiu ebeha havena amvaivai maiha, na hesi ebe yaiya navanava tautuwamwena igoha, havena nimanane uyemayemaiha, na hesi vali navanavamne hinage utalamwei ta ainai igoha. ⁴⁰Na hinage ebe yaiya lauvetala ainaena am ale'o ivai, hinage am abobone umohei.

⁴¹'Hinage ebe yaiya iloinaego na yana tobwatobwa u'avalai ehebo dalava ainaena ulau ehebo dalava ainai, howahowana utalam dalava bwauna hinage ainai ulawei.

⁴²'Na hinage ebe yaiya i'awanoi alimwai ehebo ginauli vehabana, ginaulinane umohei, na yaiya Yam tobwatobwa i'awanoiyei na iyepaihowa, havena unuwanuwavi.

Tavelau ada alehao aidiyai

(Luke 6:27-28, 32-36)

⁴³'Loina mugamugaina bada amhanapuiya'o, iwalo, "Ami geluwo amvelauwedi, na hesi ami alahao amsosomanaedi". ⁴⁴Na yau yaloinaegomiu ami alehao amvelauwedi na hiya hi'abi'abiye muyagomiu vehabadi am'awanoi ta Yaubada ihaguidi. ⁴⁵Teina ainaena Tamada galewai i'awa natunaegomiu, wuwuna ibom velau wuwuna, na ibom yana mahana ihinahinali tauyababa yo hinage taunamwanamwa aidiyai, na hinage yana 'wesu italamwei taudumwaluwo yo hinage hiya nigele taudumwalu aidiyai.

⁴⁶'Na ebe ami geluwo a'ava amvelauwedi, nigele howahowana na paula namwanamwana Yaubada ainaena amlobai, wuwuna tauyababao, dova takesi ana tauvaiwo, mumugadi dova yami velaune, adi geluwo a'ava hivelavelauwedi.

⁴⁷'Hinage ebe tahil'a'avamiyao am'awa heliheliyamwedi mata mumugamiu ganamuli mumugadi nigele iyanamwanamwa gabaedi, wuwuna hiya adi geluwo a'ava hiveve'au'augeluwedi, eeta hiya na omiu bada mumugamiu hitoyatoyawa'o.

⁴⁸‘Na omiu ilowoinanegomiu na bale'uwai mumugamiu hinamwanamwa ta dova Tamamiu galewai.’

Velau vehabana

6 ¹Yeisu iwalo, ‘Ebe nuwanuwamiu amvelau hiya wewelohedi aidiyai, havena tomowa mehedyai ampaipaihowai. Ebe dova ampaihowai, mata nigele awanamwanamwa nuwana maiha amyalobai Tamamiu galewai ainaena.

²‘Eeta haugana amvelau wewelohedi aidiyai havena yoguli amyuviyuvi, dova tau'oyamao hiya vada tapwalolo nuwana dalava aidiyai yadi velau tuluhanai yoguli hiyuvidi ta ebeha tomowa hino'owedi. Bada neta adi maiha hauga teina ta'l ainai hilobalobai na hesi hauga ilalaoma nigele maiha mata hiyalobai. ³Eeta omiu haugana velau ampaihowai, bada ammohe dawaniyei, ta nima tautuwamiu yana velau, havena nima eha'ehamiu ihanahanapui, ⁴ta ebe havena tomowa hi'ita'ita, na Tamamiu ibom yami velau dawani i'itaya'o mata mulitai maiha namwanamwana imohegomiu.’

Awanoi vehabana (Luke 11:2-4)

⁵‘Yami awanoi teina dova, ebe am'awanoi Yaubada ainai havena tau'oya'oyamao dova am'awa'awanoi, wuwuna hiya nuwanuwadi na tomowa mehedyai nuwana tapwalolo holanai nuwana dalava aidiyai hitowotowolo na hi'awa'awanoi. Bada neta adi no'o hauga teina hilobalobai. ⁶Na owa ebe u'awanoi, uluwu mugai yam vada holanai na awa'eda ugudu'auhi na u'awanoi dawani Tamada ainai, na ibom i'itago na mulitai maiha namwanamwana imohego.

⁷‘Na hinage yam awanoi aidiyai havena walo u'ata'ataiuyoi dova hiya taumiya guguyou yadi oba'obao. Hiya yadi yemidi ebeha walo bagibagilidi aidiyena Yaubada yadi awanoi ibenalei. ⁸Havena omiu dova, wuwuna omiu Tamamiu imiyamiya, na iya yami nuwatuwu dawani ihanapuidi'o na abo mulitai vehabadi am'awanoi.

⁹“Ainaena awanoi ana hauga aidiyai teina dova am'awanoi:

Tamamai owa galewai yeham ave'ahihiyei,

¹⁰ na a'awanoi ta owa uloinaegai, ta yam nuwatuwu ebeha apaihowai bale'uwai dova hiya galewai hipaiapaihowai.

¹¹ Amai ahubena ehebo ehebo ainai umohegai.

¹² Na mumugamai yababanaunu wahamuidi, dova ai hinage ama geluwo mumugadi yababadi alimaiyai anuwahamuidi.

¹³ Havena utowotowoigai, na hesi iya yababanane ainaena uhaguigai.”^b

^b **6:13** Buki tupwadi mwalona hiwalo, ‘Owa yam abaloina; owa yam wahiyala; owa yam wasawasa, mata teina ta hauga hilalaoma, Moiha’.

¹⁴ ‘Ebe omiu ami geluwo yadi yababao alimiyai amnuwahamuidi, Tamamiu galewai hinage yami yababao alimiyai inuwahamuidi. ¹⁵ Na ebe ami geluwo yadi yababao alimiyai nigele amyanuwahamuidi, Tamamiu hinage omiu yami yababao mata nigele iyanuwahamuidi.

Ai'ai ana hudi vehabana

¹⁶ ‘Ebe haugana tapwalolo vehabana amhudi, havena ami oleya hiyabayababa dova taunuwayababa. Teina tau'oyama yadi paihowa dova, wuwuna hiya adi ita hi'abiye yababadi ta ebeha yadi hudi tomowa hihanapui. Bada neta adi no'o hauga teina hilobalobai. ¹⁷ Na omiu hesi haugana am hudi tapwalolo vehabana, ammani'abi yo amhuwali, ta ami oleya hinamwanamwa tomowa aidiyai, ¹⁸ ta ebe tomowa yami hudine havena hihanahanapui, na Tamamiu ta'i hava atemiyai imiyamiya ihanapuiya'o, na ana maiha namwanamwana imohegomiu.

Maiha galewai vehabana

¹⁹ ‘Havena yami wasawasa bale'uwai amtautau'ahaidi, wuwuna wesoweso na pwaha, wasawasa bale'u hi'abi'abiye yababadi na hinage tau'aivavalii hiluwuluwu yami vada aidiyai habi aivavalii, ²⁰ na hesi howahowana na yami wasawasa galewa vehabana am'aipate wahiwahiyala. Wuwuna galewai nigele wesoweso na pwaha ainai hiyamiyamiya. Ainaena yami wasawasa mata nigele hiya'abiye yababadi na hinage nigele tau'aivavalii. ²¹ Eeta aiteya tupwa ainai yami wasawasa imiyamiya, neta tupwanane ainai yami nuwatuwu hisagena.

Tauda ana masele

(Luke 11:34-36)

²² ‘Meheda dova tauda ana masele. Eeta ebe meheda ausaladi tauda maudoina himasele, ²³ na ebe meheda hiyababa tauda hinage maudoina higuguyou, na ebe maselene alidai iboho, mata guguyou mwala'ina ita'i'iliegita.

Yada taubada ehebo ta'i

(Luke 16:13)

²⁴ ‘Taupaihowa ehebo nigele howahowana na ipaihowa tautaubadao bwau aidiyai, mata ehebo ita'wata'wataei na ehebo vehabana ipaihowa, na ehebo i'awa namwanamwaei na ehebo i'awa yababaei. Dova hinage nigele howahowana Yaubada yana paihowa na wasawasa bale'uwai ta'abi bwauwedii.

Havena atehawawali

(Luke 12:22-34)

²⁵ ‘Na yawalo auligomiu ebeha havena yami miyamiya bale'uwai vehabana amnuwatuwu mwala'ina, ai'ai yo ami bwahi yo ami ale'o

vehabadi. Wuwuna yawahida ginauli mwala'ina alidai, na tobwatobwa 'wapi vehabadi nigele ginauli mwala'ina.

²⁶Teina ehebo aba'ita yamohegomiu lowolowo ainaena, hiya nigele hiyalaulaupeli na nigele hiyalaulau'eli, na hinage nigele yadi vadavada. Lowolowowone ginauli iu'iudi na hesi Tamadane galewai hauga maudoina ai'ai imohemohedi. Na amnuwatuwu avivini ebeha omiu ginauli mwala'ina Yaubada ainai. ²⁷Na viha alimiyyena howahowana yana nuwatuwuwenata yana hauga bale'uwai i'abi'abiye daodao? Nigele, awa?

²⁸'Na hava vehabana amnuwanuwateru mwala'ina ami ale'o vehabadi? Na ehebo hinage teina aba'ita, vane yadi ini dalavai vehabana amnuwatuwu behabehaei. Hauga maudoina nigele hiyapaipaihowa, na hinage nigele adi ale'o hiyapaipaihowaidi. ²⁹Na moiha, Solomoni ana ale'owo yo ana pasao adi ita namwanamwadi, na vane adi ita hesi inamwanamwa alili. ³⁰Eeta amnuwatuwu avivini Yaubada yana ita'avivini alimiyyai vehabana. Iya awahi ive'aupasadi vane namwanamwadi aidiyena. Mata vane hitaya na i'ahubenama hiwelai yo higabudi, na omiu awahi amnamwanamwa gabaei. Na moiha, ami ale'owo imohegomiu. Ainaena yami yemidi Yaubada ainai havena itapitapiya.

³¹'Na havena amnuwanuwateru pwano amwalowalo, "Hava a'ai?" nuwana "Hava anuma?" nuwana "Hava ali'wa?" ³²Walo teina dova hiya howola guguyou ainai himiyamiya yadi aubabada. Na hava yami nuwatuwu Tamamia galewai bada ihanapuiya'o, dova ai'ai yo ami bwahi yo hinage ami ale'o, na imohemohegomiu.

³³Eeta howahowana ebe mugai Yaubada yana loina yo yana amwaha dumwadumwaluna ambehaei na ammulitaei, ta ebe ai'ai yo hinage ami ale'o imohegomiu.

³⁴'Ahubena ehebo ehebo ana nuwanuwateru himiyamiya; mata vehabana na i'ahubena vehabana. Eeta mata havena am nuwanuwateru i'ahubena vehabana.

Awayabayababa (Luke 6:37-38, 41-42)

7 ¹'Havena tomowa am'awa'awa yababaedi mata dova ta Yaubada hinage i'awa yababaegomiu. ²Wuwuna aiteya ginauli aidiyena tomowa am'awa yababaedi mata aidiyena Yaubada i'awa yababaegomiu, na hinage vedova mumugamiu tomowa aidiyai Yaubada dova hinage imumuga alimiyyai.

³'Na nigele howahowana tahim ainai uwalo ebeha mehenai aiwa mu'amu'alina imiyamiya, wuwuna owa hinage mehemwai etupwa imiyamiya, ta nigele uya'ita. ⁴Eeta havena tahim uwalowalo ainai

ebeha aiwa mu'amu'alina mehenaena uvaivehulu, wuwuna owa hinage mehemwai etupwa imiyamiya. ⁵Moiha tau'oyama ehebo owa, awa? Na hesi etupwane mehemwena uvaimugaiyei, na ainaena uvinunu ili'ilimani na mulitai abo tahimne mehenaena aiwa mu'amu'alina uvaivehulu.

⁶'Havena Yaubada yana paulao edewa umohemohedi, mata dova ta hita'wata'wataedi na hi'alahigo. Nigele howahowana hinage yami bagi maheya ammohemohedi mata dova ta hiwutuye bi'ibi'idi.

Awanoi vehabana

(Luke 11:9-13)

⁷'Am'awanoi, na Yaubada imohegomiu. Na ambeha ta amlobai. Na hinage am'aigohagoha ta awa'eda hiho'e. ⁸Moiha ebe ta'awanoi, Yaubada imohegita na ebe tabeha howola abo talobai, na hinage ebe ta'aigohagoha awa'eda hiho'e vehabada.

⁹'Na vedova omiu hedaheda tamadiyao, ebe natumiya oai'ai vehabana hi'awa'awanoi, mata gaima ammohedi? ¹⁰Nuwana ebe yama vehabana hi'awa'awanoi weso ammohedi? Mata nigele! ¹¹Moiha omiu tauyababa, na yami aiyauya natumiya oaiiyai bada amhanahanapui, ebeha ginauli namwanamwa a'avadi ammohemohedi, dova hinage Tamamiu galewai, ebe am'awanoi ainai, ihanapuuya'o hava namwanamwana ilowoinanegomiu na imohegomiu.

¹²'Na ebe hava nuwanuwamiu na tomowa alimiayai hipaihowai omiu hinage dova aidiyai ampaihowai, wuwuna teina Moses yo tauwalo mahalavao yadi loina ana uini.

Amwaha dinodinona

(Luke 18:24)

¹³'Amwaha dinodinona ainaena amluwu na havena amwaha tabatabana ainaena, neta abasilahe ana amwaha. Amwahane tabatabanane ana lau malamalaina, na ainaena tomowa bagibagilidi hilaulau. ¹⁴Na yawayi namwanamwana ana amwaha ana lau vitaina na ana awa'eda dinodinona ta'i, ainaena tomowa vihavihadi hiluwuluwu.

Aiwa na ainona

(Luke 6:43-44)

¹⁵'Tauyewasao oya'oyama aidiyena am'ita avivinigomiu. Wuwuna mata tupwadi howola abo alimiayai hilaowa, adi ita dova sipi manamanahamdi, na holadiyai hesi dova edewa manimanini. ¹⁶Na yadi paihowa aidiyena howola mata abo amhanapuidi. Wuwuna haihaili nigele howahowana na ainona iyemala sibweya. Buyubuyuwa hinage dova nigele howahowana na ainona iyemala damaya. ¹⁷Wuwuna aiwa namwanamwadi ainodi ausaladi, na aiwa newanewalidi ainodi yababadi. ¹⁸Neta moiha, aiwa

ausaladi nigele howahowana na ainodi newanewalidi hi'ainowedi, na aiwa newanewalidi hinage dova nigele howahowana na ainodi namwanamwadi hi'ainowedi. ¹⁹Ainaena ebe aiwa nigele hiya'aino namwanamwa tagoha vehuludi na tagabudi. ²⁰Dova hinage tauwalo mahalava oya'oymama yadi pahowa aidiyena howahowana amhanapuidi.

Tau'oyamao
(Luke 15:25-27)

²¹'Bagibagilidi aliguwai hi'awa'awa taubada na hesi mata nigele hiyaluwu Yaubada yana Abaloina ainai, na yaiyadiwo hiya Tamagu galewai yana walo ana taupaihowao hiya hibom. ²²Hauga ilalaoma ainai tomowa bagibagilidi howola abo aliguwai hiwalo, "Taubada vebabam apapaihowane, neta yehamwena awalo mahalava yo vi'av'i'a tomowa aidiyena agabae mahalavaedi yo pahowa abanuwapwanopwano apapaihowaidine".

²³'Mata aidiyai yawalo, "Nigele yayahanapuigomiu yaiyadiwo omiu, amwuyo na havena amluwuluwuma wuwuna omiu tauyababao".

Vada ana wahuwahu
(Luke 6:47-49)

²⁴'Yagu walo teina ebe yaiya ibenaledi na ipaihowaidi iya dova ehebo tau'abi vada hanahanapuna, yana wahuwahu gaima ainai i'l'abine, ²⁵na mulitai 'wesu italu na abaita isagena yo hinage yaumai mwala'ina itowa na hesi yana vadane nigele iyabuiyei, wuwuna ana logidiwone gaima ainai hi'abi avivini'o.

²⁶'Na ebe yaiya yagu walowone teina ibenaledi'o na nigele iyapaihowaidi, iya dova tauvada'abi yauyaulena yana wahuwahu namonamo ainai i'l'abine, ²⁷na mulitai 'wesu mwala'ina italu na abaita isagena na hinage yaumai mwala'ina itowa mata vadanan ibuiyei na i'oilo'elo'e moiha.'

²⁸Haugana ve'itaone teina Yeisu ive'ovidi bodaone nuwadi hipwanopwano, ²⁹na hiwalo, 'Ve'ita teina dumwadumwaluna na wahiwahiyalana, na ita yada loina ana tauve'itao yadi ve'ita tapitapiyadi'.

Yeisu taulepelo ehebo i'abiye namwanamwa
(Maki 1:40-45; Luke 5:12-16)

8 ¹Oyaena Yeisu idobima ta boda mwala'ina himumulitaeine.
²Na ehebo aidiyena mayana lepelo ilaoma Yeisu ainai ipwagogo na iwalo, 'Taubada, ebe nuwanuwam, howahowana u'abiye namwanamwagu?'

³Eeta Yeisu nimanaena towahowa i'abisawahi, na iwalo, 'Ehe, nuwanuwagu. Unamwanamwa'. Ta towahowa ana lepelo i'ovi

mwayamwayau na inamwanamwauyone. ⁴Na Yeisu iwalo, ‘Ulau na havena teya yaiya hinage ainai uwalowalo mahalavaegau, na hesi udumwalu ulau taupwaoli ainai ta i'itago na hinage upwaoli Yaubada ainai hava dova ada loina Moses ainaena, eeta ebe tomowa hihanapuigo ebeha bada namwanamwa ulobaiya'o’.

Tau'aleha adi taumugai yana hevali ana abiye namwanamwa
(Luke 7:1-10; Yoni 4:43-54)

⁵ Yeisu ilaoma dalava Kapeneum ainai, na tau'alehao hiya Loma adi taumugai ehebo ilaoma na i'awanoi Yeisu ainai, ⁶iwalo, ‘Taubada yagu hevali ehebo ilovala na vadai ma'ana muya mwala'ina i'eno'eno, na nigele yana wahiyala’.

⁷Na Yeisu iwalo, ‘Mata yalaowa na ya'abiye namwanamwa’.

⁸ Na towahowa Yeisu yana walo iyemaiha, iwalo, ‘Taubada, nigele iyallowoinanego ebe yagu vadai uluwu, na hesi u'aubabada mohili na yagu hevaline inamwanamwa. ⁹Wuwuna yau loina yahanahanapui, na agu tauloinao yadi walo ana tau'awa abi, na hinage yagu tau'alehao yaloiloinaedi, na ebe teya ainai yawalo, “Ulau” ilau ta'i, na ehebo ainai yawalo, “Ulaoma” mata ilaoma; na ebe yagu taupaihowa ehebo yawalo auli na yawalo, “Teina upaihowai” mata ipaihowai.’

¹⁰Towahowa yana aubabada teina vehabana Yeisu i'aluwagavai mwala'ina, na iwutu gwaipile ta bodaowa himulimilitaeiwa iwalo aulidi, iwalo, ‘Yawalo moiha, nigele teya yaiya yayalobai omiu Isileli alimiyyena yana yemidi towaho teina dova, ¹¹na yawalo mahalava alimiyyai neta tomowa bagibagili alilidi howola abo tupwa maudoina aidiyena hiho'eyama na Abelaham yo Aisake yo Yakobo baidadiyao hi'ai toyawa Yaubada yana Abaloina holanai, ¹²na omiu hesi ebeha Yaubada natunaowa igabae mahalavaegomiu guguyou holanai na nemai amdoudou muya ainaena.’

¹³Badagi na Yeisu tau'alehaone adi taumugaiwa ainai iwalo, ‘Ausala, uwuyo. Yam hevaline mata inamwanamwa, dova yam yemidine’. Tenem hauganane ainai taulovalawa yana wahiyala ilolobauyoine.

Tomowa bahudi Yeisu i'abiye namwanamwadi
(Maki 1:29-34; Luke 4:38-41)

¹⁴Mulitai Yeisu Pita yana vadai iluwu, na Pita lawana i'ita ilovala, tauna i'ala'lawowoli, ¹⁵eeta ilau, nimanai i'abi, na ana lovalawa itatalune, na itowolo ta ai'ai i'l'a'atububunine Yeisu vehabana. ¹⁶Lavilaviyena dalavane tanitaniwigadiyaone tupwadi tomowa hilawedima, hiya vi'avi'a aidiyai himiyamiya, ta Yeisu vi'avi'aone yana walowena igabae mahalavaedi na hinage taulovala maudoidi i'abiye namwanamwadine. ¹⁷Ginauli teina himahalava na ainaena Aisaya tauwalo mahalava yana walo mahalava

mugai imahalava, dova Buki Ve'ahihi ainai iwalo mahalava, iwalo, 'Iya ada muyao na ada lovalao ana tau'aval'a.

Tomowa ebeha Yeisu himulitaei
(Luke 9:57-62)

¹⁸ Hauga tenem ainai Yeisu boda mwala'ina i'itadi hinoinoini, ainaena ana taumulitao iloinaedi ta wagaena higeyo'awa vali tupwai. ¹⁹ Na ehebo loina ana tauve'ita ilaoma, Yeisu iwalo auli, iwalo, 'Tauve'ita, nuwanuwagu yamulitaego. Havaidova ainai ulau, yau baidam talau'.

²⁰ Na Yeisu towahonane iwalo auli, iwalo, 'Lagulagu nu'ula mayadi guda, na hinage lowolowo ewai mayadi noi, na yau Tomowa Moihagu nigele yagu aba'eno'.

²¹ Eena ehebo hinage taumulita ilaoma ta Yeisu ainai iwalo, 'Taubada, utalamwegau na mugai yawuyo ta tamagu yaha'waha'wai yana mwallowoi, yamwauwi magaiyai, na abo yamulitaego'.

²² Na Yeisu iwalo, 'Badagi! Nemai tamamne, na ulaoma umulitaegau, na hiya abo mwallowo woidi yadi taumwalowoiwo himagaiyedi'.

Yeisu yaumai mwala'ina i'abiye daumwali
(Maki 4:35-41; Luke 8:22-25)

²³ Yeisu mayana taumulitao higelu wagai, ²⁴ na hi'u'e higeyogeyo'awa vali tupwai, eena wagai Yeisu i'eno i'iwhi'o. Hi'ada'adau ta yaumai mwala'ina itotowamane ta bagodu ihiwahiwa do'odo'owei wagai na muhamuhana hihanene. ²⁵ Ainaena Yeisu hivanoi na hiwalo, 'Taubada uhaguigita mata tahanene'.

²⁶ Na Yeisu iwalo, 'Hava vehabana ammeheuhi? Vedova ta nigele yami yemidine, awa?' Na itowolo ta yaumai yo bagodu iwalo yagaidi, iwalo, 'Amlaumwau!' Na ni'u maudoina idadaumwaline.

²⁷ Idaumwali, eeta ana taumulitaowa nuwadi hipwanopwano na hiwalo, 'Towaho havahava teina, ta yaumai yo bagodu alinana hibenalei?'

Yeisu vi'avi'a igabae mahalavaedi
(Maki 5:1-20; Luke 8:26-39)

²⁸ Na bada higeyo'awa'o ta hiluluwune Gadala wone yadi tupwai, na towatowaho hitau bwau vi'avi'a i'abiye yauyauledi ta magai holanaena himamahalavane. Na mayadi modi'in, ainaena nigele howahowana teya yaiya yadi tupwai ilau. ²⁹ Hitaubwauwone Yeisu hi'ita na hilohagali, hiwalo, 'Ee! Owa Yaubada Natuna, hava utowotowoi na ebeha upaihowai alimaiyai? Lauvetala ana hauga howola, hava vehabana wau ulaoma habi vesilahegai?'

³⁰ Na vahalidiyai maheya hidumudumuli, na adi tau'ita aviviniwone hi'ita'ita avivinidi. ³¹ Na vi'avi'aowa Yeisu ainai hi'awanoi, hiwalo,

‘Ebe ugabae mahalavaegai, howahowana na maheyaone tenem aidiyai uvetamalegai?’

³² Na Yeisu iwalo, ‘Ammahalaval’ Eeta towatowahowowa bwauwowa aidiyena vi’avi’aoa himahalava ta hidedenane maheyaowa aidiyai hiluluwune, na maheyaowa maudoidi hisagena ali’alili ta tapatapai hiholu ta ni’uwai hihamahanenene.

³³ Na maheyaowa adi tau’ita’ita aviviniwowa yadi meheuhi ainaena hidena ta hilalaune yadi dalavai, na ginauliwone hi’i’itadiwa maudoina hiwalo mahamahalavaedi dalava tanitaniwagadiyao aidiyai, neta hava imamahalavane yauyaulewowa aidiyai. ³⁴ Eeta dalava ana taumiyaو maudoidi himahalava Yeisu habi itana, na hauganane hi’ita lobai, hisosomanaei ta ebeha yadi dalavane ilauvehulu.

Yeisu towaho peupeuna i’abiye namwanamwa

(Maki 2:1-12; Luke 5:17-26)

9 ¹Yeisu wagai igelu ta higegeyo’awauyo yana dalavai. ²Na ehebo towaho peupeuna boda hi’avalai yana aba’eno ainaena ta hilawei Yeisu ainai. Bodaone yadi yemidi Yeisu ihanapuiya’o ta taupeuwa iwalo auli iwalo, ‘Natugu, uyaliyaya, mumugam yababadi adi nuwahamu bada ulobaiya’o’.

³ Na tupwadi loina ana tauve’itaо Yeisu yana walo hibenalei ta hibom aidiyai hi’au’aubabada, hiwalo, ‘Yeisu teina iwalowalo hinahinali Yaubada ainai’.

⁴ Yadi nuwatuwune Yeisu bada ihanapuiya’o ta iwalo aulidi iwalo, ‘Hava vehabana am nuwanuwatuwu pwano? ⁵Na hava amnuwatuwui ebe yawalowei towaho teina ainai, nuwana yawalo, “Mumugam yababadi bida yanuwahamuidi’o”, bo yawalo, “Utowolo na ulau”? ⁶Na amhanapui ebeha yau Tomowa Moihagu mayagu loina bale’uwai ta tomowa mumugadi yababadi yanuwahamuidi.’ Na taupeuwa iwalo auli, iwalo, ‘Utowolo na yam aba’eno u’avalai na ulau yam dalavai’.

⁷Eeta taupeuwa itowolo na ilalaune yana dalavai.

⁸ Na bodaowa pahowa teina hi’ita na ainaena hive’ahihi yo Yaubada hino’owei, wuwunane iya Yeisu ana tau’abiye wahiyala.

Yeisu Madiu iyogaei

(Maki 2:13-17; Luke 5:27-32)

⁹ Yeisu tupwa teina ilauvehulu ta ilau na towaho ehebo ilobai, yehana Madiu, takesi ana vadane ainai imiyamiya na iwalo auli, iwalo, ‘Madiu, umulitaegau!’ Eeta Madiu itowolo ta Yeisu imumulitaeine.

¹⁰ Multai vada ehebo ainai Yeisu iluwu habi ai na tauyababao dova takesi adi tauvaiwo yo hinage tupwadi tauyababao hilaoma Yeisu mayana taumulitao baidadiyao himimiya’ahaine. ¹¹Eeta tupwadi Palisiwo

hi'i'itane ta Yeisu ana taumulitaone aidiyai hipanivila, hiwalo, 'Hava vehabana yami tauve'itane takesi ana tauvaiwo yo tupwadi hinage tauyababao baidanao hi'ai'aitoyawa?' ¹²Na Yeisu walo teina ibenalei ta iwalo, 'Hiya ausaladi nigele nuwanuwadi taulaumulamula, na hesi tau'asiyebwao nuwanuwadi taulaumulamula. ¹³Ainaena ilowoinanegomiu ebe Yaubada yana walo ainai amnuwamasele Buki Ve'ahihi ainai iwalo, "Nuwanuwagu atemuyamuya, na nigele nuwagu pwaoli". Teina yalaoma nigele taudumwadumwalu vehabadi, na hesi tauyababao habi haguidi.'

Yeisu yana walo hudi vehabana

(Maki 2:18-22; Luke 5:17-26)

¹⁴Na Yoni ana taumulitao hilaoma ta Yeisu hiwalo auli, hiwalo, 'Ai na Palisiwone yama tapwalolo vehabana ahudihudi, na vedova ta owa am taumulitaone baidamwao nigele amyahudihudine?'

¹⁵Yeisu walo vegevegedi imohedi, iwalo, 'Vedova, howahowana tawahola ana tauvinunuwo hinuwavitai ebe tautawahola towahona baidadi hiyalialiyyaya? Bo nigele awa? Na amnuwatuwu avivini ebeha haugana tautawahola towahonane ilaugabaidi mata hinuwayababa na hihudi.'

¹⁶Na ehebo hinage walovegevedi ainaena iwalo aulidi, iwalo, 'Nigele howahowana ebe ale'o vauvauna tupwatupwana ainaena luwuluwu miyamiyana tahaili auhi mata dova ta lotapulihinawa imwala'i. ¹⁷Na nigele hinage howahowana ebe waini vauvauna wahiwahiyalana tahiwai 'wapi abahiwa miyamiyana ainai. Ebe teina dova tapaihowai, we'ahane yana seseha ainaena 'wapiwa ilotapulihi na we'ahane ilotapahiwi, na isagenavehulu. Hesi ilowainanei ebe waini vauvauna na wahiwahiyalana tahiwai abahiwa vauvauna holanai, eeta ebe maudoina namwanamwana.'

Yeisu waiwaihiu bwau i'abiye namwanamwadi

(Maki 5:21-43; Luke 8:40-50)

¹⁸Yeisu howola i'au'aubabada na ehebo tauloina ilaoma ta Yeisu mehenai ipwagogo, na iwalo, 'Taubada, natugu waihiuna wau imwalowoi'o, na nuwanuwagu ulaoma ta tauna u'abitowoi na itowlouyo'.

¹⁹Eeta Yeisu mayana taumulitao tauloinane himumulitaeine.
²⁰Hilaulau na waihiu ehebo 'wahinana isagesagena bolimai 12, tuluhadiyena ilaoma ta Yeisu ana ale'one papalinane i'a'abitowoine,
²¹wuwuna yana nuwatuwu atenai iwalo, 'Bada ebe Yeisu ana ale'o a'ava ya'abitowoi mata yanamwanamwa'.

²²Na Yeisu i'ita gwaipile ta waihiunane i'ilite, na iwalo, 'Yauwedo natugu, yam yemidi ainaena bada unamwanamwa'o'. Na hauga tenem ainai waihiuwa inamwanamwane. ²³Eena Yeisu ilau tauloinane yana vadai imahalava na i'itadi huwehuwena adi taulauyuvivo hilaulauyuvu

yadi nuwavita'i vehabana, na hidoudou alinadi mwala'ina moiha.

²⁴Eeta iwalo aulidi iwalo, 'Ammahalava! Gamahinene teina nigele iyamwalowoi na hesi i'eno i'iwahi'o'. Walo teina ainaena na maudoidi himaluwei.

²⁵Ta bodaowa himahalava na Yeisu iluwu ta gamahinewa nimana'i'a'abine na mayawahina itowolo. ²⁶Na mulitai wasa teina hiywesaei dalava maudoina aidiyai.

Yeisu taumehegibugibu bwau i'abiye namwanamwadi

²⁷Tupwa tenem Yeisu ilaugabaei na ilaulau, na taumehe gibugibu bwau himulimilitaei na hiyogayoga alinadi mwala'ina ainaena hiwalo, 'Deivida tubuna yo, u'atemuyamuyaegai!'.

²⁸Eena vadai iluwu ta taumehe gibugibuwowa hilaoma ainai na Yeisu iwalo, 'Vedova, amyemidiyegau ebeha howahowagu mehemiu ya'abiye maseledi?

Na hiya hiwalo, 'Taubada, howahowam'.

²⁹Ainaena mehedi i'abitowoidi na iwalo, 'Yami yemidiyena mehemiu himaseleuyo'o', ³⁰na mehedi himamaseleuyone. Na Yeisu loina yaiyaina imohedi, iwalo, 'Havena yaiya ainai amwalowalo mahalavaegau'. ³¹Na hesi hilau ta Yeisu yana walo hidi'wai ta yana paihowawa aidiyai hiwalo mahalavaei dalava maudoina aidiyai.

Yeisu yauyaule ehebo i'abiye namwanamwa

³²Na Yeisu mayana taumulitao hilaulau na ehebo towaho alawai memenana i'a'abigwaipilene, ta hilauvaiyama Yeisu ainai. ³³Eeta Yeisu alawaiwa iheusili, na towahowa inamwanamwa ta i'a'aubabadane. Na bodaone mayadi yaliyaya Yeisu hino'owei, na hiwalo, 'Nigele dova yaiya yana paihowa teina dova taya'ita Isileli holanai'.

³⁴Na hesi Palisiwone hiwalo, 'Alawaiwowa yadi taubada yana wahiyalaena Yeisu alawaiwone iheuheusilidine, na nigele Yaubada yana wahiyalaena'.

Yeisu tomowa i'atemuyamuyaedi

³⁵Ainaena Yeisu dalava mwala'idi yo iu'udi aidiyai ita'i'il, na yadi vada tapwalolovo aidiyai ive'ive'ita na iloguguya Yaubada yana loina wasana vehabana, na hinage lovala bagibagilidi aidiyena tomowa i'abiye namwanamwadi.

³⁶Na bodaone i'itadi na i'atemuyamuyaedi, wuwuna adi vitai aidiyena nigele adi tauhagu, dova sipi nigele adi tau'ita avivini. ³⁷Na ana taumulitao iwalo aulidi, 'Laulau'eli namwanamwana na omiu taulau'eliwone nigele bagibagilimi, ³⁸ainaena oyane taniwigana ainai am'awano'i ta taupaihowa ivetamaledima yana oyane hi'eli'.

Yeisu ana tauyewasao yehadi
(Maki 3:13-19; Luke 6:12-16)

10

¹ Yeisu ana taumulitao hitau 12 iyogaedi na loina yo wahiyala imohedi ta ebe howahowadi alu'aluwa yababadi tomowa aidiyena hivai vehuludi yo lovala na tapiya tomowa aidiyena hi'abiye namwanamwadi. ² Yeisu ana tauyewasao hiya yehadi tauwalo mahalava: Mugai Saimoni, iya iyogaei Pita, na tahina Andulu, yo Yemesa na tahina Yoni, hiya tamadi Sebedi, ³ yo Pilipi yo Batolomiu yo Tomasi yo Madiu, iya takesi ana tauvai, na hinage vali Yemesa iya Alipiyosi natuna, yo Tadiusa, ⁴ na hinage vali Saimoni, iya tauhamadudu mwala'ina Isileli yana miyawahi Loma yana abaloina ainaena vehabana, yo Yudasa Isakaliyota, iya howola abo Yeisu ihuhulaei.

Yeisu ana tauyewasao yadi paihowa
(Maki 6:7-13; Luke 9:1-6)

⁵ Yeisu hitau 12 iloinaedi na ivetamaledi, iwalo, 'Havena amlaulau nigele Yudeyaone aidiyai, na hinage havena Sameliya dalavanao aidiyai amluwuluwu, ⁶ na hesi sipi sawasawalidi aidiyai amlau, hiya neta yada bodoa Isileliwone, ⁷ na aidiyai amwalo mahalava ebeha Yaubada yana loina bada ilaoma'o. ⁸ Taulovalao am'abiye yawahaidi yo taumwalowoiwo am'abiye towolodi yo taulepelowo am'abiye namwanamwadi, na hinage vi'avi'a tomowa aidiyena amgabae mahalavaedi. Yaubada yana wahiyala bada imohegomiu'o, ainaena omiu hinage ilowoinanegomiu yo amvelau tomowa aidiyai.

⁹ Na yami ta'i'iline ainai havena teya mane yami pehai amdo'odo'oi tamahina vehabana. ¹⁰ Havena hinage peha amvaivai. Havena hinage ami ale'o bwauna amvaivaidi, nuwana aemiu ana huma bwauna, nuwana yami digona bwauna amvaivaidi, wuwuna paihowa ai'aina howahowana amlobai.

¹¹ Na ebe dalava mwala'ina bo iu'iuna ainai amluwu, ambeha mugai yaiya mumugana namwanamwana, na ainai amvetaumana ana higa dalavanane amlauvehulu. ¹² Haugana amluwu vada teya ainai mugai amwalo velau tomowanane ainai na amwalo, "Yaubada yana nuwadaumwali baidam ammiyamiya", na abo amluwu. ¹³ Na ebe wuwunidiyaone yami walovelau ilauwoinanedi, yami velau imiyamiya, na ebe nigele iyalaupoinanedi, yami walovelau iwuyouyowa alimiayi.

¹⁴ Na ebe nigele teya yaiya iyalaupoinanedi yana vadai, bo yami walo nigele iyabenealedi, dalavanane ainaena ammahalava na aemiu gawalanane am'oiye hoyeholu dalavanane ainai, neta aba'ita dalavane taniwigadiyaone aidiyai, eena multai abo dalavanane amlauvehulu. ¹⁵ Yawalo moiha, howola abo Yaubada yana lauvetala ana hauga ainai

hiya dalavaowa hita'wata'wataegomiuwa muya mwala'i ali'alilina hilobai, na Sodomaowa yo Gomolaowa yadi muya mata i'iu'iu.

Muya mehedai vehabana
(Maki 13:9-13; Luke 21:12-17)

16 'Amnuwatuwu avivini ebeha yau yavetamalegomiu dova omiu sipi manamanahamiu amlalau edewa manimaninidi ahi'ahipudiyai, ainaena howahowana amnuwatuwu hanapu weso dova, na hesi ammumuga hegoya dova gabubu.

17 'Eeta am'ita avivinigomiu, wuwuna howola abo tomowa hilawegomiu lauvetala vehabana yo hinage vada tapwalolo aidiyai howola abo hi'aitutuwegomiu, **18** yo hilauvagomiu na hilawegomiu tauloina yo tauwasawasa mehedyai na hive'ewaigomiu wuwuna omiu ebeha yagu bodao, na wasagu aidiyai am'au'aubabadaedi, yo hinage taumiya ganamuli yami walomahalava hibenalei.

19 'Na ebe mehedyai hivetowologomiu havena am'ate'atehawawali ebeha vedova mata amwalone, wuwuna howola abo hauganane ainai Yaubada yami aubabada imohegomiu, **20** na nigele ebeha omiu am'au'aubabadane na hesi Tamamiu Alu'aluwana alimiyena i'a'aubabadane.

21 'Na hinage hauga hilalaoma aidiyai tomowa yadi huhu holanai aleha himahalava vehabagu, neta towaho tahina ihuhulaei yo hiyemwalowoi. Hinage dova tama natuna ihuhulaei yo hiyemwalowoi. Hinage hedaheda hinadiyao yo tamadiyao hi'alehaedi na hiyemwalowoidi. **22** Mata tomowa maudoidi hive'alehaegomiu wuwuna omiu ebeha agu tauyemidiwo. Na ebe yaiyadiwo hi'alama'l'i'ita na hitowolo wahiyala ana higa hauga yana aba'ovi ainai, yaliyaya miyamiya vateyaina hilobai.

23 'Na ebe ehebo tupwa ainai hitalatalaigomiu amdena vali dalava ainai. Yawalo moiha mata nigele dalava maudoina Isileli holanai amyapaihowa ve'ovi na yau Tomowa Moihagu yalaoma.

24 'Taumulita nigele howahowana na yana tauve'ita imwala'i gabaei. Dova hinage taupaihowa nigele howahowana na yana taubada iloinaei. **25** Na hesi inamwanamwa ebe omiu agu taumulitao baidaguwao tatoyatoyawa. Na yau bada yehagu himwauya'o Tomodulele, omiu yagu bodaone howola abo hi'awa yababaegomiu moiha.

Meheuhi vehabana
(Luke 12:2-9)

26 'Na havena tomowa ammehemehuehedi, wuwuna ginauliwone dawadawanidi howola abo Yaubada i'abiye mahalavadi na himasele.

27 Na hava guguyou ainai ya'au'aubabadaeine alimiyai ahubenai amwalo mahalavaedi tomowa maudoidi aidiyai na hava yawalo himhimwedi alimiyai amwalo mahalavaedi yami vatavata ewadiyena.

²⁸‘Na hiya taumiu hi'oi'oiye mwalowoidi havena ammehemeheuhedi wuwuna hiya taumiu howahowana hi'oiye mwalowoi na hesi alu'aluwamiu nigele howahowadi. Hesi Yaubada ammeheuhei, wuwuna ibom howahowana dalava ala'alahina ainai taumiu na alu'aluwamiu ivesababa bwauwedi.

²⁹‘Aba'ita teina, ebe mesimesisi'wa bwau tagimwalaidi adi maiha neta toe a ehebo, na hesi Yaubada i'ita'ita avivinidi, na ebe ehebo imwalowoi neta Tamamiu yana nuwatuwu ainaena. ³⁰Na omiu hinage nigele howahowana na vahu amvahili ehebo ulu'ulu ainai, Yaubada adi bagibagili ihanahanapuidi. ³¹Eeta havena am mehemeheuhi, wuwuna omiu am hae alli, na abo mesimesisi'wa maudoidi.

³²‘Ebe yaiyadiwo hiwalo mahalava vehabagu tomowa mehediya, howola abo galewai yau hinage vehabadi yawalo mahalava Tamagu mehenai. ³³Na ebe yaiyadiwo hiuvalaegau tomowa mehediya, yau hinage howola abo galewai Tamagu mehenai yauvalaedi.

Nigele ve'au'augelu Yeisu iyalawenama na aleha hinage
(Luke 12:51-53; 14:26-27)

³⁴‘Havena amnuwanuwatuwu ebeha nuwadaumwali yalawenama bale'uwai. Nigele, na aleha hinage. ³⁵Yagu laoma ainai towaho tamana mata ive'alehaei, na hinage waihiu hinana ive'alehaei, na hinage waihiu lawana iva'alehaei, ³⁶na towaho yana huhu hive'alehaei.

³⁷‘Na ebe yaiya tamana yo hinana ivelauwedi mwala'ina na yau iu'iuna, iya nigele howahowana na imulitaegau. Na ebe yaiya natuna towahona bo waihiuna ivelauwei mwala'ina na yau iu'iuna, iya nigele howahowana na imulitaegau. ³⁸Na ebe yaiya yawahina nigele iyatalamwei na imwalowoi aiwa lagalagana ainai, dova yau, iya nigele howahowana na imulitaegau. ³⁹Na ebe yaiya iya yawahina vehabana ipaipaihowa, howola abo ivesawali. Na ebe yaiya yawahina ivesawali vehabagu, howola abo yawahina namwanamwana ilobai.

Maiha vehabana
(Maki 9:41)

⁴⁰‘Na omiu ebe yaiya ilauvaigomiu, yau na agu tauvetamalene hinage ilauvaigai. ⁴¹Na ebe owa tauwalo mahalava ulauvai yana walomahalava vehabana, howola abo walomahalava ana maiha ulobai. Na ebe owa towaho namwanamwana ulauvai mumugana namwanamwa vehabana, howola abo towaho namwanamwana ana maiha ulobai. ⁴²Na ebe yaiya tauyemidi vauvauna bwahi gwagwama imohei wuwuna iya agu taumulita yawalo auligo howola abo ana maiha namwanamwana ulobai.’

11 ¹Yeisu yana guguya ana taumulitao hitau 12 aidiyai ive'ovi na tupwanane ilauvehulu ta itata'iiline dalava ehebo ehebo aidiyai, ive'ita na iloguguya.

Yoni tau'abiye bapitaiso Yeisu wasana ibenalei
(Luke 7:18-35)

² Hauga tenem ainai Yoni tau'abiye bapitaiso bada vada abapai ainai himwauwiya'o na Besinana towahona yana paihowa wasana ibenalei ta tupwadi ana taumulitao ivetamaledi hilalaune Yeisu ainai ³na hipanivila hiwalo, 'Vedova owa Besinana towahonawa vehabam aha'waha'wane bo vali towaho aha'wai?'

⁴ Na yadi walo Yeisu iyemaiha, iwalo, 'Amwuyo na Yoni ainai am'aubabada ginauliwone aliguwena bada ambenaledi'o na am'itadi'o, neta, ⁵taumehegibugibu mehedi bada himasele'o daladaladi bada hinamwanamwa'o ta hilaulau, taulepelo taudi bada hinamwanamwauyo'o na talina 'waba'wabalidi bada walo hibenaledi'o, taumwalowoi hitowolouyo, na hinage wewelohe wasa namwanamwana bada hibenalena'o. ⁶Yaiya nigele vehabagu iyanuwatuwu bwaubwau iya mata iyaliyaya.'

⁷Haugana Yoni ana taumulitao hilaulau gwaipile, Yeisu ivetuwinu na boda aidiyai Yoni vehabana i'au'aubabada, iwalo, 'Mwalona maudoimiu tupwa balabala awawai amlau Yoni habi benaleina, na hava nuwanuwamiu ebeha am'ita? Nuwana yami nuwatuwu ehebo gwelugwelulu yaumai inu'unu'uvu am'ita, bo? ⁸Nuwana ehebo towaho ana ale'o wasawasa habi itana? Nigele, wuwuna hiya ma'adi ale'o wasawasa tauloina mwala'idi yadi tupwai himiyamiya.

⁹Na hava yede vehabana amlalaune balabala awawai? Nuwana yami nuwatuwu ebeha mata ehebo tauwalo mahalava am'ita, awa? Yawalo moiha, towahone am'l'itane tauwalo mahalavao maudoidi imwala'i gabaedi. ¹⁰Yoni vehabana mwalona Yaubada yana walo Buki Ve'ahihi ainai teina dova iwalo mahalava, iwalo:

"Teina yagu tauyewasa yavetamale mugaiyei na yam amwaha isepa".

¹¹ Na Yeisu hinage i'aubabada iwalo, 'Moiha, Yoni tau'abiye bapitaiso, iya taumiya bale'u maudoidi imwala'i gabaedi, na hesi maudoidi hiya Yaubada yana Abaloina holanai Yoni himwala'i gabaei.

¹² Haugana Yoni tau'abiye bapitaiso yana hauga ainai ta ilaoma wau, tauwahiyala yadi wahiyalaena Yaubada yana Abaloina holanai hiluwuluwu. ¹³Mwalona tauwalo mahalava maudoidi yadi walowo yo Mosese yana loinao aidiyena waloyemidi hiwalo mugaiyedi ta ana higa Yoni ilaoma. ¹⁴Na ebe nuwanuwamiu amnuwamasele Yoni vehabana, amhanapui ebeha iya Elaitiya ta'i vehabana amha'waha'wane. ¹⁵Na ebe yaiya matalinana walo teina ibenaledi.

¹⁶ 'Omiu teina yasone vedova ebe yayepateyegomiu? Nuwana yawalo omiu bada ta'i dova hedaheda maketi holanai hi'ai'ai'opi'opi na adi geluwo aidiyai hiwuiwui, hiwalo:

¹⁷ “Ama geluwo vedova ta ai alaulauhi sinaha na nigele amyasobune?
Na hinage a'ala'alagumgum, na nigele amyadoune?”

¹⁸ ‘Waloyepatu teina ana hanapu ebeha Yoni ilaoma na nigele iya'ai na nigele iyanuma, na amwalo, “Ebeha alu'aluwa yababana Yoni i'abiye yauyauleya'o”. ¹⁹ Na yau Tomowa Moihagu yalaoma, ya'ai'ai na yanumanuma na hinage vehabagu am'ulu'ulumiayai, amwalo, “Towaho teina tau'ai na taunuma ala'alabili, na hinage takesi ana tauvaiwo yo tupwadi hinage tauyababao nuwana taupwanoliwo ive'au'augeluwedui”. Na hiya tauhanapu moiha howola abo yadi paihowa namwanamwadi aidiyena hanapu moiha himahalava.’

Tupwadi dalava yababadi howola abo Yaubada yana lauvetala hilobai
(Luke 10:13-15)

²⁰ Na Yeisu dalavadine aidiyai yana paihowa wahiwahiyalana hi'itadi na nigele hiyanuwabui yadi pwanoliwo aidiyena, hiya vehabadi i'ahoni, na iwalo, ²¹ ‘Aiyoi Kolasiniwo! Aiyoi Bedesaidawo! Atemuyamuyamiu ta'l. Wuwuna abanuwapwanopwanowo bada yapaihowaidi'o alimiayi, na hesi nigele amyanuwabui, na ebe Taya yo Saidoni aidiyai yapaihowa mugaiyei, nuwana mwalona ebe bada hinuwabui'o, ta maudoidi sibauwa adi ale'o hili'wadi yo pwa'ahu aidiyena hilopwa'ahuyoidi, na hive'itaedi ebeha mumugadi yababadi aidiyena bada hinuwabui'o. ²² Na hesi omiu nigele, ainaena Yaubada yana lauvetala ana ahubena ainai Yaubada mata Tayawone yo Saidoniwone i'atemuyamuyaedi, na omiu nigele.

²³ ‘Na Kapeneumiwone omiu vedova? Ebeha ambom am'abihinigomiu galewai, awa? Nigele! Na hesi mata Bwebweso duyanai higabae aituluwegomiu, wuwuna abanuwapwanopwanowo bada yapaihowaidi'o alimiayi. Na hesi nigele amyanuwabui. Na ebe Sodoma aidiyai yapaihowa mugaiyei nuwana mwalona bada hinuwabui'o, ainaena Yaubada nigele iyalamaniidi, na wau yadi dalavane imiyamiya. ²⁴ Eeta Yaubada yana loina ana ahubena ainai, mata Sodomaone i'atemuyamuyaedi, na omiu nigele.’

Aiyawasi Yeisu ainaena
(Luke 10:21-22)

²⁵ Hauga tenem ainai Yeisu iwalo, ‘Yauwedo Tamagu, owa galewa na bale'u adi tauloina, hanapu teina udadawanine tauhanapuwo yo taunuwamaselewo aidiyena, na hesi taunuwapwanopwanowo aidiyai uve'itaedine. ²⁶ Moiha ta'i Tamagu, yam nuwatuwu teina namwanamwana.’

²⁷ Na hinage iwalo, ‘Ginauli maudoina bada Tamagu nimaguwai imwaudi'o, na Tamagu ibom ihanapuigau'o, na yau hinage Tamagu yahanahanapui, na hinage ebe yaiyadiwo nuwanuwagu na Tamagu yave'itaei aidiyai, hiya hinage Tamagune hihanapui.

²⁸ 'Eena omiu yaiyadiwo ami ava'avalala yo yami paihowa vitaina, amlaoma aliguwai, na yave'aiyawasigomiu. ²⁹ Na omiu amve'ao'aonaegau ta baidaguwao tapaihowa, na ainaena alu'aluwamiu yadi aiyawasi hilobai, wuwuna yau mumugagu hegohegoyana yo taunuwadobi. ³⁰ Eena paihowa yo ava'avalala yamohegomiu, malamalaidi.'

Yeisu iya Tapwalolo ana Taubada
(*Maki 2:23-28; Luke 6:1-5*)

12 ¹ Tapwalolowai Yeisu mayana taumulitao tanovi holanaena hilaulau, na ana taumulitaone hivahali, ta ai'ai dova pegapega hi'abiloloidi na hi'ai'ai. ² Na hauganane Palisiwone hi'itadi, Yeisu hiwalo auline, hiwalo, 'Taubada, hava vehabana ta am taumulitaone Tapwalolo ana loina hididi'waine?'

³ Na Yeisu yadi walone iyemaiha, iwalo, 'Buki Ve'ahihi ainai hileleya'o Deividia vehabana ebe amvahili, amhanapui ebeha ma'ana geluwo hivahali, ⁴ ta Yaubada yana vadai iluwu ta beledi ve'ave'ahihina ivai ta hi'a'aine. Beledinane ma'ana loina, ebeha taupwaoli a'ava adi talam hi'ai na nigele teya yaiya. ⁵ Buki Ve'ahihi holanai loina hinage imiyamiya ebeha vada tapwalolo ana taupwaoliwo Tapwalolo ana loina hihoh'eho'e, na hesi neta nigele pwanoli. ⁶ Yawalo moiha, vada tapwalolo ginauli mwala'ina, na hesi ehebo ginauli mwala'i ali'alilina neta, ⁷ Yaubada yana walo ebeha, "Pwaoli nigele nuwagu na atemuyamuya hesi". Ebe walo teina ana hanapu amhanahanapui, havena agu taumulitaone am'awa'awa yababaedi. ⁸ Wuwuna yau Tomowa Moihagu, Tapwalolo ana tauloina.'

Towaho nima giyogiyona
(*Maki 3:1-6; Luke 6:6-11*)

⁹ Tenem ainaena Yeisu ilau ta yadi vada tapwalolo ainai iluwu. ¹⁰ Na nemai towaho nimana giyogiyona ilobai. Na Palisiwone Yeisu ainai hipanivila hiwalo, 'Taubada, vedova, howahowana na Tapwalolo ainai tomowa ta'abiye namwanamwadi?' Na hesi yadi panivila teina wuwuna ebeha Yeisu iwalo pwano, na ainaena hive'ewai tauloina mehenai.

¹¹ Na yadi walo iyemaiha, iwalo, 'Vedova omiu ebe teya mayana lagulagu ehebo mohimohili, na ahubenane Tapwalolo ainai guda holanai ibe'u, howahowana na iniulihini, bo nigele? ¹² Eena lagulagu ginauli iu'iuna, na tomowa teina ginauli mwala'ina. Tapwalolo ainai howahowana paihowa namwanamwadi tapaihowaidi.'

¹³ Eeta Yeisu towahowa iwalo auline, iwalo, 'Nimam utuwu'. Na towahone nimanane itautuwu ta inamwanamwauyone, dova hali nimanane. ¹⁴ Eena Palisiwone mayadi modi'ini himahalava na hibom hiloiloina vedova ebe Yeisu hi'oiye mwalowoi.

Yaubada yana taupaihowa

¹⁵ Na yadi loina dawanine Yeisu bada ihanapuiya'o, ainaena tupwa tenem ilauvehulu na ilalaune vali tupwai, na tomowa bagibagilidi himulitaei, na tenem ainai tau洛ovala maudoidi i'a'abiye namwanamwadine, ¹⁶ na hinage iloinaedi havena hiwalowalo mahalavaei tomowa aidiyai. ¹⁷ Yana pahowa teina mwalona Aisaya tauwalo mahalava Yaubada yana walo iwalo mahalava mugaiyei, iwalo:

¹⁸ 'Am'ita yagu taupaihowa teina ita'itasipwana na ateguwena yavelauwei mayagu yaliyaya.

Alu'aluwagu yamwauwi ainai na loina dumwadumwaludi iwalo mahalavaedi taumiya ganamuli boda maumaudoidi aidiyai.

¹⁹ Iya mata nigele iya'awa pa'ipa'i bo iyalo halohagali, bo dalava holanai iya'au'aubabada alinana mwala'inaena.

²⁰ Tautapitapiya yadi digona totalotagodudi nigele mata iyata'wata'wataedi.

Na hinage wodam butabutana nigele mata iyagabaei, ana higa ibom ainaena loina dumwadumwaluna iwahiyala,

²¹ yo hinage iya yehanaena taumiya ganamuli boda maumaudoidi hiyemidi.'

Yeisu na Tomodulele

(Maki 3:20-30; Luke 11:14-23; 12:10)

²² Ehebo towaho, mwalona alawai yadi pahowaena mehena higigibuine, na hinage memenana hibui, eeta hilawei Yeisu ainai na i'abiye namwanamwane, na multai towahonane ivetu wuni na i'aubabada na ivinunu. ²³ Ainaena tomowa bagibagilidi nuwadi ipwanopwano na hiwalo, 'Towaho teina Besinana towahona, Deivida yana huhuwena, nuwana?'

²⁴ Na Palisiwone pahowa teina wasana hibenalei na hiwalo, 'Nigele, na hesi alawaiwowa yadi taubada Tomodulele yana wahiyalaena alu'aluwa yababadi igebegebe mahalavaedi.'

²⁵ Na Yeisu yadi nuwatuwu bada ihanapuiya'o ta iwalo aulidi, iwalo, 'Tomodulele iya ana geluwo nigele hiyagebe mahalavaedi'. Na hinage iwalo, 'Ebe ehebo abaloina ainai tomowa hiwahewahei na ibom hilolo'alehauyoidi, mata abaloinanane itapiya na ibe'u. Dalava nuwana huhu hinage dova, ebe wahei imahalava, howola abo hitapiya na hibe'u.

²⁶ Tomodulele hinage dova, ebe mayana bodao ibom hilolo'alehauyoidi mata yana abaloinane ibe'u. ²⁷ Bada amwalo'o ebela yau Tomodulele yana wahiyalaena alu'aluwa yababadi yagebegebe mahalavaedi, eeta yaia yede yana wahiyalaena omiu ami geluwo higebegebe mahalavaedine? Tomodulele ainaena, bo nuwana Yaubada ainaena? Teina

vehabana amnuwanuwatuwu na ebe amhanapui yau yaiya. ²⁸Na ebe Yaubada Alu'aluwana yana wahiyalaena alu'aluwa yababadi yagebegebe mahalavaedi, ainaena amhanapui ebeha Yaubada yana Abaloina bada imahalava'o alimiysi.

²⁹'Aba'ita towaho wahiwahiyalana yana vadai. Nigele howahowana na yaiya teya iluwu na yana tobwatobwa ivaidi, na hesi ebe ehebo towaho balavaiyena tauwahiyalane nimanane yo aenane ipai mugaiyedi na abo mulitai howahowana iluwu vadai ta yana tobwatobwane ivaidi.

³⁰'Ebe yaiyadiwo nigele hiyahaguhaguigau, hiya agu alehao. Na hinage yaiyadiwo hiya nigele baidaguwao ayapaipaihowa toyatoyawa, hiya yagu paihowa hi'labi'abiye yababa. ³¹Eena teina yawalo ili'ilimani alimiysi ebeha tomowa yadi pwanoliwo yo yadi walo yababadi maudoina Yaubada mata inuwahamuidi. Ebe Alu'aluwa Ve'ahihi hi'awa yababayababaei, mata nigele Yaubada iyanuwahamuidi. ³²Yau Tomowa Moihagu na ebe yaiya i'awa yababayababaei Yaubada mata walonane inuwahamui, na ebe yaiya Alu'aluwa Ve'ahihi i'awa yababayababaei nigele howahowana Yaubada inuwahamui, hauga teina ainai na hauga hilalaoma aidiyai.'

Aiwa ainodi

(Luke 6:43-45)

³³Yeisu hinage iwalo aulidi, iwalo, 'Aiwa ebe ausalana, ainona hinage namwanamwana, na ebe aiwa newanewalina, ainona hinage yababadi. Eeta aiwa ehebo ainodi aidiyena ta'ita'ita lobaidi.

³⁴'Omiu tauyababao dova weso natunao, ainaena nigele howahowana na walo namwanamwadi am'ataidi, wuwuna maudoiimu yababamiu, na hinage yami nuwatuwuwone hava dova atemiyai himiyamiya hauga maudoina awamiyena himahamahalava. ³⁵Wuwuna towaho namwanamwana atenaena ginauli namwanamwadi himahamahalava, na towaho yababana atenaena ginauli yababadi himahamahalava.

³⁶'Na yawalo alimiysi ahubenanane Yaubada yana lauvetala ana hauga ainai omiu yami walo yababao maudoidi vehabadi Yaubada ipanivilaegomiu na vehabadi amwalo mahalavaedi. ³⁷Yam walo aidiyena Yaubada abo i'awa namwanamwaego bo i'awa yababaego.'

Ve'ive'ilala vehabana

(Maki 8:11-12; Luke 11:29-32)

³⁸Eeta loina ana tauve'itao yo tupwana Palisiwo Yeisu hiwalo auline, hiwalo, 'Tauve'ita, nuwanuwamai ebe ve'ive'ilala ehebo upaihowai na a'ita'.

³⁹Na Yeisu iwalo, 'Yaso teina omiu yababamiu na mehemehe'ayomiu, neta wuwuna ve'ive'ilala ambehabehe na ebeha aidiyena amhanapu ili'ilimanigau ebeha Yaubada ainaena yalaoma, na mata nigele ve'ive'ilalaone amya'itadi. Na hesi tauwalo mahalava Yona vehabana

amnuwatuwu avivini, iya ve'ive'ilalaede vehabamiu, ⁴⁰wuwuna Yona ahubena tonuga na boniyai tonuga aidiyai yama mwala'ina diyana'i imiyamiya, na yau Tomowa Moihagu hinage dova ahubena tonuga na boniyai tonuga bale'u holanai mata yamiyamiya.

⁴¹'Howola abo Yaubada yana lauvetala ana ahubena ainai mata Ninevaone hitowolo na yasomiune teina hive'ewaigomiu, wuwuna Yona Ninevaone aidiyai iguguya na mumugadi yababadi aidiyena hinuwabui, na yawalo auligomiu teina ainai towaho teya ihae alili abo Yona. ⁴²Hinage dova alawata tupwa yalasi ainaena ilaoma Solomoni yana walo hanahanapu habi benaleina, na howola mata Yaubada yana lauvetala ana ahubena ainai itowolo na omiu teina yasone ive'ewaigomiu, wuwuna iya amwaha daodaowena ilau Solomoni yana walo hanahanapu habi benaleina. Na yawalo auligomiu, teina ainai towaho teya ihae alili abo Solomoni.

Alu'aluwa yababana ilau gwaipileuyo towaho holanai
(Luke 11:24-26)

⁴³'Ebe alu'aluwa yababana towaho ehebo holanaena imahalava, mata towahonane inamwanamwa, na alu'aluwa yababanane imahalava maseleyai ilowolowouhi na yana aba'aiyawasi ibehabeha na ebe nigele iyalbai. ⁴⁴Mata alu'aluwanane ibom ainai iwalo, "Nuwana ana ita dova yalau gwaipileuyo yagu abamiyawa mugamugainawa ainai". Eeta ilau gwaipile ta abamiyanawa ilobai wagawaga a'avana na masemaselena yo atu'atububunina. ⁴⁵Na ainaena ilau ta alu'aluwa hitau 7 yababa alilidi ilauvaidima ta baidanao hiluwu abamiyawa holanai himiya na abo hi'abi'abiye yababa ilimani, mwalona'nigele dova. Omiu yasone teina dova na mata yami yababa himwala'i alili.'

Yeisu hinana yo tahinao
(Maki 3:31-35; Luke 8:19-21)

⁴⁶Yeisu howola boda aidiyai i'au'aubabada na hinana yo tahinao hilaoma ta maseleyai hitowotowolo na hibehabeha vedova ebe ainai hi'aubabada. ⁴⁷Eeta ehebo towaho alinadi ilawei Yeisu ainai, na iwalo, 'Tahimwone, hinamne baidadi nuwanuwadi na ebeha am'aubabada'.

⁴⁸Na Yeisu towahonane yana walo iyemaiha, iwalo, 'Yaiya yede hinagu na yaiyadiwo tahiguwone?' ⁴⁹Eena ana taumulitaone i'ainima veleleyedi na iwalo, 'Omiu teina hinaguwowede yo tahiguwowede. ⁵⁰Wuwuna ebe yaiyadiwo Tamagu galewai yana nuwatuwu himulimulitaedi, hiya tahiguwao nuhuguwao hinaguwao'

Patu adi tauvehulu budebudeyana
(Maki 4:1-9; Luke 8:4-8)

13 ¹Ahubena tenem ainai Yeisu vadane ainaena imahalava ta idobi le'awai imimiyane. ²Eena boda mwala'ina hitau'ahaiyama ainai,

ta ehebo waga i'ava'avai ainai igelu ta imiyamiya, na bodaone le'awai hitowotowolo. ³Na ve'ita bagibagilidi ive'itaedi walo vegevegediyena, iwalo, 'Taupaihowa ehebo yana tanovi ainai ilau, ta patu ivehulu budebudeyanaei, ⁴ta tupwadi patune amwaha papalinai hibebe'une, ainaena lowolowo hi'itadi ta hi'aitulu na hi'a'aidine. ⁵Na tupwadi patu toputopu malagaigaimana ainai hibebe'une, na hi'inini mwayamwayau, wuwuna toputopune nigele iyabado, ⁶eeta mahana ihinalidi ta hiwelaine, wuwuna lamlamdi nigele toputopu gwagwamana hiyalobai. ⁷Na tupwadi patu haihaili womawomalina aidiyai hibebe'une ta hi'inini toyawa na haihailine iwahiyala ta ihailiye mwalowoidine. ⁸Eena tupwadi patu toputopu namwanamwana ainai hibebe'une, na hi'inini na himwala'i ta hi'aino, eeta tupwadi ainodi hibagibagili alili, na tupwadi ahipuwai, na tupwadi nigele hiya'aino ili'ilimani. ⁹Ebe matalinamiu walo teina ambenalei.'

Walovegevedi yana mahalava wuwuna

(Maki 4:10-12; Luke 8:9-10)

¹⁰Na ana taumulitao hilau ta Yeisu ainai hiwalo, 'Hava wuwuna walo vegevegediyena bodaone aidiyai uve'ive'itane?'

¹¹Ainaena Yeisu iwalo, 'Omiu Yaubada yana Abaloina holana moiha ana tauhanapuwo, na boda teina nigele. ¹²Ebe yaiyadiwo dova mayadi nuwamasele, mata abihepoi mwala'i alilina hilobai, na hesi ebe yaiyadiwo nigele yadi nuwamasele na hava nuwana aidiyai imiyamiya mata maudoina hivesawalidi. ¹³Teina wuwuna ta walovegevedi yave'ita aidiyai, wuwuna yadi vinunu aidiyena nigele hiya'ita ili'ilimani, na hinage yadi benali aidiyena nigele hiyanuwamasele.

¹⁴'Tomowa teina vehabadi mwalona tauwalo mahalava Aisaya iwalo mugayedi, iwalo:

"Mata ambenalei na nigele nuwamiu hiyamasele. Na hinage mata am'ita, na mata nigele nuwamiu hiyamasele."

¹⁵Wuwuna tomowa teina nuwadi hipwanopwano, ta talinadi hi'wabali'o, na hinage mehedi higibu'o.

Mata dova ta mehediyyena hi'ita, na talinadiyyena hibenali na hinuwamasele, na aliguwai hi'ita gwaipile, ta ya'abiye namwanamwadi."

¹⁶'Na omiu mayami yaliyaya, wuwuna mehemiyena am'itaya'o na talinamiyena ambenalena'o. ¹⁷Yawalo moiha, ginauli teina am'ita'itadine na ambenabenaledine mwalona tauwalo mahalava yo taudumwadumwaluwo nuwanuwadi mwala'ina ebe hi'itadi yo hibenaledi, na nigele hiyalobaidi.

Patu walovegevedina ana livahi

(Maki 4:13-20; Luke 8:11-15)

¹⁸'Ainaena patu ana vehulu budebudeyana ana hanapu ambenalei.

¹⁹Ebe yaiya Yaubada yana Abaloina aubabadana ibenali mohilei,

na nigele iyanuwamasele, mata howola abo tauyababawa ilaoma na walowowa towaho atenaena ivaivehuludi. Neta patuwa hibebe'une amwaha papalinai ana masele. ²⁰Na hinage patuwowa toputopu malagaigaimana ainai hibebe'une neta hiya wasa namwanamwana hibenalei ta mayadi yaliyaya hitalam, ²¹na hesi nigele lamlamdi hiya yaiyai ainaena hauga ahu'ahubalina ta'i ainai himiyamiya, na ebe aiteya hauga ainai wasa namwanamwana ana yemidi vehabana vitai bo aleha hilobai mata hibe'u mwayamwayau. ²²Na patuwowa haihaili talitalina aidiyai hibebe'uwa hiya wasa namwanamwana hibenalei na hesi yadi nuwatuwu bale'u vehabana, na hinage wasawasa ana hamwawo aidiyena wasa namwanamwana hiyemwalowoi, ainaena nigele howahowana na hi'aino. ²³Na patuwa toputopu namwanamwadi aidiyai hibebe'uwa hiya wasa namwanamwana hibenalei na ana nuwatuwu aidiyai imiyamiya ta ainodi namwanamwadi imwauwidi. Tupwadi ainodi bagibagili alilidi, na tupwadi ahipuwai na tupwadi nigele hiya'aino ili'ilimani.'

Walovegevegedi patu na awahi vehabadi

²⁴Na walovegevegedi ehebo hinage Yeisu imohedi, iwalo, ‘Yaubada yana Abaloina bada dova ehebo towaho patu namwanamwadi yana tanoviyai ivehuludi. ²⁵Na boniyaiyena hi'eno i'iwahi'o na ana aleha ehebo ilaoma tanoviyai na awahi ana ita ehebo dova patu hinage ivevehuludine patu mohiliwa holadiyai, na mulitai ilalaune. ²⁶Na maudoidi hi'ini ta hi'aino na taubadane yana taupaihowao awahiwone hi'ita lobaidi.

²⁷Eena taupaihowaowa hilaoma ta hiwalo auline, “Taubada, patu namwanamwana yam tanovi holanai mwalona tavehuludi, na vedova ta awahi baidadiyao hi'ini ovi'ovine?”

²⁸‘Na tanovi taniwigana iwalo, “Nuwana agu aleha ehebo ivevehuludine”.

‘Na yana taupaihowao hiwalo, “Vedova? Howahowana ebe awahine adavaaidi?”

²⁹‘Na taubadane iwalo, “Badagi! Ammwauwi ta hi'ini ehebo, wuwuna ebe amtowoi na awahi amdavaidi, mata tupwana patu hinage baidadi amdavai eheboidi. ³⁰Na hauganane laulau'eli hesi ainai taupaihowa yaloinaedi ta awahi hitano'ahai mugaiyedi ta hi'uinidi na higabuvehuludi, abo patu hitano'ahaidi ta yagu vadavada holanai hihiwahinidi.” ’

Patu iu'iuna yo aba'abiye seseha adi walovegevedi (Maki 4:30-32; Luke 13:18-21)

³¹Ehebo hinage walovegevedi imohedi, iwalo, ‘Yaubada yana Abaloina bada dova magimagi patuna ehebo towaho ivai na tanovi

holanai i'u'umaine. ³² Magimagi patuna iu'iuna ta'i na yana ini tuluhanai ive'aiwa yo ainaena lowolowo hilaoma na lagalagana aidiyai yadi noi hil'abidi.' ³³ Ehebo hinage walovegevegedi imohedi, iwalo, 'Yaubada yana Abaloina dova pwalawa ana aba'abiye seseha. Iu'iuna ta'i waihiu ivai na pwalawa mwala'ina baidana ivivilaine, na maudoina isesehane.'

Walovegevegedi yana mahalava wuwuna (Maki 4:33-34)

³⁴ Yeisu yana aubabada teina maudoina walovegevegedi aidiyena tomowa ive'itadi, wuwuna ibom hauga maudoina walovegevegediyena ive'ive'ita tomowa aidiyai. ³⁵ Teina ainaena tauwalo mahalava yana waloyemidi imahalava, neta mwalona iwalo mahalava mugai, iwalo:

‘Walo vegevegediyena ya'aubabada, na hava Yaubada imwau
dawanidi bale'u ana paihowa vegai ainaena yawalowe?’

Awahi yana paihowa ana hanapu.

³⁶ Na Yeisu boda itauvehuludi ta iluwu vadai, na ana taumulitao hilaoma na ainai hiwalo, ‘Walovegevegedi awahi tanovi ainai ana hanapu ulivahi ta anuwamaselei’.

³⁷ Na Yeisu iwalo, ‘Patune ana tau'uma neta yau Tomowa Moihagu, ³⁸ na tanovine neta bale'u maudoina, na patu namwanamwadi neta hiya Yaubada yana Abaloina ana taumulitao, na awahi neta hiya yababana ana taupaihowao, ³⁹ na awahi ana tauvehulu budebudeyana neta ada alehane, iya Tomodulele, na hauga laulau'eli neta hauga yana aba'ovi, na taulau'eliwo hiya tausagenawasa, ⁴⁰ na hauga ana aba'ovi ainai tauyababao hiya dova awahi hitano'ahaidi ta higabu vehuludi. ⁴¹ Na yau Tomowa Moihagu yagu tausagenawasao yavetamaledi ta yababana ana tauve'itao yo ana taupaihowao hitano'ahaidima ta yagu abaloina ainaena, ⁴² higabae mahalavaedi aiwa ala'alahina holanai, neta tupwane ainai tomowao hidou na saladi hivetau'alahedi muya mwala'ina ainaena. ⁴³ Yo mulitai taudumwadumwaluwo Tamadi yana abaloina holanai himasele, dova mahana ihinahinali. Ebe yaixa matalinana ibenalei.

Walovegevedi tonuga hinage

⁴⁴ ‘Yaubada yana Abaloina bada dova wasawasa tobwatobwa mwala'ina, toputopu holanai. Na ehebo towaho ilobai, na idawaniuyoi. Ainaena mayana yaliyaya ilau ta yana tobwatobwa maudoina igimwalaedi, na adi maiha ivai na toputopunane igigimwalaiane.

⁴⁵ ‘Yaubada yana Abaloina dova giniuba mehena namwanamwana imiyamiya na tomowa ehebo yana venuwa ebe bada ta'i ilobai. ⁴⁶ Eeta yana tobwatobwa igabaedi ta aivelahena giniuba mehena namwanamwana alilina ivai.

⁴⁷ ‘Na Yaubada yana Abaloina bada dova vinaya tomowa hiyahuwei ni'uawai, vali yama yo vali yama hi'onadi, ⁴⁸ na vinayanane imwau

yabayababa moiha ta hiniulihini magumaguwai, na himiya, na yama maudoina hive'ahadi, ta yama namwanamwadi gaeba aidiyai himwauwidi na yama yababadi higabaedi.⁴⁹ Dova hinage, hauga yana aba'ovi ainai, tausagenawasao hilaoma ta tauyababao hive'ahadi na hiwaheidi taunamwanamwa aidiyena,⁵⁰ ta higabae mahalavaedi aiwa ala'alahina holanai, na ainai hidoudou na saladi hivetau'alahedi muya ainaena.'

Tobwatobwa wasawasa vauvaudi na miyamiyadi

⁵¹ Na Yeisu ipanivilaedi, iwalo, ‘Vedova, walovegevedi teina bagibagilidi amhanapuidi'o?’

Na hitalam, hiwalo, ‘Ehe!’

⁵² Na aidiyai iwalo, ‘Teina ta'i amhanapui ebeha loina ana tauve'itao ebe Yaubada yana Abaloina himulitaei, hiya dova ehebo henala taniwagana yana tobwatobwa miyamiyadi na vauvaudi imwau hinidi yana vada ainaena’.

Nasaletiwone Yeisu hita'wata'wataei

(Maki 6:1-6; Luke 4:16-30)

⁵³ Yeisu yana walovegevedi teina ive'ovidi, na tupwa tenem ilauvehulu,⁵⁴ ta iwuwuyone yana dalavai, na yadi vada tapwalolo ainai iluwu ta ive'ive'ita, na tomowa nuwadi ipwanopwano na hiwalo, ‘Towaho teina havaena yana hanapu yo yana paihowa wahiwahiyaladi ivavaidine?’⁵⁵ Na hinage hiwalo, ‘Towaho teina iya taulaulau'abi natuna? Na hinana Meli, na tahinao Yemesa yo Yosepa yo Saimoni yo Yudasa,⁵⁶ na hinage nuhunao baidadao tamiyamiya. Na vedova ta towaho teina ihahanapu aliline?’

⁵⁷ Ainaena hisosomanaei, na Yeisu iwalo aulidine, iwalo, ‘Tauwalo mahalava adi ve'ahihi hilobai vali dalavao aidiyai. Na yana dalavai yo yana huhuwo nigele hiyave'ahihiyei.’

⁵⁸ Ainaena Yeisu nemai yana paihowa wahiwahiyaladi nigele bagibagilidi iyapaihowaiddi, wuwuna nigele hiyayemidiyei.

Yoni tau'abiye batitaiso yana mwalowoi

(Maki 6:14-29; Luke 9:7-9)

14 ¹ Hauga tenem ainai Helodi iya Galili ana Tauwasawasa, Yeisu yana paihowa wasana ibenalei, ² na yana taupaihowao iwalo aulidi, iwalo, ‘Nuwana towahone iya Yoni tau'abiye batitaiso bada ebeha mwalowoiyena itowolouyo ta wahiyala teina ipaipaihowaine’.

³ Wuwuna mwalona Helodi Yoni i'abi avivini na ipai ta vada abapai ainai imwamwauwine. Na Yoni ana abimomohi ehebo waihiu yehana Helodiyasa neta Helodi tahina Pilipi asolena, ⁴ na Helodi ihaloi ta

itatawaholaine, na Yoni Helodi iwalo auline, iwalo, ‘Neta nigele mumuga namwanmawana wuwuna tahim mwanena utatawaholaine’. ⁵Neta wuwuna Helodi nuwanuwana Yoni i'oiye mwalowoi, na hesi tomowa bagibagilidi Yoni hi'awa tauwalo mahalavaei, eeta Helodi imeheuhi ta nigele Yoni iya'oiye mwalowoi.

⁶Mulitai Helodi yana ahubena abalabahina ana abanuwatuwu avivini guyauna ainai tomowa bagibagilidi hitau'ahaiyama, na Helodiyasa natuna waihiuna boda mehedyai iselo na Helodi i'abiye yaliyaya. ⁷Na Helodi vahalane ainai iwalovelau yo ebeha hava nuwanuwana imohei ta'i, na hinage i'awa tamada. ⁸Eeta hinanane iwalo vahalawa ainai ta ainaena vahalawa Helodi iwalo auline, iwalo, ‘Nuwanuwagu Yoni tau'abiye batitaiso ulu'uluna gaeba ainai umwauwi na umohegau’. ⁹Eeta Helodi nuwana iyababa mwala'ina. Na hesi yana awatamadawa vehabana inuwatuwu avivini, na boda bada yana walo hibenale'o, eeta italam, ¹⁰na yana taupaihowao ivetamaledi vada abapaiyai, ta Yoni gadona hitotomne, ¹¹na ulu'uluna gaebai hid'o'i ta hilawenama, na vahalawa himomoheine. Na vahalawa ivai ta ilalaweine hinanane ainai. ¹²Na Yoni ana taumulitao hilaoma ta Yoni tauna hivai ta himamagaiyeine, na mulitai hilau Yeisu ainai na ginauli teina hiwalo mahalavaei.

Boda mwala'ina Yeisu ive'aidi

(Maki 6:30-44; Luke 9:10-17; Yoni 6:1-14)

¹³Na Yeisu ginauli teina ibenaledi, ainaena imahalava ta wagai igelu ta ilalaune balabala awawai. Na bodaone Yeisu yana lau wasana hibenalei, eeta yadi dalava aidiyena himahalava ta amwahaena hilalaune Yeisu ainai.

¹⁴Na hauganane Yeisu wagaena i'aitulu maguwai boda mwala'ina i'litudine, na atemuyamuyaena tau'asi'asiyebwao i'abiye namwanamwadi.

¹⁵Na lavilaviyena ana taumulitaone Yeisu hiwalo auline, hiwalo, ‘Taubada, tupwa teina balabala awawa na mata iguguyou. Na boda teina ivetamaledi ta hilau, na adi higimwala dalava vahalidiyai.’

¹⁶Na Yeisu iwalo, ‘Havena hilaulau, omiu hesi ai'ai ammohedi ta hi'ai’.

¹⁷Eena hiwalo, ‘Ya! Amaine nigele bahuna, neta bada beledi nima ehe'ehebo na yama bwau.’

¹⁸Na Yeisu iwalo, ‘Beledine yo yamane ammohegau’.

¹⁹Na bodaowa iloinaedi ta awahine ainai himimiyane na beledi nima ehe'ehebo yo yama bwau ivaidi, na i'ita hae galewai, ta ai'aiwone vehabadi i'awa yauwedo, na mulitai itom wahidi, na ana taumulitao imohedi ta hiya tomowa aidiyai higuguyauwedine. ²⁰Eena maudoidi hi'ai na hi'ai i'iwahi moiha, na ai'ai hi'ai yetupwa hitano ahaidi, neta boha 12 hi'oiye mwaudi. ²¹Tau'aiwone towatowaho a'ava adi bagibagili 5,000 dova, na waiwaihiu yo hedaheda maudoidi nigele hiyavahilidi.

Yeisu ni'u ewanaena ilau
(Maki 6:45-52; Yoni 6:15-21)

²²Tenem ainaena ana taumulitao iloinaedi ta wagaena higelu yo ebeha himugai vali tupwai. Na iya ebeha tomowa maudoidi ivetamaledi hiwuyo yadi dalavai. ²³Eeta higelu, na Yeisu boda ivetamaledi, na mulitai ibom oyai ihae habi awanoi Yaubada ainai. Ta bada iboni'o, na Yeisu ibom imiyamiya.

²⁴Na ana taumulitaowowa yadi wagane hiwohedobiyei ni'u awawai, na bagodu mwala'ina hilobai ta yadi wagawa igohagoha buibuiyei na hinage yaumai mehediyyena ilaolaoma. ²⁵Na ahubena yana tupwa ainai Yeisu ni'u ewanaena ilaolaoma ana taumulitao vahalidiyai. ²⁶Tenem ainai ana taumulitaowa Yeisu hi'l'itane ni'u ewanaena ilaolaoma, ta himeheuehi mwala'ina, eeta hiloma'aya'aya, yadi nuwatuwu ebeha alawai hi'l'itane.

²⁷Na Yeisu iwalo, ‘Havena ammehemeheuhi! Yau ta'i, bada yami Taubada.’

²⁸Na Pita i'aubabada, iwalo, ‘Taubada, uwalo auligau ta ni'u ewanaena yalaowa alimwai’.

²⁹Na Yeisu iwalo, ‘Ulaoma!’ Eeta Pita wagaena i'aitulu na ni'u ewanaena ilaulau Yeisu ainai. ³⁰Hauganane ilaulau yaumai mala'ina i'ita, na imeheuhi, ta ni'uwai ihahanenene, na iwui, ‘Taubada, uyayovigau!’.

³¹Na Yeisu ilomwayamwayau ta Pita i'abi avivini na iwalo, ‘Yam yemidi iu'iuna, hava vehabanaunuwanuwatuwu bwaubwau?’

³²Eena hitau bwauwowa higegelune wagai, na yaumai idaumwali.

³³Na hiya wagane ana taumiyaone hipwagogo Yeisu ainai, na hiwalo, ‘Moiha ta'i, owa Yaubada Natuna’.

Tau'asiyebwao i'abiye namwanamwadi tupwa Genesaleta ainai
(Maki 6:55-56)

³⁴Ainaena higeyo'awa tupwa Genesaleta ainai ta hi'a'aitulune le'awai. ³⁵Na tupwane ana taumiyaone Yeisu hi'atayia'o, eeta wasa hivetamaledi dalavaone maudoidi aidiyai ta yadi tauvalovalao maudoidi hilawedi Yeisu ainai, ³⁶na hi'awanoiyei, hiwalo, ‘Taubada, howahowana na tauvalovalaone teina am ale'o papali a'avana hi'abitowoi?’ Na Yeisu italam, ta yaiyadiwo hiya ana ale'o hi'abitowoinne hinanamwanamwane.

Yudeya tubudiyao mumugadi
(Maki 7:1-23)

15 ¹Mulitai Palisiwone na loina ana tauve'itao Yelusalemaena hilaoma Yeisu ainai, na hiwalo auli, hiwalo, ²‘Hava wuwuna am taumulitaone ebe ai i'ovi nigele nimadi hiyauwadine, neta tubudao yadi loina hiho'eho'e?’

³Na Yeisu iwalo, ‘Omiu hinage Yaubada yana loina amho'eho'e, wuwuna tubumiyaone mumugadi ammulimulitaedi. ⁴Yaubada yana loina bwau teina, ehebo iwalo, “Tamam yo hinam uve'ahihiyedi”, na bwauna hinage iwalo, “Ebe yaiya tamana nuwana hinana i'awa yababayababaei, ilowoinanei na am'oiye mwalowoi”. ⁵Na omiu yami ve'ita oya'oyama, amwalo, “Ebe yaiya hinana yo tamana iwalo aulidi, iwalo, ‘Yagu tobwatobwa bada yatalamwedi'o Yaubada ainai, nigele howahowana na yahaguigomiu’.” ⁶Eeta neta towahone yana hagu yo yana ve'ahih tamana na hinana aidiyai i'ovi'o. Tubumiyaoyadi loina teina ainaena Yaubada yana walo amveginauli awa'awawaena'o.

⁷Moiha omiu tau'oya'oyama! Mugai tauwalo mahalava Aisaya vehabamiu ilele mugayei, haugana Yaubada yana walo iwalo mahalavaei, iwalo:

⁸“Tomowao teina awadiyena hive'ahihiyegau na atediyena nigele,

⁹ na hinage aliguwai hitapwalolo awa'awawa,
 wuwuna yadi ve'itao yau nigele aliguwena,
 na hesi tomowa yadi nuwatuwuwenan”.

¹⁰Eena tomowa iyogaedi na iwalo, ‘Walo teina ambenalei ta amhanapui ¹¹ebeha ai'aiwone awadaena hiluwuluwu nigele howahowana na hi'abiye bi'igita na hesi walo awadaena himahamahalavane hiya hesi hi'abi'abiye bi'igita’.

¹²Na ana taumulitaowowa Yeisu ainai hilaoma na hiwalo, ‘Taubada, bada ubenalena'o ebeha Palisiwowa Yam walo teina vehabana hihinimaya?’

¹³Na Yeisu iwalo, ‘Aiwaowa Tamagu nigele iya'umaidi, mata idavai vehuludi. ¹⁴Na Palisiwone havena himiyamiya ana higa hibe'u, wuwuna ebe taumugaiwo mehegibugibudi, na adi geluwo mehegibugibudi himugaiyedi, mata maudoidi gudai hibe'u.’

¹⁵Na Pita Yeisu ainai iwalo, ‘Walo vegevegedi ana nuwamasele vehabana ulivahi alimaiyai’.

¹⁶Na Yeisu hinage iwalo, ‘Nuwana omiu hinage howola nigele nuwamiu iyamasele, ¹⁷ainaena nigele amyahanapui hava awadaena iluwuluwu diyadai, na mulitai ilaulau mohomoho ainai. ¹⁸Na hesi hava tomowa awadiyena himahamahalava neta atediyena hilaolaoma na hi'abi'abiye bi'idi, ¹⁹neta nuwatuwu bi'ibi'idi yo lauwunu yo pwanoli yo mehe'ayo yo aivavalii yo walo'oya'oyama yo vehinahinali. ²⁰Ginauli teina aidiyena tomowa i'abi'abiye bi'idi, na ebe nimada nigele tayauwadi hauga ai ainai neta alu'aluwada mata nigele iya'abiyebi'idi.’

Kenani waihiuna yana yemidi (Maki 7:24-30)

²¹Tenem ainaena Yeisu Isileli tupwanane ilauvehulu na ilalaune Taya yo Saidoni tupwadiyaone aidiyai. ²²Na tupwanane ainai Kenani waihiuna

ehebo imahalava ta Yeisu iwalo auli, iwalo, ‘Taubada owa Deividia yana huhu, u'atemuyamuyaegau, wuwuna natugu waihiuna bada alu'aluwa yababana i'abiye yauyauleya'o’. ²³Na Yeisu waihiunane yana yoga nigele iyayemaiha, na ana taumulitaone hilaoma ta Yeisu hi'awanoiyei, hiwalo, ‘Waihiune usosomanaei ta ilau, wuwuna ivetalinagudaguda’.

²⁴Na Yeisu iwalo, ‘Yau yalaoma sipi 'wada'wadaleledi Isileli a'ava yana abaloina holanai vehabadi’.

²⁵Na hesi waihiunane ilaoma Yeisu mehenai italupwagogo, na iwalo, ‘Taubada uhaguigau’.

²⁶Na Yeisu iwalo, ‘Nigele iyadumwalu na hedaheda adi tamohedi edewa aidiyai’.

²⁷Na waihiwa iwalo, ‘Taubada, neta walo moiha. Na edewa hedaheda adi mugumugudi hilemlemhidi’.

²⁸Eeta Yeisu waihiu alinana iyemaiha, iwalo, ‘Waihiu, owa tauyemidi moiha. Ainaena teina hauga yam yemidi ainona imahalava’. Na hauga tenem ainai waihiunane natuna inanamwanamwauyone.

Tau'asiyebwao bagibagilidi i'abiye namwanamwadi

²⁹Na hinage Yeisu tupwanane ilauvehulu na ivasane Galili le'awanaena, ta oyai ihae, na nemai imimiyane. ³⁰Na boda mwala'ina yadi tau'asiyebwao hihaeyedi Yeisu ainai, hiya daladaladi, yo hiya mehedi gibugibudi yo aedi tapitapiyadi yo buwabuwadi yo vali tau'asiyebwao hinage hiya hilaoma Yeisu aenai himwauwidi ta i'abiye namwanamwadine. ³¹Na bodaowa hi'itadi buwabuwadiyaowa hi'au'bababada yo aedi tapitapiyadi hiwahiyalauyo yo daladaladi hilaulau dumwadumwalu, yo taumehegibugibu mehedi hi'itanedi. Ainaena bodaowa hiteibaba na Isileli yadi Yaubada hino'wei.

Yeisu boda ive'aidi (Maki 8:1-10)

³²Na Yeisu ana taumulitao iyogaedima na iwawalo aulidine, ‘Boda teina ya'atemuyamuyaedi wuwuna hiya ahubena tonuga teinai baidaguwao amiyamiya ta nigele adi, na nigele nuwagu mavahalidi yavetamaledi yo hiwuyo, mata amwhai himwalowoi’.

³³Na ana taumulitaone hiwalo auline, hiwalo, ‘Tupwa teina balabala awawa, na boda mwala'ina teina adine mata vedova talobaine?’

³⁴Na Yeisu ipanivilaedi iwalo, ‘Viha ami beledine himiyamiyane?’
Na hiwalo, ‘Beledi 7 na yama tupwadi iu'iudi’.

³⁵Eeta boda iloinaedi ta bale'uwai himimiyane. ³⁶Na beledi 7 yo yamaowa ivaidi ta vehabadi i'awa yauwedo Yaubada ainai, na i'abitomwahidine na imohedi ana taumulitao ta bodaone aidiyai higuguyauwedine.

³⁷Na maudoidi hi'ai na hi'ai i'iwahi na mulitai uleya hitano'ahaidi ta boha 7 hi'oiye mwaudine. ³⁸Tau'aiwo towatowaho adi bagibagili dova 4,000, na waiwaihiu yo hedaheda bagibagilidi nigele hiyavahilidi.

³⁹Mulitai bodaowa ivetamaledi hilalau gwaipilene, na Yeisu wagaena igelu, ta Megadani tupwanai ilalaune.

Ve'ive'ilala vehabadi

(Madiu 12:38-41; Maki 8:11-13; Luke 12:54-56)

16 ¹Ehebo hauga ainai tupwadi Palisi yo Sadusi hilaoma na Yeisu hipanivilaei, habi towoina, hiwalo, 'Howahowana ehebo ve'ive'ilala upaihowai na a'awa moiha ebeha yam wahiyalane Yaubada ainaena ilaoma?'

²Na Yeisu iwalo, 'Omiu ebe mahana am'ita ilulululuvi na galewai yaloyalovi hihawahawawali, ainaena amhanapui ebeha i'ahubena mahavai namwanamwana. ³Na ebe malatomtomwai galewa hawahawawalina na guguyou am'ita, neta amwalo ebeha 'wesu ana ve'ive'ilala. Omiu hauga ana oleya vedova na mata galewa am'ita, na amwalo yemidiyedi. Na hesi vedova ta teina haugane Yaubada yana paihowa ainona nigele howahowamiu amwalowei. ⁴Yaso teina omiu yababamiu yo mehemehe'ayomiu, neta wuwuna ve'ive'ilala ambehabehe ta ebeha aidiyena amhanapuigau moiha ebeha Yaubada ainaena yalalaomane, na nigele Yona vehabana amyanuwatuwu avivini, iya ta'i ve'ive'ilala vehabamiu.' Ainaena Yeisu ilauvehuludi na ilalaune.

Palisiwo yo Sadusiwo yadi aba'abiye seseha pwalawa vehabana

(Maki 8:14-21)

⁵Eeta vali tupwai higeyogeyo'awa, na ana taumulitaone nigele adi tamahina amwaha vehabana hiyavai, wuwuna hinuwapanopwanowedi. ⁶Na Yeisu iwalo lau iwalo, 'Palisiwone yo Sadusiwone adi pwalawa ana aba'abiye seseha ainaena am'ita avivinigomiu'.

⁷Eeta ana taumulitaone hibom aidiyai hiwalo, 'Nuwana Yeisu yana walo teina wuwuna wau ada tamahinane tanuwapanopwanoweine'.

⁸Na Yeisu yadi nuwatuwu bada ihanapuuya'o, ta iwawalo aulidine, 'Hava wuwuna am'au'aubabadane na amwalo, "Nigele ada tamahina"? Nigele ami tamahina vehabana yayawalowalo. Nuwana nigele amyayemidiyegau, awa? ⁹Nigele amyanuwamasele hauganane beledi nima ehe'ehebo aidiyena tomowa 5,000 yaveve'aidine, na ai'ai ana tupwa maudoina amtano'ahaidi, na boha ana bagibagili 12 am'o'oiye mwauwidine? ¹⁰Tomowa hinage 4,000, beledi 7 aidiyena yaveve'aidine na ana tupwa maudoina amtano'ahaidi na boha ana bagibagili 7 hinage am'o'oiye mwauwidine? ¹¹Na hava wuwuna ta nigele amyanuwamaselene ebeha nigele ai'ai vehabana yayawalo? Na hesi yawalo vegevedgi Palisiwo yo Sadusiwo yadi aba'abiye seseha ainaena am'ita avivinigomiu.'

¹²Tenem ainai nuwadi imasele ebeha nigele beledi moiha ana aba'abiye seseha vehabana iya au'aubabada, na hesi ebeha Palisiwone yo Sadusiwone yadi ve'itao aidiyena hil'ita avivinidi.

Pita yana walomahalava Yeisu vehabana
(Maki 8:27-30; Luke 9:18-21)

¹³Na Yeisu ilaoma Sisaliya Pilipai tupwanane ainai na ipanivila ana taumulitao aidiyai, iwalo, ‘Vedova tomowa yadi walo ebeha yau Tomowa Moihagu yaiya?’

¹⁴Ta hiwalo, ‘Tupwadi tomowa hiwalo ebeha owa Yoni tau'abiye bipitaiso, na tupwadi tomowa hiwalo ebeha owa Elaitiya, na tupwadi hiwalo owa Yelemaiya bo nuwana tauwalo mahalava mugamugaina ehebo’.

¹⁵Na Yeisu ipanivilaedi, iwalo, ‘Na omiu vedova yami nuwatuwu ebeha yau yaiya?’

¹⁶Eeta Saimoni Pita iyemaiha na iwalo, ‘Owa Besinana towahona Yaubada Mayawahina Natuna’.

¹⁷Na Yeisu Pita iwalo auline, iwalo, ‘Saimoni, Yona natuna, owa moiha tauyaliyaya ehebo, wuwuna yam nuwamasele teina nigele tomowa aidiyena, na hesi Tamagu galewai yana hanapu imomohegone. ¹⁸Eeta yawalo alimwai owa yeham Pita, ana bui gaima, ta mata gaima teina ewanai yagu boda yavetowolodi ta ebe nigele howahowana mwalowoi yana wahiyala i'abi'abitowoidi. ¹⁹Na hinage abaloina galewai ana abaho'e yamohego, ta ebe hava bale'uwal ugudui, galewai hinage higudui, na hinage ebe hava bale'uwal uho'e, galewai hinage hihoe.’

²⁰Tenem ainai Yeisu ana taumulitao venuwamwau wahiwahiyalana aidiyai imwauwi, iwalo, ‘Havena teya yaiya ainai amwalowalo mahalavaegau ebeha yau Besinana towahona’.

Yeisu yana mwalowoi vehabana iwalo mahalava
(Maki 8:31–9:1; Luke 9:22-27)

²¹Hauga tenem ainai Yeisu ivetuwinu na ana taumulitao aidiyai ive'ita, iwalo, ‘Ilowoinanei ebe yalau Yelusalem na nemai muya maudoina yalobaidi, tauloinao yo taupwaoliwo mwala'idi yo loina ana tauve'itao aidiyena, na nemai hi'oilye mwalowoigau, na ahubena tonugana ainai Yaubada i'abiye towolouyoigau’.

²²Na Pita Yeisu ilauvai, ilawei, ta iwawaloweine iwalo, ‘Taubada, ginauli teina havena alimwai imahamahalava!’.

²³Na Yeisu itowolo gwaipile ta Pita ainai iwalo, ‘Tomodulele, teina ta'l ulauvehulugau! Havena utautau'auhigau! Yam nuwatuwune dova tomowa mohili yadi nuwatuwu, na nigele Yaubada yana nuwatuwu’.

²⁴Eeta Yeisu ana taumulitao i'aubabada aidiyai, iwalo, ‘Yaiya ebe nuwanuwana imulitaegau, ilowoinanei ebe iya yana nuwatuwu

ita'wata'wataedi, na ibom ana aiwa lagalagana i'avalai, na imwalowoi, neta dova agu multane ana amwaha.

25 'Na ebe yaiya yawahina inuwavi, howola abo yawahinane ivesawali. Na ebe yaiya yawahina vehabagu italamwei na imwalowoi, iya mata yawahina namwanamwana ilobai.

26 'Ebe yaiya yana tobwatobwa bagibagilidi na Yaubada yana amwaha inuwapanopwanowei, neta ginauli awa'awawa, na hesi ginauli mwala'ina neta yawayi namwanamwana. Wuwuna ebe yawayi namwanamwana tavesawali, mata nigele teya hinage maihana iyamiyamiya.

27 'Howola abo yau Tomowa Moihagu yawuyouyoma, Tamagu yana wasawasa pigapigabuna ainaena yalaoma, na hinage tausagenawasao baidaguwao, ta tomowa yadi paihowa ana maiha yamohedi. 28 Yawalo moiha alimiyai ebeha tomowa tupwamiu mata nigele amyamwalowoi ana higa yau Tomowa Moihagu yagu loina wasawasa ainaena am itauyoigau.'

Yeisu iyemanibuibui
(*Maki 9:2-13; Luke 9:28-36*)

17 ¹Ahubena 6 tuluhanai Yeisu ana taumulitao tonuga ilauvaidi, na baidanao hihahaene ehebo oya daodaona ainai. Taumulitaone hiya Pita na Yemesa matahina Yoni. ²Hauganane hibom himiyamiya oyai Yeisu manina hi'i'itane pigapigabuna dova mahana ana ita, na ana ale'o hewahewana dova masele i'alahi taohani. ³Na tenem ainai Elaitiya yo Moses himahalavama na Yeisu baidadi hi'au'aubabada.

⁴Na Pita i'apuhini na Yeisu iwalo auline, iwalo, 'Taubada teina dova yada miyane inamwanamwa, ainaena howahowana ebe utalam gwau tonuga ta'abidi, ehebo owa vehabam, ehebo Moses vehabana, na ehebo Elaitiya vehabana'.

⁵Pita yana aubabada howola nigele iyave'ovi na hogahoga maselena itauhamuidine, na hogahogane ainaena alina ehebo hibenalei, iwalo, 'Teina Natugu yavelauwei, iya vehabana yayaliyaya mwala'ina, ainaena yana walo ambenaledi'.

⁶Na taumulitaowa hitau tonuga alinawa hibenalei ta mayadi meheuhi hitalupwagogo, ⁷na Yeisu ilaoma i'abitowoidi, iwalo, 'Amtowolo. Havena ammehemeheuhi'. ⁸Eena hilautalai ta Yeisu ibom itowotowolo hi'i'itane.

⁹Eeta oyaena hi'aitulu na Yeisu iloinaedi, iwalo, 'Ginauliwowa wau am'i'itadine havena tomowa aidiyai amwalowalo mahalavaedi ana higa yau Tomowa Moihagu mwalowoiyena yatowlouyoma'. ¹⁰Na Yeisu ana taumulitao ainai hipanivila, hiwalo, 'Hava wuwuna loina ana tauve'itao hiwalo ebeha Elaitiya imugaima na multai abo Besinana towahona imahalava?'

¹¹Na Yeisu iwalo, 'Ehewa, Elaitiya ebeha ilaumugaima ta ebe ginauli maudoina i'abiye dumwaludi. ¹²Na hesi Elaitianane bada ilaoma'o, na

tomowa nigele hiya'atai na hesi himumuga yababaei hava yadi nuwatuwu dova, mata hinage yau Tomowa Moihagu aliguwai mumugadine dova.'

¹³Ainaena taumulitaone tenem ainai hinuwatuwui ebeha Yeisu Yoni tau'abiye baptaiso vehabana i'au'aubabadane.

Ehebo gama Yeisu i'abiye namwanamwa
(Maki 9:14-29; Luke 9:37-43)

¹⁴Hauganane Yeisu mayana taumulitao hi'aitulu boda aidiyai, ehebo towaho ilaoma italupwagogo Yeisu mehenai, ¹⁵na iwalo, 'Taubada, natugu u'atemuyamuya ei na u'abiye namwanamwa, wuwuna hauga maudoina manihubu bwadana ivaivai na abi'abivelolo, na tauna himuyamuya mwala'ina, na tupwana hauga aidiyai aiwa ala'alahina aidiyai ibe'ube'u, na tupwana hauga bwahi ni'un'i'una aidiyai ihanehanene. ¹⁶Na am taumulitao aidiyai yalawenama, na nigele howahowadi hi'abiye namwanamwa.'

¹⁷Na Yeisu iwalo, 'Omiu teina yasone vedova? Ainaena ulu'ulumiune yaiyaidi. Nuwana nigele amyayemidiyegau awa? Viha hauga mata yamiya vahaligomiu na yanuwanuwatuwu vehabamiu. Hola gamanane amvaiyama ta ya'ita?' ¹⁸Eeta Yeisu alu'aluwa yababanane iloinaei ta manihubu bwadanawa gamane ainaena imamahalavane ta inamwanamwauyone.

¹⁹Mulitai Yeisu ana taumulitao hilaoma na hibom Yeisu baidadi, na hiwalo auli, hiwalo, 'Taubada, vedova ta ai nigele howahowamai alu'aluwa yababanane agabae mahalavaei'.

²⁰Na Yeisu iwalo, 'Wuwuna yami yemidine hitapiya. Yawalo moiha ebe yami yemidi ana wahiyala dova haiyala patuna, howola oyane tenem ainai amwalo, "Teina ainaena umiyadobi", ²¹mata i'awa abi. Dova hinage ginauli maudoina howahowamiu na ampaihowaidi.'

Yeisu yana mwalowoi vehabana iwalouyo
(Maki 9:30-32; Luke 9:43-45)

²²Galili ainai himiyamiya, na Yeisu iwawalo aulidine, iwalo, 'Yau Tomowa Moihagu, howola abo agu tauhuhula i'aiyauyanegau tomowa nimadiyai, ²³na hi'oibe mwalowoigau, na ahubena tonugana ainai Yaubada i'abiye towolouyoigau'. Yeisu yana walomahalava teina vehabana hinuwayababa mwala'ina.

Yadi takesi vada Ve'ahihi vehabana

²⁴Mulitai hilau Kapeneum ainai, na takesi vada tapwalolo vehabana ana tautanowo hilaoma ta Pita ainai hiwalo, 'Vedova, howahowana na yami tauve'itane itakesi, bo?'

²⁵Na Pita iwalo, 'Ehe, mata yana takesi imwauwi'.

Hauganane Pita iwuyo vadai, Yeisu Pita iwalo auline, iwalo, ‘Saimoni, hava Yam nuwatuwu tauloinaone bale’uwai vehabadi? Yaiyadiwo aidiyena takesi hivaivaine? Hibom natudiyao aidiyena, bo vali tomowa aidiyena?’

²⁶ Na Pita iwalo, ‘Vali tomowa aidiyena’. Na Yeisu hinage iwalouyo, iwalo, ‘Neta moiha! Na hesi hiya natudiyao nigele teya adi vitai. ²⁷ Na havena tata’wata’wata, mata dova alidai hinuwayababa. Ainaena teina ta’i pisilaeni uvai na udobu le’awai ta yama i’aimugai u’atuni, na awanane u’abiye yanali ta holanai mane uvaiyama ta umohedi, neta owa na yau yada takesi, howahowadai.’

Yaiya tomowa mwala’ina Yaubada mehenai
(*Maki 9:33-48; Luke 9:46-48; 17:1-2*)

18 ¹Hauga tenem ainai Yeisu ana taumulitao hilaoma hiwalo auline, hiwalo, ‘Taubada, yaiya alimaiyena yehana imwala’i Yaubada yana Abaloina holanai?’

² Na Yeisu gama ehebo iyogaenama, na gamanane ahi’ahipudiyai ivetowolo, ³ na iwalo aulidine, ‘Ebe nigele amyanuwabui na mumugamiu hedaheda iu’iudi dova, mata nigele amyaluwu yana abaloinane ainai. ⁴ Yawalo moiha yaiyadiwo omiu ebe amnuwadobi gama teina dova, omiu taumiya ewa Yaubada yana Abaloina holanai. ⁵ Ainaena ebe ehebo tomowa gama teina dova ilauvai vehabagu, iya hinage yau ilauvaigau. ⁶ Na hesi ebe yaiya agu tauyemidiwo gamane dova teina ehebo i’abiye be’u, ilowoinanei na gaima mwala’ina gadonai hilauhipwai na magaimana higabae aituluwei ni’uwai ta ihanene. ⁷ Omiu taumiya bale’u atemuyamuyamiu wuwuna ababe’u bagibagilidi tomowa ammohemohedi. Moiha, ababe’uwo mata hilaoma, na hesi ebe yaiya ana geluwo i’abiye be’udi howola abo tomowanane ive’atemuyamuya moiha.

⁸ Na ebe nimam bo aem i’abiye be’ugo ilowoinanei na utomvehulu. Neta nigele ana yababa ebe nimam tomtomna, nuwana aem tomtomna mata yawahi namwanamwana ulobai. Na hesi iyababa alili alimwai ebe manima bwaubwaum yo ma’ae bwaubwaum na higabae aituluwego aiwa ala’alahi vateyaina ainai. ⁹ Mehem hinage dova ebe i’abiye be’ugo uma’i vehulu ta’i, wuwuna nigele hinage hava ana yababa, ebe mamehe ehe’hebom mata yawahi namwanamwana ulobai. Na hesi iyababa ali’alili alimwai ebe mamehe bwaubwaum higabae aituluwego dalava ala’alahina ainai.

Hedaheda havena amsosomanaedi
(*Luke 15:3-7*)

¹⁰ ‘Hedaheda teina dova havena teya aidiyena amsosososomanaedi. ¹¹ Moiha, hedahedawone adi tau’ita aviviniwo neta tausagenawasao hauga maudoina galewai Tamagu mehenai himiyamiya na hivinuvinunuidi.

¹²‘Na vedova ebe towaho yana sipiwo adi bagibagili analedi ehebo, na ehebo ilaupwanopwano na i'wadalele, mata 99 oyai imwauwidi na 'wada'wadalelenane ibehaei, awa? ¹³Na ebe ilobauyoi, yawalo moiha alimiayi mata yana yaliyaya mwala'i alilina. Na hesi hitau 99 namwananamwadine nigele vehabadi iyayaliyaya moiha. ¹⁴Ainaena teina ta'i amhanapui ebeha Tamagu galewai nigele nuwana ebe yaiya teya gama yababa ive'alo na ilauyabayababa.

Tahida yana pwanoli vehabana

(Luke 17:3)

¹⁵‘Na ebe tahim yababana ipaihowai alimwai, utowoi na yana paihowa yababanan am'abiye dumwalu, na ebe alinam ibenalei, ausala, neta bada amve'au'augelu'o. ¹⁶Na ebe nigele nuwanuwana alinam ibenalei, tomowa ehebo bo bwau hinage ulauvaidi ta baidamwao tahimne ainai amwalo na yana pwanoli i'ita ili'ilimani. ¹⁷Na ebe bada nigele nuwana na ibenalegomiu, amwalo mahalava Yaubada yana bodaone yadi walo ibenalei, amta'wata'wataei na imiya mahalava dova takesi ana tautanowo.

¹⁸‘Yawalo moiha hava ebe bale'uwai ampaidi, ginaulidine galewai mata hinage hipaidi, na hinage ebe hava bale'uwai amlivahidi mata ginaulidine galewai hilivahidi.

¹⁹‘Teina ta'i yawalo alimiayi, neta ebe yaiyadiwo hitau bwau alimiyen a bale'uwai hitalam ehebo ginauli vehabana na vehabana hi'awanoi Tamagu galewai ainai, ipaihowai ta'i. ²⁰Wuwuna ebe ehebo tupwa ainai bwau nuwana tonuga tomowa yehaguwena himiyatoyawa, yau hinage ahi'ahipudiyai yamiyamiya.’

Nuwahamu vehabana

²¹Ta Pita ilaoma Yeisu iwalo auli, iwalo, ‘Taubada, ebe tahigu hauga bagibagilina aliguwai yababana ipaipaihowai, maiviha howahowana na yana yababaone yanuwahamuidi, mai 7 bo maiviha?’

²²Na Yeisu iwalo, ‘Nigele mai 7 a'ava, na hesi 7 ana bagibagili 70’.

²³‘Wuwuna Yaubada yana Abaloina dova tauwasawasa ehebo, iya nuwanuwana ebe yana taupaihowao adi buki hiyemaiha ainai. ²⁴Ainaena ivetuwni ta towaho ehebo hilawenama ana buki 10 tausani kina, ²⁵na nigele howahowana iyemaiha, eeta tauwasawasane iloina ta ebeha towahowa mwanena yo natunao yo yadi tobwatobwao maudoidi higimwalaedi, na adi maihane tauwasawasane ivai taupaihowawa ana buki vehabana.

²⁶‘Na taupaihowawa mayana nuwavitai ipwagogo na i'awanoi ainai, iwalo, “Taubada, u'atemuyamuyaegau na howola abo agu buki maudoina yayemaiha”. ²⁷Eeta tauwasawasane i'atemuyamuyaesi na ana buki maudoina inuwahamuidi, na taupaihowawa imamahalavane.

²⁸ 'Imahalava na ana gelu ehebo ilobai, na ana gelune ana buki toea 10 a'ava ainai, na ana geluwa gadona i'abi avivini na i'l'i'ine, iwalo, "Teina ta'i am buki aliguwai uyemaiha!"

²⁹ 'Na ana geluwa italupwagogo na ainai i'awanoi, iwalo, "U'atemuyamuyaegau na howola abo yayemaiha alimwai". ³⁰ Na ana gelune nigele alinana iyabenalei na vada abapaiyai imwamwauwine ta ebe nemai imiyamiya ana higa ana buki maudoina iyemaiha.

³¹ 'Na taupaihowaowa adi gelune mumuganawa hi'l'itane, ainaena hinuwayababa mwala'ina, na hilau tauwasawasane ainai hiwalo mahalavaei. ³² Na tauwasawasane yana taupaihowa iyogaenama na iwalo auline, iwalo, "Owa taupaihowa yababam, wuwuna u'awanoi aliguwai na am buki maudoina yanuwahamuidi, ³³ eeta owa hinage howahowana am gelu u'atemuyamuyaei na ana buki unuwahamui".

³⁴ 'Ainaena tauwasawasane imodi'ini moiha ta vada abapai ana tau'ita aviviniwo iloinaedi ta taupaihowawa vada abapaiyai himwamwauwine ta ebe nemai imiyamiya ana higa ana buki maudoina iyemaiha ve'ovidi.'

³⁵ Na Yeisu yana walo ive'ovi, iwalo, 'Tamagu galewai hinage mata dova alimiayi ipaihowai, ebe tahimiayao nigele amya'atemuyamuyaedi na yadi yababao amyanuwahamuidi mata nigele iyanuwahamiugomiu'.

Vinawahe vehabana

(Maki 10:1-12)

19

¹ Yeisu yana ve'itao ive'ovidi na tupwa Galili ilauvehulu na Yudeya tupwanai ilalaune, neta bwahi Yolidani vali tupwanai.

² Na boda hinage mwala'ina Yeisu himulitaei na nemai yadi tauovalao i'abiye namwanamwadi.

³ Na Palisiwone hilaoma ta nuwanuwadi Yeisu hitowoi, ainaena ainai hipanivila, hiwalo, 'Taubada, ebe towaho mwanena yana paishowa vehabana nigele iyayaliyaya, howahowana na ivinawaheyei?"

⁴ Na Yeisu iwalo, 'Buki Ve'ahihi ainai lelelewa bada amhanapuiya'o ebeha hauga ana abavetuwuni ainai Yaubada tomowa bwau iyemaseledine, towaho na waihiu. ⁵ Na lele teya iwalo, "Teina wuwuna ta towaho tamana na hinana ilauvehuludi na asolena baidana himiya bwau, na hitau bwauwone taudi ehebo ta'i". ⁶ Teina ainaena bada hive'ehebo'o na nigele hiyamiyawahi. Eeta Yaubada bada iyemiya bwauwedi'o ainaena havena teya tomowa mata iyayemiya wahiyedi.'

⁷Eena hipanivila, hiwalo, 'Hava wuwuna Mosese iloina ebeha towaho howahowana na vinawahe peipana ilele na mwanena imohei abo mulitai ivinawaheyei?'

⁸ Na Yeisu iwalo, 'Neta ulu'ulumi yaiyaidi vehabana Mosese itatalamne alimiayi ta mwanemiyao ebe dova amvinawaheyedi, na hesi hauga abavetuwuni ainai nigele hinage talam vinawahe vehabana iyamiyamiya.

⁹Na yawalo alimiyai neta ebe towaho mwanena nigele iyapwanoli na bada ivinawaheyei na itawahola wahi vali waihiu ainai, neta imehemehe'ayo.'

¹⁰Na ana taumulitao hiwalo auli, hiwalo, 'Ebe towaho na waihiu adi loina teina dova, howahowana havena hitawatawahola'.

¹¹Na Yeisu iwalu, 'Nuwatuwu teina nigele tomowa maudoidi vehabadi, na hesi yaiyadiwo Yaubada nuwatuwu imohemohedi hiya hibom,

¹²wuwuna tupwadi towatowaho yadi hauga tubui ainaena nigele tawahola ana nuwatuwu aidiyai iyamiyamiya. Na tupwadi towatowaho uvidi hihapihapidi ainaena nigele howahowana na hitawahola. Na hinage tupwana towatowaho Yaubada yana Abaloina vehabana hibom hive'ahiiuyowedi eeta nigele hiyatawatawahola. Ebe yaiya amwahane howahowana ilowoinanei na imulitaei.'

Yeisu hedaheda iwalovelauwedi

(Maki 10:13-16; Luke 18:15-17)

¹³Tupwadi tomowa hedaheda hilawedima Yeisu ainai ta ebe i'abitowoidi na vehabadi i'awanoi Yaubada ainai. Na ana taumulitaone hesi hedahedaone hilaugagayowedi. ¹⁴Na Yeisu iwalu, 'Havena hedaheda amlaulaugagayowedi na hesi amtalamwedi ta aliguwai hilaoma, uwuwna hedaheda teina dova Yaubada yana Abaloina ilowoinanedi moiha'. ¹⁵Eena Yeisu hedahedaone i'abitowoidi na mulitai ilalauehuludine.

Wasawasa vehabana

(Maki 10:17-31; Luke 18:18-30)

¹⁶Mulitai ehebo hevali Yeisu ainai ilaoma na iwalu, 'Tauve'ita, aiteya paihowa namwanamwana yapaihowai na ainaena ebe yawahmi miyamiya vateyaina yalobai?'

¹⁷Na Yeisu iwalu, 'Hava uwuwna upanivila aliguwai paihowa namwanamwana vehabana? Wuwna taunamwanamwa ehebo mohimohili imiyamiya, ainaena ebe nuwanuwam yawahmi miyamiya vateyaina ulobai ilowoinanego na ibom yana loinao umulitaedi.'

¹⁸Na towahowa ipanivila, iwalu, 'Aiteya loina?'

Na Yeisu iwalu, 'Havena yemwalowoi; havena mehe'ayo; havena aivaval; havena ve'ewa awa'awawa; ¹⁹na tamam yo hinam uve'ahiiyedi; yo hinage am geluwo uvelauwedi dova ubom uvelavelauwegone'.

²⁰Na towahowa iwalu, 'Loina teina maudoina yamulita ili'ilimanidi'o, na hava hinage yapaihowai?'

²¹Na Yeisu iwalu, 'Ebe nuwanuwam mumugam maudoina namwanamwadi, ulau gwaipile Yam dalavai na Yam tobwatobwa maudoina uvegimwalaedi na adi maihane u'aiyauyanedi tauwewelohe aidiyai, na mulitai ulaoma umulitaegau ta ebe ainaena howola abo Yam wasawasa galewai ulobai'.

²² Hevaliwa Yeisu yana walo teina ibenalei na mayana nuwavita*i*wuwuyone. Wuwuna yana tobwatobwao ibagibagili alili.

²³ Eeta ana taumulitaowa iwalo aulidi, iwalo, ‘Neta moiha, tomowa wasawasadi yadi luwu Yaubada yana Abaloina holanai i’ololo. ²⁴ Na hinage yawalo auligomiu ebeha lagulagu mwala’ina kameli nigele howahowana na nidili gudana ainai iluwu, na hesi tomowa wasawasadi yadi luwu Yaubada yana Abaloina holanai i’ololo ali’alili.’

²⁵ Yeisu ana taumulitao yana walo teina hibenalei na nuwadi ipwanopwano mwala’ina, na hiwalo, ‘Ebe teina dova, yaiya yede howahowana na awanamwanamwane ilobai?’

²⁶ Ainaena Yeisu ivinuvinunuidi na iwalo, ‘Ginauli teina ivitai ali’alili tomowa aidiyai, na hesi Yaubada ainai ginauli maudoina malamalaidi’.

²⁷ Na Pita iwalo, ‘Ai vedova? Wuwuna yama tobwatobwa maudoina atauvehuludi na amumulitaegone.’

²⁸ Na Yeisu iwalo, ‘Moiha ta’i, howola abo bale’u ana abiye vauvau ainai yau Tomowa Moihagu yagu vatavata wasawasa ainai yamiya, na hinage omiu agu taumulitao am tau 12 yami vatavata 12 aidiyai hinage ammiya na Isileli yadi huhuwo 12 amloinaedi. ²⁹ Na ebe yaiyadiwo omiu yami vadao yo tahimiya yo nuhumiyao yo tamamiyao yo hinamiyao yo natumiya yo yami oyao amtauvehuludi’o, howola abo ginaulidine adi maihao ma’adi lauhepoi analedi amlobaidi, yawahimi miyamiya vateyaina baidana. ³⁰ Na teina hauga taumugai bagibagilidi howola abo himulita, na hiya himulimilitane howola abo himugai.

Tanovi ana taupaihowao walo vegevegedidi

20 ¹ ‘Yaubada yana Abaloina dova towaho ehebo mayana tanovi. Towahonane malatomtomwai itowolo na ilau ta yana taupaihowa iyogaedi ta ebe hipaihowa yana tanoviyai. ² Na loina imwauwi neta ebeha ahubena ehebo paihowa ana maiha kina ehebo, ta hitalam. Eena ivetamaledi ta hilalaune yana tanoviyai habi paihowa.

³ ‘Na mahana ihaehaei na towahonane ilau gwaipile abagimwala ainai, na tomowa tupwadi ilobaidi himiyamiya awawa. ⁴ Eena iyogaedi na iwalo, “Omiu hinage amlau yagu tanoviyai ampaihowa, na yami paihowa ana maiha dumwaluna yamohegomiu”. ⁵ Eeta hilalaune tanoviyai.

‘Na mahana ala’alapwahiyai na lavilaviyena hinage ilau gwaipileuyo na tupwadi hinage ilobaidi na iyogaedi ta ivetamaledine hilalaune tanoviyai. ⁶ Na mahana ilulululuvu na imahalavauyo ta ilau dalavai na tomowa tupwadi hinage ilobaidi, eena ipanivilaedi, iwalo, “Hava vehabana ahubena maudoina ammiyamiya awawane?”

⁷ Na hiwalo, “Wuwuna nigele teya iyayogaegai habi paihowa”. Na towahowa iwalo, “Omiu hinage amlau tanoviyai ampaihowa”.

⁸ ‘Na bada i’imwa’imwa’auhi ta tanovi taniwaganawa yana paihowa ana taumugai iwalo auli, iwalo. “Taupaihowao maudoidi uyogaedima na

adi maiha umohedi, hiya taulau mulimulita aidiyena uvetu wuni ana higa hiya ahubena maudoina hipapaihowane ainai ulaumwau”.

⁹‘Eeta hiya mahana ilulululuvi ainai hipapaihowane hilaoma na adi maiha kina ehebo ehebo hi'aavalane dova hinage tomowa maudoidi mata kina ehebo ehebo hi'avalta. ¹⁰Mulitai maudoidi taupaihowaowa hilaoma na maihadi kina ehebo ehebo hivavaidine. Na taupaihowa mugamugaidi, hiya ahubena maudoina ainai hipapaihowane hilaoma na hinuwanuwatuwu ebela mata maiha ma'ana lauhepoi hivai, na hesi nigele, hibom hinage kina ehebo ehebo a'ava hivavaidine. ¹¹Ainaena yadi kina hivaidi na tanovi taniwigana ainai hi'ulu'ulumiayai, ¹²na hiwalo, “Tomowaone abomohili yadi paihowa hauga ahu'ahubalina, na ai ahubena maudoina mahana holanai apaihowa, na adi maiha dova maudoimai apaihowa ovi'ovine”.

¹³‘Na tauloinawa iwalo aulidi, iwalo, “Augeluwo, nigele yagu loina iyayababa alimiayai, eeta kina ehebo ehebo amtalamwei ta neta badagi.

¹⁴Yami kina teina amvai ta amlau. Na yau yaloina ebela tomowa taulau mulimulita adi maiha yamohedi omiu dova ami maihane. ¹⁵Maiha teina yau yagu abaloina. Nigele omiu amyaloina. Havena yagu velau tomowa aidiyai vehabana amve'alo'alomagigili.”

¹⁶‘Eeta hiya himulimilitane howola abo himugai na hiya himugamugaine howola abo himulita.’

Yeisu yana mwalowoi vehabana iwalo mahalavauyu

(Maki 10:32-34; Luke 18:31-34)

¹⁷Yeisu mayana taumulitao hitau 12 ilauvaidi ta howola Yelusalem vehabana hihae ha na amwaha papalinai hibom, na iwalo aulidi, ¹⁸iwalo, ‘Teina ta'i tahae Yelusalem. Yau Tomowa Moihagu agu tauhuhulawa mata ihuhulaegau taupwaoli mwala'idi yo loina adi tauve'itao aidiyai na yagu mwalowoi vehabana hiloina, ¹⁹na mulitai hi'aiyanegau hiya ganamuli aidiyai na hitalawahi yegau yo balavaena hisapigau, na aiwa lagalagana ainai hitutuya patugau, na ahubena tonugana ainai Yaubada i'abiye towolouyoigau.’

Yemesa yo Yoni hinadi yana awanoi Yeisu ainai

(Maki 10:35-45)

²⁰Sebedi mwanena manatunao hilaoma na hinadine Yeisu aenai ipwagogo na ainai i'awanoi Yemesa na Yoni vehabadi. ²¹Na Yeisu iwalo, ‘Hava nuwanuwam?’

Na waihiuwa iwalo, ‘Nuwanyagu na natuguwone aidiyai utalam na ebe hauganane uvetauloina, howahowana na vahalimwai himiya, ehebo nima tautuwamwena na ehebo nima eha'ehamwena’.

²²Eeta Yeisu towatowahowa aidiyai iwalo, ‘Omiu yami awanoine ana masele nigele amyahanapui. Vedova, muya vedina ainaena mata yanumanumane howahowana omiu hinage ainaena amnuma?’

Na hiwalo, ‘Howahowamai’.

²³ Na Yeisu iwalo, ‘Neta moiha. Vedine ainaena yanumanumane omiu hinage ainaena mata amnuma. Na hesi nigele howahowagu yaloina yaiyadiwo howola abo yagu abaloina ainai nima tautuwaguwena bo nima eha'ehaguwena himiya, wuwuna teina Tamagu ibom ta'i yana abaloina ta ibom iloina.’ ²⁴ Na vali taumulitaone hitau nimabwaubwau Yemesa na Yoni yadi awanoi hibenalei, ta hi'waunihanihaedi.

²⁵ Eeta Yeisu maudoidi iyoga ahaidi, na aidiyai iwalo, ‘Omiu amhanapuiya'o neta tauloinao bale'uwai yadi bodaao hiloiloina wahiyala adiyai, ²⁶ na omiu havena hinage dova amve'e'ao'onaedi. Eeta ebe yaiya owa nuwanuwam na alimiyena uvetauloina am lowoinana yo am geluwo vehabadi uvetaupaihowa. ²⁷ Na hinage ebe yaiya owa nuwanuwam na alimiyena ivetaumugai ilowainanego yo am geluwo vehabadi uvetaupaihowa mohili. ²⁸ Dova hinage yau Tomowa Moihagu yalaoma bale'uwai nigele ebeha tomowa vehabagu hipaihowa, na yau hesi yavetaupaihowa tomowa vehabadi, na hinage yatalamwegau mwalowoi ainai tomowa bagibgilimiui ami livahi vehabana.’

Mehegibugibudi hitau bwau Yeisu i'abiye namwanamwadi

(Maki 10:46-52; Luke 18:35-43)

²⁹ Eeta Yeliko hilaugabaei, na boda mwala'ina Yeisu himulitaei. ³⁰ Na mehegibugibudi hitau bwau amwaha papalinai himiyamiya Yeisu yana ta'i'ilili wasana hibenalei, ta Yeisu ainai hiyoga, hiwalo, ‘Deivida tubuna yo, u'atemuyamuyaegai’. ³¹ Na bodaone hitau bwauwa alinadine hibenalei, ta hilaugagayowedi, hiwalo, ‘Amnobu! Badagi yogane!’. Na hesi hitau bwauwowa hiyoga wahiwahiyala, hiwalo, ‘Taubada, owa Deivida tubuna, u'atemuyamuyaegai’.

³² Eeta Yeisu itowolo na iyogaedi, iwalo, ‘Hava nuwanuwamu yapaihowai?’

³³ Na hiwalo, ‘Taubada, howahowana mehemai u'abiye maseledi?’

³⁴ Na Yeisu i'atemuyamuyaedi ta mehedi i'abitowoidi na hinanamwanamwane, ta Yeisu hinage himumulitaeine.

Yeisu yana luwu Yelusalem ainai

(Maki 11:1-11; Luke 19:28-38; Yoni 12:12-19)

21 ¹Hihaehae Yelusalem vehabana ta Bedipegi vahalinai himahamahalava, neta oya Olibe ainai. Eeta Yeisu ana taumulitao bwau ivetamale mugaiyedi, ²iwalo, ‘Amlau dalavane mehedaenane ainai lagulagu doniki am'ita, aiwa ainai hilauhipwaiya'o, natuna towahona baidana himiyamiya, amlivahidi na amlawedima aliguwai. ³Ebe yaiya ipanivilaegomiu yami paishowane vehabana, amwalo, “Taubada nuwanuwana, na iyepaihowa” ta ebe italamwei alimiyai.’

⁴Ginauli teina himahalava wuwuna mwalona tauwalo mahalava iwalo mahalavaei, iwalo:

5 ‘Saiyoni tomowanao amwalo aulidi, amwalo:
 Am'ita yami wasawasa mwala'ina ilalaoma alimiysi.
 Iya taunuwadobi moiha, na doniki ainai igelu.
 Na donikinane towahona na yauyaubona.’

6 Eeta Yeisu yana walowa ana taumulitao hibenalei ta himulitaei hilalaune, ⁷na doniki manatuna hilobaidi ta hilawedima, na tupwadi ale'o ase tuluhanai hivehedi na Yeisu igelu taohani ewanai. ⁸Na bodaone adi ale'owo amwahai hivehedi, na tupwadi aiwa lagalagadi malugudi higuladi amwaha ana pasa vehabana. ⁹Na tupwadi boda Yeisu nuwanuwanaena, na tupwadi boda tuluhanaena himulimulita, na maudoidi hino'ono'ovei na hiyeliyeli hiwalo:

‘Awalo vetuvehaeyego Deivida tubuna.
 Owa Yaubada yehanaena ulaoma i'awa namwanamwaego.
 Hosana iya ewa aliliyai.’

¹⁰Na hauganane Yeisu iluwu Yelusalem tomowa maudoidi hibatutuli na hiwalo, ‘Yaiya teina?’

¹¹Na ana 'wayabuwowa yadi walo hiyemaiha, hiwalo, ‘Teina tauwalo mahalava Nasaleti towahona, yehana Yeisu, na Galili yana abaloina ainaena ilalaomane’.

Vada tapwalolo Yeisu i'abiye masele
(Maki 11:15-19; Luke 9:45-48; Yoni 2:13-22)

¹²Na Yeisu iluwu Yaubada yana vada tapwalolo mwala'ina ainai na taugimwalao yo tauvegimwalao maudoidi ihiwa mahalavaedi, na mane ana tauvesaigelasi yadi gwalatau i'oibuiyedi na gabubu adi tauvegimwalao yadi abamiya hinage i'oibuiyedi, ¹³na iwalo aulidi, iwalo, ‘Buki Ve'ahihi ainai Yaubada yana walo hileleya'o, iwalo, “Yagu vada yehana himwauwi vada aba'awanoi”, na omiu am'abibui ta ebeha tau'aivali yadi aba'aidawani.’

¹⁴Na taumehegibugibu yo daladaladi Yeisu ainai hilaoma vada tapwalolo holanai na maudoidi i'abiye namwanamwadi. ¹⁵Na taupwaoliwo mwala'idi yo loina ana tauve'itao Yeisu yana paihowa wahiwahiyaladi hi'itadi, na hinage hedaheda hibenaledi vada tapwalolo holanai, hiwuiwui, hiwalo, ‘Deivida tubuna tano'ovei’.

¹⁶Ainaena tauloinaone Yeisu himodi'iniyei hiwalo, ‘Hedaheda teina yadi walo ubenalena'o?’

Na Yeisu iwalo, ‘Ehe, bada yabenalena'o. Na yede Buki Ve'ahihi ainai amvahiliya'o, iwalo: “Hedaheda iu'iudi awadiyena am no'o moiha ulobai”.

¹⁷Eeta Yeisu itauvehuludi na Yelusalemaena imahalava na Betani ainai iluwu ta nemai i'e'enone.

Yeisu ehebo aiwa i'walotutunei

(*Maki 11:12-14, 20-24*)

¹⁸ Malatomtomwai Yeisu i'enotowolo ta ilalau gwaipilene Yelusalem, ma'anah vahali, ¹⁹ na amwahai aiwa ana ita dova damaya i'ita lobaine ta iwutulau vahalinai na nigele teya ainona iyala, bada lugulugu a'avana. Ainaena Yeisu aiwanane i'walotutunei, iwalo, ‘Howola mata nigele hinage uya'ainouyo’. Eena aiwanane iwewelai mwayamwayaune.

²⁰ Na Yeisu ana taumulitao hi'itaya'o na nuwadi ipwanopwano na hiwalo, ‘Vedova ta aiwanane iwewelai mwayamwayaune?’

²¹ Na Yeisu iwalo, ‘Yawalo moiha alimiayai, ebe mayami yemidi na nigele mayami nuwatuwu bwaubwau, ginauli teina aiwane ainai yapapaihowaine omiu hinage dova mata ampaihowai, na ebe oya tenem amloinaei, amwalo, “Udobi ni'uawai”, ipaihowai dova. ²² Yo ebe mayami yemidi Yaubada ainai am'awanoi mata amlobai.’

Yeisu ana loina vehabana

(*Maki 11:27-33; Luke 20:1-8*)

²³ Yeisu ilau gwaipileuyoma na vada tapwalolo ainai iluwu ta ive'ive'ita, na taupwaoliwo mwala'idi yo tautaubadao hilaoma ta Yeisu hipapanivilaaine, hiwalo, ‘Yaiya yana loinaena ta teina dova upaipaihowaine?’

²⁴ Ta Yeisu iwawalo aulidine, iwalo, ‘Hola yapanivila mugaiyegomiu, na ebe amyemaiha, yau hinage yawalo alimiayai yagu loina vehabana.

²⁵ Yagu panivila teina: Yaiya yana loinaena Yoni tau'abiye bapitaiso ipaipaihowane? Yaubada bo teya tomowa?’

Ta hibom aidiyai hive'awa pa'ipa'i'i, hiwalo, ‘Yana walo vedova mata tayemaihane? Wuwuna ebe tawalo, “Yaubada ainaena”, mata iwalouyo na iwalo, “Hava yede vehabana ta Yoni nigele amyayemidiyeine?”.

²⁶ Na hinage nigele howahowana tawalo, “Tomowa aidiyena”, mata dova ta boda himanini alidai wuwuna maudoidi Yoni hi'awa tauwalo mahalavaena'o.’ ²⁷Ainaena Yeisu yana panivila nigele hiyayemaiha ili'ilimani, na hesi hiwalo, ‘Nigele ayahanapui’.

Eta Yeisu iwalo aulidi, iwalo, ‘Yau hinage mata nigele yayawalo mahalava alimiayai, yaiya yana loinaena ta teina dova yapaipaihowane’.

Towaho natuna bwau

²⁸ Yeisu iwalo, ‘Vedova Yam nuwatuwu? Towaho natunao towatowahodi bwau na tamadine tautuwanane ainai iwalo, “Natugu, mata ulau oyai upaihowa”, ²⁹na ita'wata'wata, na multai inuwabui ta ilau ipapaihowane. ³⁰Towahone natunane iu'lunane hinage dova iwalo auli, iwalo, “Natugu mata ulau oyai upaihowa”, na natunane iwalo,

“Ehe, inamwanamwa, mata yalau”, na hesi nigele iyalau. ³¹Ainaena hitau bwauwone aidiyena yaiya tamana yana walo imumulitaeine? Na taupwaoliwo yo tautaubadao hiwalo, ‘Tautuwanane’. Eeta Yeisu iwalo aulidi, iwalo, ‘Ehe, moiha ta'i tauyababao hiya dova takesi ana tauvaiwo yo taumehe'ayowo mata hiluwu mugai Yaubada yana Abaloina ainai, na omiu mulitai. ³²Wuwuna mwalona Yoni amwaha dumwadumwaluna ive'itagomiu na omiu nigele amyayemidiyei, na hesi takesi ana tauvaiwo yo taumehe'ayowo hiyemidiyei. Ta mehemiyena hinage am'itadi'o hinuwabui na omiu ta'i nigele amyanuwabui bo amyayemidiyei, awa?”

Walovegevegedi tanovi ana tau'ita avivini vehabana
(Maki 12:1-12; Luke 20:9-19)

³³Na Yeisu hinage iwalo aulidi, iwalo, ‘Ehebo walovegevegedi hinage ambenalei, tanovi ana taupaihowa vehabana. Taupaihowane gileipa a'ava i'umaidi yana tanoviyai na abwalu ipaihowai ta itata'iiline na gileipa ana abatam hinage ipaihowai, na vada abavinunu tanovi holanai i'a'abine, na yana taupaihowao iloinaedi ta hil'ita'ita avivini, na iya ilau amwaha daodaowai.

³⁴‘Na laulau'eli ana haugai taubadawa yana hevahevaliwo tupwadi ivetamaledi yana tanoviyai gileipa ainona habi vaidi tanovi ana tau'ita aviviniwo aidiyena. ³⁵Na hauganane hilau tau'ita aviviniwone hevahevaliowa hi'abi avivinidi ta ehebo hisasapine na bwaunane hi'oiye mwalowoi na tonuganane gaimaena hi'oiye'i'iwahi. ³⁶Mulitai oyawa taniwaganawa tupwadi hinage yana hevahevaliwo bodadi ivetamaledi, na hiya hinage dova hipaihowai ehebonane aidiyai. ³⁷Na yana aba'ovi ainai natuna towahona ivetamaledi aidiyai na iwalo, “Ibom natugu moiha, ainaena mata hive'ahihiyei”.

³⁸‘Na natunawa imahalava aidiyai, na tau'ita aviviniwowa hibom aidiyai hiwalo, “Augeluwo, towaho teina howola abo oyane iloinaei, ainaena mata ta'oiye mwalowoi na ita tanovine taloinaei”. ³⁹Eeta hi'abi avivini na higabaei mahalavaei tanovine tuluhanai na hi'oiye mwalowoine.’

⁴⁰Na Yeisu ipanivila iwalo, ‘Hauganane tanovi taniwaganana ilau gwaipilema, hava mata yana tau'ita aviviniwone aidiyai ipaihowai?’

⁴¹Na hiwalo, ‘Tau'oiye mwalowoiwone mata i'abiye yababadi moiha na tanovine italamwei tau'ita avivini namwanamwadi aidiyai, ta ebe tanovine ainona tupwana tanovi taniwaganana himohei’.

⁴²Eena Yeisu hinage Buki Ve'ahihi ainaena iwalo mahalavaei, iwalo, ‘Nuwana Buki Ve'ahihi yana walomahalava nigele amyanuwatuwu avivini, iwalo:

“Logidiwa mwalona tau'abi vada hitata'wataeiwa teina hauga bada hivetowoloya'o na ivelogidi mugai, ta logidi maudoidi iloinaedi.

Neta Yaubada yana paihowa, mehedai abanuwapwanopwano alidai."

⁴³ 'Ainaena yawalo auligomiu ebeha Yaubada yana Abaloina alimiyyena mata ivaivehulu, na imohedi vali boda aidiyai, ta ebe hiya aidiyena ainona namwanamwana imahalava. ⁴⁴ Ebe yaiya ibe'u teina logidine ainai mata hilihiliyana igodudi, na ebe logidinane ibe'u teya yaiya ewanai mata tauna ilotamutumutu dova gawala.'

⁴⁵ Yeisu yana walovegevegedi teina taupwaoliwo mwala'idi yo Palisiwone hibenalei ta hihanapuiya'o ebeha hiya vehabadi iwalowalo vegevegedine. ⁴⁶ Eeta tupwadi amwa'amwaha hibehabeha ta ebeha Yeisu hi'abi avivini, na hesi nigele howahowana hi'abi avivini, wuwuna boda aidiyai himeheuhi, na bodaone Yeisu hi'awa tauwalo mahalavaena'o.

Walovegevegedi tawahola guyauna vehabana

(Luke 14:15-24)

22 ¹Ehebo hinage walovegevegedi Yeisu imohedi, iwalo, ²'Yaubada yana Abaloina dova tauwasawasa ehebo guyau ipaihowai natuna towahona yana tawahola vehabana. ³Ainaena yana taupaihowao ivetamaledi yo yaiyadiwo hiya ivenuwamwauwedi'o hiyogaedima guyaune ainai, eeta hilau habi yogaedima na tomowadine hita'wata'wata.

⁴ 'Ainaena tupwadi hinage yana taupaihowao ivetamaledi ta tomowa hiwalo aulidi ebeha yana guyau bada i'atububuniya'o. Yana bulumakau mwala'idi yo bulumakau yauyaubodi bada iwunuidi'o na ai'ai maudoina i'atububuniya'o. Amlaoma na talau natuna yana tawahola guyauna am'ai. ⁵ Na hiya nigele hiyalaoma, eeta hitaudawani ta vali tupwa yo vali tupwa aidiyai hilalaune. Ehebo towaho yana oyai ilalaune, ehebo yana paihowa ainai ilalaune. ⁶ Na tomowa tupwadi tauwasawasane yana taupaihowao hi'abi avivinidi na hi'abiye hinimayadi na hi'oiye mwalowoidi.

⁷ 'Ainaena tauwasawasane ana modi'il'in'i moiha na yana tau'alehao ivetamaledi na tau'oiye mwalowoiwowa hilamani ye'wahadi na yadi dalavao higagabudine.

⁸ 'Na tauwasawasane yana taupaihowao aidiyai iwalo, "Tawahola guyauna bada atu'atububunina na hesi hiya yavenuwamwauwedi'o nigele hiyalaoma wuwuna hiya tauyababao. ⁹ Ainaena amwaha aidiyai amta'i'il'i ta yaiyadiwo amlobaidi amlauvaidima ta tawahola guyauna hi'ai." ¹⁰ Eeta himahalava amwahai ta tomowa bagibagilidi hitano'ahaidi, tupwadi yabayababadi na tupwadi namwanamwadi eeta tawahola ana vadawa hi'oiye mwaune.

¹¹ 'Hauganane tauwasawasa ilaoma taumanao habi itadi na towaho ehebo i'ita lobai, iya nigele tawahola ale'ona iyali'wa, ¹² ainaena ipanivilaei, iwalo, "Augelu, vedova ta tawahola ale'ona nigele uyali'wa, na havanaena ululuwumane?". Towahonane nigele howahowana yo

panivilane teina iyemaiha. ¹³Na tauwasawasane yana taupaihowao iwalo aulidi, “Towaho tenem am'abi avivini na aena yo nimana ampaidi na amgabae mahalavaei tupwa guguyou ainai, na tenem ainai tomowa hidoudou na awadi hivetau'alahedi muya aidiyena”.

¹⁴‘Ainaena tomowa bagibagilidi Yaubada yana venuwamwau hilobaiya'o, na hesi vihavihadi ivesinuwaedi.’

Takesi Sisa vehabana
(Maki 12:13-17; Luke 20:20-26)

¹⁵Palisiwo hibom hitau'ahai ta hiloina vedova ebe panivilaena Yeisu hi'oyamaei na yana lauhapuli hilobai. ¹⁶Ta loina hilobaiya'o, na adi taumulitao yo Helodi yana bodao baidadiyao hivetamaledi Yeisu ainai hiwalo, ‘Taubada, bada ahanapuiya'o ebeha owa tauve'ita moiha ta Yaubada yana nuwatuwu uve'itai na hinage tomowa yadi wahiyala vehabana nigele uyameheuhi, na walomoiha uwalo mahalava tomowa maudoidi aidiyai. ¹⁷Ainaena teina ta'i uwalo alimaiyai, vedova howahowana na Sisa vehabana takesi mane tamwauwi, bo nigele?’

¹⁸Yeisu yadi nuwatuwu yababana bada ihanapuiya'o ainaena i'aubabada, iwalo, ‘Omiu tau'oyama! Hava wuwuna amtowotowoigau?’

¹⁹Hola manewa takesi vehabana amve'itagau.’ Eeta mane ehebo himomoheine. ²⁰Na Yeisu iwalo aulidi, iwalo, ‘Amwalo auligau, mane teina yaiya alu'aluwana na yehana?’

²¹Na hiwalo, ‘Sisa’.

Ainaena Yeisu iwalo, ‘Ehe, dova. Ebe Sisa yana paula Sisa ammohei, na ebe Yaubada yana paula Yaubada ammohei.’

²²Yeisu yana walo moiha hibenalei ta hi'aluwagavai moiha, ainaena hitauvehulu na hilalaune.

Taumwalowoi yadi towolouyo
(Maki 12:18-27; Luke 20:27-40)

²³Tenem ahubenanane ainai tupwadi Sadusiwone, hiya nigele hiyayemidi taumwalowoi yadi towolouyo vehabana, hilaoma Yeisu ainai hipanivila,

²⁴hiwalo, ‘Tauve'ita, Mosese yana loina iwalo, “Ebe towaho itawahola na mwanenane nigele natudi na towahone imwalowoi, towahonane tahina hiwapenane baidana hitawahola, ta ebe waihiune ilabalaba natunaone neta taumwalowoiwa ainaena”. ²⁵Ehebo towaho tahinao 6 baidanao himiyamiya, na towahonane itawahola na imwalowoi, na nigele natuna, ta taumwalowoiwa tahina vahalinaena hiwapenane baidana hitawahola, ²⁶na hinage tahinawa imwalowoi, na iya hinage nigele natuna. Na dova hinage bida tahinaone maudoidi hiwapene hitatawholaine, ²⁷na tuluhadiyai wahiunane hinage imwalowoi. ²⁸Ainaena towolouyo ana hauga ainai, waihiunane yaiya mata mwanena moiha? Wuwuna maudoidi bida hitawaholaiya'o.’

²⁹Eeta Yeisu panivila teina iyemaiha, iwalo, ‘Teina yami lauhapuli, wuwuna Buki Ve'ahihi nigele amyahanapui, na hinage Yaubada yana wahiyala nigele amyahanapui. ³⁰Towolouyo ana hauga ainai tomowa nigele mata hiyatawahola yo mata nigele hiyavetawahola na hesi yadi miya tausagenawasa galewai dova. ³¹Na Yaubada yana walo towolouyo vehabana Buki Ve'ahihi ainai iwalo, ³²“Yau Abelaham yana Yaubada na Aisake yana Yaubada na Yakobo yana Yaubada”. Yaubada nigele tomowa mwalomwalowoidi yadi Yaubada, na hesi tomowa mayawahidi yadi Yaubada, ainaena tautaubadaowa mayawahidi teina ta'i himiyamiya.’

³³Yeisu yana walo teina boda hibenalei na hi'aluwagaval yana ve'ita wahiwahiyalana vehabana.

Loina mwala'ina

(*Maki 12:28-34; Luke 10:25-28*)

³⁴Ainaena Palisiwone bada hibenalena'o ebeha Yeisu Sadusiwone yadi panivila iyemaihaya'o ta nigele teya hinage yadi abawalo, eeta Palisiwone Yeisu ainai hilaoma, ³⁵na aidiyena ehebo loina ana tauhananpu Yeisu ainai ipanivila habi towoina, iwalo, ³⁶‘Tauve'ita, loina maudoina aidiyena aiteya loina imwala'i alili?’

³⁷Na Yeisu iwalo, ‘“Bada Yam Yaubada uvelauwei atem yo alu'aluwam yo Yam nuwatuwu maudoina aidiyena”. ³⁸Teina loina mugamugaina na mwala'ina. ³⁹Na bwauna hinage loina mwala'ina teina dova iwalo, “Tomowa taumiya vahalimwai uvelauwedi, dova ubom uvelavelauwegone”. ⁴⁰Loinao bwau teina loina maudoidi yo tauwalo mahalavao yadi walo maudoina adi wuwu.’

Besinana towahona

(*Maki 12:35-37; Luke 20:41-44*)

⁴¹Haugana Palisiwone hilau ahaiyama, na Yeisu iwalo aulidi, iwalo,

⁴²‘Vedova Besinana towahona, yaiya natuna?’

Na hiwalo, ‘Deividia’.

⁴³Na Yeisu iwalo, ‘Vedova ta mwalona Alu'aluwa Ve'ahihi Deividia i'abiye hanapu ta Deividia Besinana towahona i'awa Taubadaeine, iwalo:

⁴⁴“Yaubada i'aubabada yagu Taubada ainai iwalo,

‘Nimatautuwaguwai umiya ana higa am alehao yamwau
aituluwedi aem elauhanai.’”

⁴⁵Deividia iya Besinana i'awa badaei, vedova yede ta Deividia tubuna ainaena mulitai abo Besinana ilaoma?’

⁴⁶Yeisu yana panivila teina nigele teya yaiya howahowana na iyemaiha, na hauganane tenem ainai nigele yaiya iya'atepatu ta iyapanivilauyo Yeisu ainai.

Loina ana tauve'ita yo Palisiwone Yeisu iwalowedi
(Maki 12:38-40; Luke 11:37-52; 20:45-47)

23

¹Eeta Yeisu boda yo ana taumulitao aidiyai iwalo,

²'Mwalona Isileliwo Mosesi iloiloinaedi na wau loinana tauve'ita yo Palisiwo dova hinage hiloiloinaegomiu. ³Ainaena hava dova hive'itagomiu ammulitaedi, na hesi yadi paihowao havena amveve'ao'onaedi, wuwuna hiya hive'ita a'ava na nigele hiyapaipaihowaidi. ⁴Hiya ava'avalta vitaidi tomowa himohemohedi na nigele habuluna hiya'aipate ta ava'avaladine aidiyena hiyahaguidi.

⁵'Yadi paihowa maudoina hipapaipaihowaidi ta ebeha tomowa hi'itadi na hino'owedi, na walowone Buki Ve'ahihi ainaena leleleledi manidiyai yo nimadiyai hi'abiye patudi, na adi ale'o daodaodi hili'wali'wadi, ⁶na guyau adi haugai nuwanuwadi vatavatai himiya yo hinage vada tapwalolo aidiyai abamiya namwanamwadi nuwanuwadi, ⁷na ebe abagimwala aidiyai hilau nuwanuwadi na tomowa bagibagilidi hiwalo velauwedi, yo hi'awa tauve'itaedi. ⁸Na omiu nigele tomowa hiya'awa tauve'itaegomiu, wuwuna yami tauve'itane ehebo mohimohili, na maudoimiu amvetoyatoyawa.

⁹'Hinage havena teya yaiya bale'u ainai am'awa'awa "Tamaguwei", wuwuna Tamamiu ehebo mohimohili galewai imiyamiya. ¹⁰Havena hinage tomowa hi'awa'awa taubadaegomiu, wuwuna Besinana towahona yau yabom yami Taubada. ¹¹Na ebe yaiya alimiyyena ivetaumugai howahowana ivetaupaihowa alimiyyai; ¹²wuwuna ebe alimiyyena i'abihiniuyoi mata imiya'aitulu, na hesi ebe yaiya imwau aituluweuyoi mata ihae.

¹³'Omiu loinana tauve'ita yo Palisiwo atemuyamuyamiu, wuwuna yami oyamaena tomowa am'au'auhidi ta Yaubada yana Abaloina ainai nigele hiyaluwu. ¹⁴Omiu havena amluwuluwu wuwuna tomowa yaiyadiwo nuwanuwadi ebeha hiluwu am'au'auhidi.

¹⁵'Omiu loinana tauve'ita yo Palisiwo atemuyamuyamiu, wuwuna ehebo teina yami pwanoli. Am'ada'adau ta'i'ilili dalava bagibagilina aidiyai na ebeha ami taumulita ehebo amlobai, na mulitai tomowanane amve'ita ta dova omiu hava ampaipaihowaine iya dova ipaihowai, ta yana yababa imwala'i i'alili eeta ilowoinanei ta iya na omiu dalava ala'alahina am ve'alo.

¹⁶'Taumugaiwone atemuyamuyamiu, wuwuna omiu mehegibugibumi, amwalo, "Ebe yaiya vada tapwalolo yehanaena i'awa tamada neta nigele teya hava, na hesi ebe yaiya goulane vada tapwalolo holanai aidiyena i'awa tamada neta ginauli mwala'ina, ta ilowoinanei na ginaulidine ipaihowaidi". ¹⁷Moiha, omiu yauyaulemiu na mehegibugibumi! Hava ihae alili moiha? Vada tapwalolo ana goul, bo vada tapwalolo? Wuwuna vada tapwalolo ainaena goul i'a'abiye tabune.

¹⁸ 'Na hinage amwalo ebeha, "Ebe yaiya abapwaoli yehanaena i'awa tamada, neta nigele teya hava, na hesi ebe i'awa tamada velaunane abapwaoli ainai neta ginauli mwala'ina, na ebe hava iwalo yemidiyena'o howahowana ipaihowai". ¹⁹ Omiu yauyaulemiu! Hava mwala'ina? Velaune, bo abapwaoli? Abapwaoline ainaena velaune i'a'abiye tabune.

²⁰ 'Ainaena ebe yaiya abapwaoli yehanaena i'awa tamada, iya hinage abapwaoli yana tobwatobwao maudoidi aidiyena i'awa tamada'o. ²¹ Na hinage ebe yaiya vada tapwalolo yehanaena i'awa tamada, iya hinage vada tapwalolo ana tobwatobwao yehanaena i'awa tamada'o. ²² Na ebe yaiya galewa yehanaena i'awa tamada, iya Yaubada na hinage yana abamiya yehanaena i'awa tamada'o.

²³ 'Omiu loina ana tauve'itao yo Palisiwone atemuyamuyamiu, wuwuna omiu tau'oya'oyama. Moiha yami velau Yaubada ainai namwanamwana, wuwuna yami velauwone yami ginauli maudoidi aidiyena, tobwatobwa mwala'idi yo hinage ginauli iu'iudi dova vali yaba yo vali yaba aidiyena. Na hesi loina tonuga mwala'idi, amnuwapwanopwanowedi'o, neta mumuga dumwadumwaluna yo atemuyamuya na yemidi. Howahowana ginauli teina mwala'idine ampaihowaidi, na hinage havena ginauli iu'iuna amnuwanuwapwanopwanowedi. ²⁴ Omiu taumugaiwone mehegibugibumi, ami li'u ainaena nabugala amvaivai vehuludi na hesi lagulagu mwala'idi kameli dova, amtonotonolidi.

²⁵ 'Omiu loina ana tauve'itao yo Palisiwone atemuyamuyamiu moiha, wuwuna yami oyamaena ami vedi yo gaeba papali'a'avadi am'abi'abiye maseledi na hesi holadine bi'ibi'idi, neta aivali yo mumuga yababadi hi'oiye mwaudi'o. ²⁶ Omiu Palisiwone mehegibugibumi, ami vedi yo ami gaeba holadi am'abiye masele mugaiyedi, eeta ebe papalidine hinage himasele.

²⁷ 'Omiu loina ana tauve'itao yo Palisiwone atemuyamuyamiu wuwuna omiu tau'oya'oyama, dova magai hewahewadi na masemaselena, ewanai adi ita namwanamwa gaugauna, na hesi holadiyai tomowa hilihiliyadi na ginauli bi'ibi'idi himiyamiya. ²⁸ Omiu ami ita tomowa mehediyai ebeha taumugai namwanamwamiu, na holamiyai oyama na yababa maudoina himiyamiya.

²⁹ 'Omiu loina ana tauve'itao yo Palisiwone atemuyamuyamiu na tau'oya'oyama, wuwuna tauwalo mahalavao mugamugaidi adi magai aidiyai, abanuwatuwu avivini am'abi'abidi na hinage taudumwaluwo mugai adi abanuwatuwu avivini am'atu'atububunidi, ³⁰ na amwalo, ebe mwalona tamiyamiya tubudao yadi haugai, havena tahaguhaguidi tauwalo mahalava adi oiyemwalowoi vehabana.' ³¹ Yami walo teina ainaena amwalo mahalava ebeha tauwalo mahalava adi tau'oiye mwalowoiwone tubudiyao omiu. ³² Ainaena hiya yadi paishowaone mata amve'ovidi.

³³‘Omiu weso natunao, eeta nigele howahowana na dalava aiwa ala'alahina ainaena amdena. ³⁴Ainaena tauwalo mahalavao yo tauhanapuwo yo loina ana tauve'itao yavetamalediwa na mata tupwadi am'oiye mwalowoidi, nuwana aiwa lagalagana ainai amtutuye patudi, yo tupwadi yami vada tapwalolo aidiyai balavaiyena amsapidi, na dalava ehebo ehebo aidiyena amheusilidi. ³⁵Eeta yana aba'ovi ainai, taudumwalu adi oyemwalowoi ana maiha maudoina omiu mata amlobai. Towaho Abeli iya dumwadumwaluna hi'oiye mwalowooya'o na ainaena ivetuwni ta ana higa wau Balakaya natuna Sekalaya hinage hi'oiye mwalowoi vada tapwalolo na abapwaoli ahi'ahipudiyai. ³⁶Moiha ta'i, oyemwalowoi maudoidi adi maiha yaso teina mata amlobai.

Yeisu idou Yelusalem vehabana (Luke 13:34-35)

³⁷‘Aee Yelusalem! Yelusalem vedova ta tauwalo mahalavao u'o'oiye mwalowoidine na hinage Yaubada yana tauyewasao gaimaena u'o'oiye mwalowoidine. Hauga maudoina nuwanuwagu na yam tomowao yayoga ahaidima dova am'am natunao pepenaena i'oi'au'auhidi, na hesi hita'wata'wataegau. ³⁸Ainaena Yaubada mata ilauvehulugo na umiya awawa. ³⁹Na yawalo auligo ebeha mata nigele uya'itaulyoigau ana higa yam tomowaone aliguwai hiwalo, “Iya Yaubada yehanaena ilaoma tano'owei”:

Hauga vitaina howola abo imahalava

(Maki 13:1-13; Luke 21:5-19)

24 ¹Yeisu vada tapwalolo mwala'ina habi lauvehuluna na ana taumulitaone hilaoma ta vada tapwalolo ana ita vehabana Yeisu hive'veitane. ²Na Yeisu iwalo, ‘Vadaone, maudoidi am'ita'itadine, yawalo moiha howola abo maudoidi hilo'evehuludi na havena hinage teya gaima iyawenai imiyamiyauyo’.

³Mulitai ilau Olibe oyana ainai, na ana taumulitao ainai hilaoma ta hibom himiyamiya na hipanivilaei, hiwalo, ‘Taubada, uwalo auligai aiteya hauga ainai vada tapwalolone hilo'evehulu, yo yam hauga wuyoma, yo hauga yana aba'ovi vehabana adi ve'ive'ilala uve'itagai ta ebe ahanapui’.

⁴Eena Yeisu iwalo aulidi, iwalo, ‘Am'ita avivinigomiu mata dova ta tomowa tupwadi hi'oyamaegomiu. ⁵Wuwuna howola abo tomowa bagibagilidi yehaguwena hilaoma ta ebeha himugai pwanoliyegomiu na ehebo ehebo iwalo, “Yau Besinana towahona”, na tomowa bagibagilidi himulitaedi. ⁶Hinage wasa howola abo ambenaledi alehao vahalimiyai na amwaha daodaowai vehabadi, na havena am'ate'atehawawali, wuwuna ginauli teina mata himahalava mugaima na hesi bale'u yana aba'ovi howola. ⁷Howola abo vali boda na vali boda aidiyai hilo'aleha,

na hinage vali abaloina na vali abaloina aidiyai hilo'aleha, na vahali mwala'ina yo mwani'in'i himahalava tupwa bagibagilidi aidiyai. ⁸Na ginauli teina hauga vitaidi adi abavetuwuni ta'i.

⁹'Omiu mata tomowa hi'abi avivinigomiu na hi'abiye muyamuyaegomiu nuwana hi'oiye mwalowoigomiu na tupwa maudoina tomowanao hive'alehaegomiu wuwuna omiu ebeha agu tauyemidiwo. ¹⁰Hauga vitai ainai howola abo bagibagilidi yadi yemidi itapiya na adi geluwo hihuhulaedi bo nuwana hi'alehaidi. ¹¹Hinage tauwalo mahalava oya'oyamao mata himahalava na tupwadi himugai pwanoliyegomiu. ¹²Yo hinage mumuga yababana yana mwala'i ainaena tomowa bagibagilidi yadi velau atediyena itapiya. ¹³Na ebe yaiya i'alama'i'ita na itowolo wahiyala ana higa bale'u yana aba'ovi ainai yaliyaya miyamiya vateyaina mata ilobai.

¹⁴'Eena Yaubada yana Abaloina wasana namwanamwana higuguya mugaiyei tupwa vehopali aidiyai, abo mulitai hauga yana aba'ovi imahalava.

Vitai mwala'ina

(Maki 13:14-23; Luke 21:20-24)

¹⁵'Howola abo ve'ive'ilalawa tauwalo mahalava Daniyela mugai iwawalo mahalavaeia imahalava, neta ginauli yababa alilina na didigana tupwa ve'ave'ahihina ainai itowolo. (Ebe yaiya walo teina ivahili howahowana inuwamasele.) ¹⁶Hauga tenem ainai Yudeya ana taumiyo ilowoinanedi ta oya aidiyai hidena. ¹⁷Na ebe yaiya vatavatai imiyamiya idena mwayamwayau, na havena iluwuluwuyo yana vadai yana tobwatobwa habi avala. ¹⁸Na ebe yaiya tanoviyai ipaipaihowa havena ilaulau gwaipile ana ale'o vali tupwai imwamwauwine vehabana.

¹⁹'Na hauga tenem ainai tauhiuhiumao yo tauvehuhuwo hive'atemuyamuya. ²⁰Ainaena am'awa'awanoi ta hauga namwanamwana Yaubada imohegomiu hauga dena ainai, na havena gwaugwau ana haugai, bo Tapwalolo ana ahubena ainai.

²¹'Moiha, hauganane ivitai ali'alili, wuwuna bale'u yana abavetuwuni ainaena ta wau nigele teya hinage vitai dova, na mulitai vitaine mata nigele iyamahalavauwo. ²²Vitaine ana hauga ebe Yaubada nigele iya'abiye ahubali, mata tomowa maudoidi himwalowoi, na hesi Yaubada haugane i'abiye ahubaliya'o, neta yana tomowa ita'itasipwadi vehabadi.

²³'Ainaena ebe yaiya iwalo auligomiu iwalo, "Besinana teina", bo "Besinana tenem", havena amyemiyemidiyei. ²⁴Wuwuna Besinana oya'oyama yo tauwalo mahalava oya'oyama mata himahalava na ve'ive'ilala wahiwahiyaladi aidiyai hive'itaedi na aidiyena ebe howahowadi Yaubada yana tomowao vesivesinuwadi hinage ebeha hi'oyamaedi. ²⁵Na omiu ginauli teina vehabana bada yawalo mahalavaena'o alimiyai.

²⁶‘Eeta ebe hiwalo auligomiu, hiwalo, “Besinana balabala awawai imiyamiya”. Havena balabala awawai amlaulau. Na ebe hiwalo,

“Besinana vada holanai moiha imiyamiya”, havena amyemiyemidiyedi.

²⁷Yau Tomowa Moihagu, na yagu laugwaipilema ana ita dova pigabu mwala'ina bomatuwena ilohawawali na ana higa bwauli.

²⁸‘Aiteya tupwa lagulagu mwalomwalowoina i'eno'eno ainai neta ainai ao'ao hitautau'ahaiyama.

Yeisu yana laugwaipilema

(*Maki 13:24-27; Luke 21:25-28*)

²⁹‘Na hauga vitainane i'ovi na mulitai mahana yana wahiyala mata itapiya na iguguyou, yo hinage wai'ena yana masele iboho, na utui galewaena hibe'u, yo ginauli maudoina galewai himiyamiya yadi wahiyala hitapiya. ³⁰Yau Tomowa Moihagu, na hauga tenem ainai yagu ve'ive'ilala galewaena imahalavama, na boda maudoidi bale'uwai hi'itagau yaloyalovi ewanaena mayagu wahiyala na mayagu wasawasa mwala'ina yalaolaoma, na hidoudou ta'eta'e. ³¹Hinage yoguli hiyuvi yo yagu tausagenawasao yavetamaledi na yagu boda vesivesinuwadi hitano'ahaidima bale'u maudoina ainai na yaumai tupwa vehopali aidiyena.

Aba'ita hapelo ainaena

(*Maki 13:28-31; Luke 21:29-33*)

³²‘Aba'ita hapelo ainaena yave'itagomiu neta ebe hapelo luguna vauvaudi imwamwauwidi amhanapuiya'o ebeha ehive ana hauga imamahalava. ³³Na hinage ebe ve'ive'ilalaone hava yawaalo auligomiuwa am'ita lobaidi bada amhanapuiya'o ebeha yagu hauga

laugwaipilema bada ilautebitebiniya'o na mata imahalava wuwuna awa'edai yatowotowolo. ³⁴Moiha ta'i, yaso teina mata nigele amya'ovi ana higa ginaulidine maudoina himahalava mugai. ³⁵Howola abo galewa na bale'u hisawali, na yagu walo mata nigele hiyasawali.

Hauga tenem nigele teya yaiya iyahanapui

(*Maki 13:32-37; Luke 17:26-30, 34-36*)

³⁶‘Hauga tenem ainai nigele teya yaiya iyahanapui aiteya ahubena bo mahana dova hinage tausagenawasa galewai nigele hiyanapui. Yau

Yaubada Natuna hinage nigele yayahanapui na Tamagu ibom mohimohili ihanapuiya'o. ³⁷Yau Tomowa Moihagu yagu hauga laoma dova Nowa yana haugai. ³⁸Wuwuna Nowa yana haugai tomowa hi'ai'ai na hinumanuma na hivemetawahola na hinage hitawatawahola, na ana higa Nowa yana wagai igegeleune; ³⁹na abaita idobi ta ive'aluwagavайдine, ainaena tomowa maudoidi hihanene; eeta yau Tomowa Moihagu yagu wuyoma dova.

⁴⁰ ‘Hauga tenem ainai ebe towatowaho hitau bwau hipapaihowa tanovi holanai, ehebo yalauvai na ehebo imiyamiya. ⁴¹ Hinage ebe waiwaihiu hitau bwau hi'eha'ehalo, ehebo yalauvai na ehebo imiyamiya. ⁴² Ainaena am'ita avivini ili'ilimani, wuwuna yau yami Taubada yagu wuyoma ana hauga nigele amyahanapui. ⁴³ Na amnuwatuwu avivini neta ebe vada taniwagana masigiliyena tau'aivavali yana laoma ana mahana ihanapui mata, i'atububu moiha na ihilahilawa ta ebe havena yana vadai i'ai'aivavali. ⁴⁴ Ainaena omiu hinage am'atububu ili'ilimani na yagu wuyoma vehabana amha'waigau, wuwuna yau Tomowa Moihagu yagu wuyoma ana mahana nigele amyahanapui.

Taupaihowa namwanamwadi na yababadi
(Luke 12:41-48)

⁴⁵ ‘Taupaihowa namwanamwadi na hanahanapudi mumugadi teina dova: ebe yaiya iya yana taubada i'ita sipwai ta vada i'ita avivini na taupaihowa tupwadi adi imohemohe ahubena ehebo ehebo, ⁴⁶ howola abo taubadane ilau gwaipilema na yana taupaihowane ilobai ipaipaihowa dumwadumwalu mata vehabana iyaliyaya na ainai iwalo, ⁴⁷ “Yam paihowa namwanamwana vehabadi yayaliyaya, ainaena ginauli maudoina adi loina yamohego ta uloina”.

⁴⁸ ‘Na hesi ebe taupaihowane imumuga yababa mata ibom ainai iwalo, “Yagu Taubadane yana laugwaipilema ibwedabweda”, ⁴⁹ na ivetu wuni ta taupaihowaowa tupwadi i'aitutuwedi yo i'ai'ala'alabili nuwana inumanuma yauyaule. ⁵⁰ Eeta yana badawa ive'alu wagavaiyama na yana paihowa yababana i'ita lobai, wuwuna taubadane yana laoma mahanagan nigele iyahanapui. ⁵¹ Ta elepa daodaona ainaena igohamutu na tau'oya'oyamao baidanao imwau eheboidi ma'adi muya hidoudou na awadi hivetau'alahedi.’

Walo vegevedi vawahala nimabwaubwau vehabadi

25 ¹ Yesu hinage iwalo aulidi, iwalo, ‘Yaubada yana Abaloina teina dova: Vawahala nimabwaubwau yadi lampa hivaidi na hilalaune tautawahola towahona ebeba baidadi hivelaulobaloba yana tawahola guyauna ainai. ² Aidiyena hitau nima ehe'ehebo yauyauledi na nima ehe'ehebo hanahanapudi. ³ Na yauyaulediwa yadi lampa ana bwahi ana lauhepoi nigele hiyavaidi, ⁴ na hesi hiya hanahanapudiwa yadi bwahi ana lauhepoi hivaidi'o yadi lampao baidadiyao.

⁵ ‘Na tautawahola towahonawa ibwedabweda, eeta maudoidi hiha'waha'wa ta hi'e'eno'i iwahine. ⁶ Na bada boniyai holana ta ehebo tomowa iwui, iwalo, “Tautawahola towahonawa bada teina ilalaoma. Amtowolo na tayaliyayai.” ⁷ Ta vawahalaowa maudoidi hitowolo yadi lampawowa hi'atu'atububuni. ⁸ Na vawahalaowa yauyauledi wowa adi

geluwone aidiyai hi'awanoi, hiwalo, "Ama geluwo, lampa ana bwahi tupwana ammohegai, wuwuna yama lampa bada habi bohodi".

⁹'Na tauhanapuwowa hiwalo, "Nuwana nigele howahowana yama bwahi tupwana amohegomiu, bada omiu amlau tauvegimwalao aidiyai na yami lampa adi bwahi amgimwalaidi".

¹⁰'Eeta hilaulau habi gimwala, na tautawahola towahonawa imahalava ta hiya bida hi'atububu'o baidanao hiluluwune tawahola guyauna vehabana, na awa'eda higuguduine. ¹¹Mulitai adi geluwowa gimwalaena hiwuyoma ta hiwalo, "Taubada gudu uho'e ta aluwuwa".

¹²'Na yadi walo iyemaiha, iwalo, "Omiu vali boda, nigele yayahanapuigomiu".

¹³'Ainaena am'ita avivinigomiu, wuwuna yagu hauga laugwaipilema ahubenana nuwana mahanagan nigele amyahanapui.

Taubada yana aiyauya yana taupaihowao aidiyai
(Luke 19:11-27)

¹⁴'Yaubada yana loina hinage dova ehebo taubada mata ilalau vali tupwa, na yana taupaihowao iyogaedima ta iloinaedi ebeha yana abaloina hi'ita avivini. ¹⁵Eeta ehebo yana manene yana taupaihowawa imohei ana bagibagili 5,000 kina na towaho bwauna 2,000 kina, na towaho tonugana 1,000 kina, eeta yana aiyauyane aidiyai hiya ehebo ehebo yana hanapu dova, na mulitai taubadanane ilaugabaidi ilalaune amwaha daodaowai.

¹⁶'Ainaena towahowa iya mayana 5,000 kina yana taubada yana manewa ivaidi ta aidiyena iyepaihowadi ta adi lauhepoi 5,000 kina hinage ilolobaine. ¹⁷Towaho bwauna hinage dova yana 2,000 kinawa iyepaihowa ta ainaena yana taubada yana mane ana lauhepoi 2,000 kina ilolobaine. ¹⁸Na towaho tonugana, iya mayana 1,000 kina, ivai ta topotopu i'eli na yana taubada yana manewa idadawanine topotopu holanai.

¹⁹'Na hauga daodaona tuluhanai yadi taubadawa ilau gwaipilema na ipanivilaedi yadi paihowawa ainona vehabana. ²⁰Ainaena towaho iya mayana 5,000 kina ilaoma ma'ana lauhepoi 5,000 kina hinage ilawenama ta imomoheine na iwalo, "Taubada 5,000 kina umomohegaune na 5,000 kina hinage yalolobaine, ta teina manenaede".

²¹'Na yana taubadawa iwalo, "Ausala, owa taupaihowa namwanamwana na dumwadumwaluna moiha. Bada upaihowa wahiyala'o ginauli iu'iudi aidiyena, ainaena am loina ginauli mwala'idi vehabadi yamohego, na hinage yagu abayaliyaya teina ainai umiyamiya".

²²'Mulitai towaho bwauna mayana 2,000 kina imahalava na iwalo, "Taubada, 2,000 kina umomohegaune na ana lauhepoi hinage 2,000 kina yalolobaine, ta teina".

²³ 'Na taubadawa iwalo, "Ausala, owa taupaihowa namwanamwana na dumwadumwaluna. Bada upaihowa wahiyala'o ginauli iu'iudi aidiyena, ainaena am loina ginauli mwala'idi vehabadi yamohego na owa hinage yagu abayaliyaya teina ainai umiyamiya."

²⁴ 'Eena towaho tonugana yana 1,000 kina ilawenama na iwalo, "Taubada yahanapuigo'o owa towaho yaiyaim na yam wasawasa uvaivaine vali tomowa yadi paihowa aidiyena, ²⁵ ainaena yameheuhi ta 1,000 kinawa toputopu holanai yadadawanine, na yam manewa teina".

²⁶ 'Na taubadawa iwalowei, "Owa taupaihowa yababam na tau'abitau'wata ehebo, uhanapuigau'o neta yagu wasawasa yavaivaine vali tomowa yadi paihowa aidiyena, ²⁷ eeta howahowana yagu manene banika ainai umwauwi, ta haugana yawuyoma ma'anu lauhepoi yalobai".

²⁸ Ta yana hevahevaliwo aidiyai iwalo, "Yagu 1,000 kina ainaena amvai ta towahowa iya 10,000 kina ilolobaine ammohei". ²⁹ Wuwuna ebe yaiya ana ava'avalu iyepaihowa mata, ana lauhepoi hinage ilobai, ta imwala'i i'alili, na ebe yaiya nigele ana ava'avalu iyapaihowai, hava ainai imiyamiyane howola abo ainaena hivaivehulu. ³⁰ Ainaena yana hevahevaliwo iloinaedi ta taupaihowa yababawa higabae mahalavaei maseleyai tupwa guguyou ainai, tenem ainai tomowa ma'adi muya hidoudou na awadi hivetau'alahedi baidanao.

Yeisu taumiya bale'u maudoidi howola abo ilauvetalaedi

³¹ 'Yau Tomowa Moihagu, howola abo mayagu wasawasa pigapigabuna na mayagu tausagenawasao alaoma na yagu vatavata wasawasa ainai yamiya, ³² na abaloina bale'uwai maudoina meheguwai hitano'ahaidima na yave'ahadi dova sipi adi tau'ita avivini ive'ahadi gouti aidiyena, ³³ na sipi yamwauwahiyedi nimatautuwaguwena na gouti nima'eha'ehaguwena. ³⁴ Na yau yadi tauwasawasa howola mata hiya nimatautuwaguwena aidiyai yawalo, "Omiu Tamagu yana velauwena amyaliyaya, amlaoma na yami abaloinawa bale'u ana abavetuwuni ainai i'atububuniwa vehabamiu amvai. ³⁵ Wuwuna mwalona yawahali na ai'ai ammohegau, na hinage gadogu imaguni na bwahi ammohegau, na hinage yavetaumana yami dalavai na amyogaegau yami vadai, ³⁶ na hinage nigele agu ale'o na ale'o ammohegau ta yalili'wane, na hinage yalovala na am'ita avivinigau, na hinage vada abapaiyai yamiyamiya na amtautaubo'eyegau."

³⁷ 'Na taudumwaluwowa aliguwai hiwalo, "Taubada, aiteya hauga yede a'i'itagone ma'am vhahali na ai'aine aveve'aigone? Bo gadom imagu na bwahi amomohegome? ³⁸ Bo uvetaumana yama dalavai na ayoyogaegone yama vadai? Bo nigele am ale'o na aveveli'wagone? ³⁹ bo nuwana ulovala bo vada paipaiyai umiyamiya na atataubo'eyegone?"

⁴⁰ Eena yawalo aidiyai, "Ehe! Neta moiha, ebe yaiya owa augeluwo iu'iudi ehebo aidiyena uhagui, neta ainai yau hinage uhahaguigaune".

⁴¹‘Na hiya nima'eha'ehaguwena himiyamiyane yawalo aulidi, yawalo, “Omiu yababamiu amlauvehulugau amlau aiwa ala'alahi miyamiya vateyaina ainai, neta Yaubada i'atububuniya'o Tomodulele mayana bodao vehabadi, ⁴²Wuwuna mwalona mavahaligu na nigele ai'ai amyamohegau, hinage gadogu imaguni na nigele bwahi amyamohegau, ⁴³na yavetaumana yami dalavai na nigele amyayogaegau yami vadai, yo nigele agu ale'o na nigele amyaveli'wagau, yo yalovala na vada abapaiyai yamiyamiya na nigele amyataubo'eyegau.”

⁴⁴‘Multai hiya walo teina hiyemaiha hiwalo, “Taubada, aiteya hauga a'l'itagone ma'amvahali, nuwana gadom imaguni, bo nuwana uvetaumana alimayai, nuwana nigele am ale'o, bo ulovala, bo vada abapaiyai umiyamiya na nigele ayahaguigo?”

⁴⁵‘Na yawalo, “Moiha ta'l' haugadine aidiyai ebe tomowa iu'iudi teina dova nigele amyahogui, neta ainai nigele amyahaguigau”. ⁴⁶Eeta hiya abo hilau muya miyamiya vateyaina ainai, na Taudumwalu hesi hiya yawahi miyamiya vateyaina hilobai.’

Tautaubadao nuwanuwadi Yeisu hi'oiye mwalowoi
(Maki 14:2; Luke 22:1-2; Yoni 11:45-53)

26 ¹Yeisu yana aubabadao ive'ovidi, na ana taumulitao iwalo aulidi, ²iwalo, ‘Amhanapuiya'o ahubena bwau, na Buidi'wa guyauna tapaihowai, na ebe agu tauhuhulane ihuhulaegau agu alehao aidiyai, na aiwa lagalagana ainai hitutuye patugau yau Tomowa Moihagu’.

³Na taupwaoli mwala'idi yo Isileli yadi babadao hitau'ahai Kayapasi yana vada mwala'ina ainai, iya taupwaoli yadi taubada mwala'ina. ⁴Na babadaowa hibom hiloina ta ebeha oyamaena Yeisu hi'abi avivini na hi'oiye mwalowoi, ⁵na hiwalo, ‘Havena Buidi'wa guyauna holanai Yeisu ta'abi'abi avivini, mata dova ta tomowa himodi'iniyegita na hi'alehaegita’.

Waihiu Yeisu iyewoloi dalava Betani ainai
(Maki 14:3-9; Yoni 12:1-8)

⁶Haugana Yeisu Betani ainai imiyamiya, Saimoni yana vadai, iya mwalona taulepelo teya. ⁷Na ehebo waihiu mayana woloi ilalaomane, na woloinane ana maiha mwala'ina na gaimapatu namwanamwagaugauna ainai. Yeisu howola vadai i'ai'ai, na waihiunane ilaoma ta woloiwa Yeisu vahunai ihihiwaine.

⁸Na Yeisu ana taumulitaowowa hi'ita ta waihiuwa hi'ulumiyaniei hiwalo, ‘Hava wuwuna woloi iyepaipaihei? ⁹Ilowoinanei ebe woloinane hivegimwalei na ana maiha mwala'ina hivai ta tauwewelohe himohedi.’

¹⁰Na Yeisu yadi walo teina ibenalena'o, ta iwalo, ‘Havena waihiu teina am'ulu'ulumiyaei, wuwuna yana velau teina aliguwai inamwanamwa moiha. ¹¹Tauwewelohewo amwalowalowedine

hauga maudoina vahalimiyai himiyamiya, na yau hesi mata nigele hauga daodaona baidamiu tayamiyamiya.¹² Waihiu teina bada iyewoloigau'o taugu ana mwau magaiyai vehabana.¹³ Na moiha, howola abo wasagu ana guguya tomowa hibenalei bale'u maudoina ainai, na waihiu teina yana paihowa aliguwai ana abanuwatuwu avivini au'aubabadana hiyewasaei hinage.'

Yudasa italam ebeha Yeisu ihuhulaei

(*Maki 14:10-11; Luke 22:3-6*)

¹⁴ Na Yeisu ana taumulita ehebo yehana Yudasa Isakaliyota ilau taupwaoli mwala'idi aidiyai,¹⁵ na iwalo, ‘Viha agu maiha mata ammohegaune ebe Yeisu alimiayai yahuhulaei?’ Eeta mane siliba ana bagibagili 30 himomoheine.¹⁶ Eena Yudasa yana hawahawaga iha'waha'wai ta ebe Yeisu aidiyai ihuhulaei.

Buidi'wa guyauna hipaihowai

(*Maki 14:12-21; Luke 22:7-14, 21-23; Yoni 13:21-30*)

¹⁷ Buidi'wa guyauna hipaihowai beledi a'avana nigele ana abiye seseha hauga ainai. Na Buidi'wa ana ahubena mugamugaina ainai Yeisu tupwadi ana taumulitao hiloma ainai na hiwalo, ‘Aiteya vada ainai nuwanuwam ebe guyau vehabam a'atububuni?’

¹⁸ Na Yeisu iwalo, ‘Amlau Yelusalem na yagu awanoi ehebo towaho ainai amwalowei, amwalo, “Taubada yana walo teina dova: Yagu hauga bada ilautebitebiniyao ta nuwanuwagu yam vadai Buidi'wa guyauna ma agu taumulitao a'ai”.¹⁹ Na ana taumulitaowowa Yeisu yana walo himulitiae ta towahowa yana vadai Buidi'wa guyauna hi'a'atububunine.

²⁰ Na lavilaviyena Yeisu mayana taumulitao hitau 12 hiluwu ta guyaune hi'a'aine.²¹ Na haugana hi'ai'ai Yeisu iwalo, ‘Augeluwo, yawalo moiha mata ehebo alimiyyena ihuhulaegau’.

²² Na Yeisu yana walo teina vehabana hinuwayababa moiha, ainaena ehebo ehebo Yeisu ainai hipanivila, hiwalo, ‘Taubada, yaiya neta? Nuwana yau?’

²³ Na Yeisu iwalo, ‘Towahonane iya baidagu gaeba ehebo ainaena a'ai'aine, iya mata ihuhulaegau.²⁴ Yau Tomowa Moihagu mata yamwalowoi dova mwalona Buki Ve'ahihi ainai iwalo mahalava mugaiyei vehabagu, na hesi agu tauhuhulane ive'atemuyamuya, bida ebe mwalona hinanane havena ilabalabahi mata inamwanamwa alili.’

²⁵ Ainaena ana tauhuhulane Yudasa iwalo, ‘Taubada, aiteya towaho yede? Nuwana yau?’

Na Yeisu iwalo, ‘Bada neta uwallowego'o’.

Taubada yana ai
(Maki 14:27-31; Luke 22:31-34; Yoni 13:36-38)

²⁶ Howola hi'ai'ai na Yeisu ai'ai ivai ta vehabana iwalovelau na i'abitomwahi ta ana taumulitao imohedi, iwalo, 'Teina taugu amvai ta am'ai.'

²⁷ Na waini mavedina hinage ivai ta vehabana iwalovelau Yaubada ainai na imohedi, na iwalo, 'Maudoimiu amnuma. ²⁸ Teina 'wahinagu, Yaubada yana ulewahi loina vehabana, isagesagena tomowa bagibagilidi yadi yababao ana abanuwahamu. ²⁹ Na yawalo auligomiu hauga teina na tuluhanai waini teina havena ainaena yanumanumauyo na ana higa omiu baidaguwao waini vauvauna tanuma Tamagu yana abaloina ainai.'

³⁰ Eena wali ehebo hiwaliwaliyei na himahalava ta hihahaene oya Olibe.

Yeisu iwalo mahalava ebeha Pita mata iuvalaei
(Maki 14:27-31; Luke 22:31-34; Yoni 13:36-38)

³¹ Yeisu iwalo aulidi, iwalo, 'Mata boniyaiyena maudoimiu amdena vehulugau dova Buki Ve'ahihi yana walomahalava, iwalo: "Sipi adi tau'ita avivini ya'oioye i'iwhi na sipi maudoina hitaubudebudeyanaei".

³² Na yagu towolouyo tuluhanai Galili ainai yamugai na omiu tuluhaguwena amlaowa'.

³³ Na Pita yana walo iyemaiha, iwalo, 'Mata maudoidi hidena gabaego na yabom baidam'.

³⁴ Na Yeisu Pita ainai iwalo, 'Yawalo moiha boniyai teina mata, mulitai abo am'am idou, owa mata mai tonuga uuvalaegau'.

³⁵ Na Pita iwalo, 'Taubada, nigele howahowana yauvalaego! Ebe hi'oioye mwalo woigo yau hinage baidam hi'oioye mwalo woigita'. Taumulitaowa maudoidi hinage dova hiwawalone.

Tanovi Getesemani ainai Yeisu i'awanoi Tamana ainai
(Maki 14:27-31; Luke 22:31-34; Yoni 13:36-38)

³⁶ Eena Yeisu mayana taumulitao baidanao hilau tanovi ehebo yehanaede Getesemani ainai, na iwawalo aulidine, iwalo, 'Teinai ammiyamiya, na yau yawutuhae, na ya'awanoi Yaubada ainai'. ³⁷ Na hitau tonuga ilauvaidi Pita yo Sebedi natunao bwau. Na Yeisu mayana atemuyamuya na mayana nuwayababa iwalo aulidine, ³⁸ iwalo, 'Ategu imuyamuya mwala'ina, nuwana muhamuhana na mata yamwalowoi, ainaena teinai ammiyamiya na am'ita'ita avivini baidaguwao'.

³⁹ Na Yeisu ihae tupwana na ibe'u aitulu bale'uwait, na i'awanoi, iwalo, 'Tamagu ee, ebe howahowana muya vedina teina aliguwai uvaivehulu, na havena ainaena yanumanuma, na owa hesi yam nuwatuwuwenwa upaihowai, na nigele yau yagu nuwatuwuwenwa'.

⁴⁰ I'ovi na ilau gwaipileuyo ta ana taumulitaowowa hitau tonuga bada hi'eno'o, na Pita ivanoi na iwalo, ‘Pita, nigele howahowana na mahana hawahawaga ehebo ta'ita'ita'auhi?’ ⁴¹ Na hinage iwalo maudoidi aidiyai, iwalo, ‘Amhilahilawa na am'awa'awanoi yo ebe havena towoi amve'ave'alo. Moiha ta'i, alu'aluwamiu nuwanuwana na hesi taumi hitapiya’.

⁴² Na Yeisu iheuyo na i'awa'awanoi, iwalo, ‘Tamagu, muya vedina teina nigele nuwanuwagu ainaena yanuma na hesi ebe yam nuwatuwu, yamulitaei’.

⁴³ Na Yeisu ilau gwaipileuyo ana taumulitao aidiyai, na ilobaidi hinage hi'eno i'iwahil'o, wuwuna mehedi i'eno'eno alili. ⁴⁴ Na hinage ilau vehuludi yo ilau yana awanoi itonugai dova yana awanoi bwauwone.

⁴⁵ Na ilau gwaipilema ana taumulitao ivanoidi, iwalo, ‘Howola am'en'eno yo am'ai'aiyawasi? Na am'ita Tomowa Moihagu yau yagu hauga bada imahalava'o na hihuhulaegau tauyababao aidiyai.

⁴⁶ Amtowolo talau, wuwuna agu tauhuhulawa teina bada imahalava'o.’

Yeisu hi'abi avivini

(Maki 14:43-50; Luke 22:47-53; Yoni 18:3-12)

⁴⁷ Yeisu howola i'au'aubabada na ehebo ana taumulitawa yehana Yudasa tau'alehawone baidanao himamahalavamanne. Taupwaoli mwala'idi yo Isileliwone yadi babadao, tau'alehawone hivetamaledine Yudasa baidadi, na bodaone mayadi elepa ale'aleha yo wepasi Yeisu habi abi'avivinina. ⁴⁸ Yudasa ve'ive'ilala bada iwalowena'o na aidiyai iwalo, ‘Ebe yaiya yanihoi neta iya Yeisunane, na am'abi avivini’. ⁴⁹ Eeta idumwalu Yeisu ainai, inihoi na ivelauwei, na iwalo, ‘Yauwedo Taubada’.

⁵⁰ Na Yeisu iwalo, ‘Augelu hava vehabana ulalaomane?’ Eena bodaone himahalava ta Yeisu hi'abi avivinine.

⁵¹ Na Yeisu ana bodao aidiyena ehebo yana elepa iwunihiyama ta Taupwaoli mwala'ina yana taupaihowa talinana itom vehulune. ⁵² Na Yeisu towahone iwawalo auline, iwalo, ‘Badagi! Elepa ale'alehane umwauyoi yana abamwauwai. Wuwuna tau'alehawone aleha yadi abamwalowoi. ⁵³ Uhanapui ebeha ebe nuwanuwagu Tamagu ainai ya'awanoi agu hagu vehabana, bida mata tausagenawasa bahu'alilidi ivetamaledima. ⁵⁴ Na nigele! Wuwuna teina am wahane ainaena Buki Ve'ahihi yana walomugai vehabagu mata adi moiha himahalava.’

⁵⁵ Tenem ainai Yeisu bodaone iwalo aulidi, iwalo, ‘Ebeha yau tau'aivavalii ta ainaena mayami elepa ale'aleha yo wepasi amlaoma habi abi'avivinigau! Na hava wuwuna ahubena maudoidi vada tapwalolo mwala'ina ainai yamiyamiya na yave'ive'ita tomowa aidiyai, na nigele amya'abi avivinigau? ⁵⁶ Na ginauli teina himahalava yo ebe tauwalo mahalavao yadi walomugai Buki Ve'ahihi holanai himahalava.’ Na Yeisu ana taumulitaone maudoidi hidedena vehulune.

Yeisu yana lauvetala babadao mehediayi

(*Maki 14:53-65; Luke 22:54-55, 63-71; Yoni 18:12-14, 19-24*)

⁵⁷Bodaone bada Yeisu hi'abi aviviniya'o na hilauvaiyama taupwaloliwone yadi taubada mwala'ina yehana Kayapasi ainai. Na Kayapasi yana vadai loina ana tauve'itao yo babadao bada hihulu'ahaima'o ta himiyamiya.

⁵⁸Na Pita amwaha daodaowena Yeisu imulitaeine, ta ilaoma Taupwaoli mwala'ina yana vada ana abwalu ainai iluwu, na tau'ita aviviniwone baidanao himiyamiya yo ebe Pitanane Yeisu ana loina ibenalei.

⁵⁹Na Taupwaoli mwala'idi yo tau'ulewahiwo nuwanuwadi Yeisu ana ve'ewa oya'oyama hilobai na yadi ve'ewa oya'oyama ainaena ebe Yeisu hi'oiye mwalowoi. ⁶⁰Ainaena tauve'ewa oya'oyamawa hilaoma, na hesi yadi ve'ewa nigele dumwaludi. Na mulitai towatowaho bwau hiwutumahalava, ⁶¹na hiwalo, ‘Mwalona Yeisu iwalo, “Howahowagu Yaubada yana vada yalo'e vehulu na ahubena tonuga aidiyai ya'abiyoi”.

⁶²Eena taupwaoliwo yadi tauloina mwala'ina itowolo, na iwalo, ‘Nigele Yam yemaiha, awa? Tomowa yadi ve'ewa alimwai ubenaledi'o?’

⁶³Na Yeisu bada inobu, na Taupwaoli mwala'ina Yeisu iwalo aulin, ‘Uwalo moiha Yaubada Mayawahina mehenai, owa ainaede Besinana towahona, Yaubada Natuna, bo nigele?’

⁶⁴Na Yeisu iwalo, ‘Neta bada uwallowena'o, na hinage yawalo alimwai howola abo yau Tomowa Moihagu am'itagau Tauwahiyala moiha nima tautuwana yamiyamiya yo hinage galewa yaloyalovinao ewadiyena yalaolaoma’.

⁶⁵Ainaena Taupwaoli mwala'ina imodi'ini moiha ta ibom ana ale'o ipulih, na iwalo, ‘Yana walo yababadi ambenaledi'o? Moiha, towaho teina Yaubada ihinali. Badagi! Havena hinage tauve'ewa hiwalowalo yana pwanioliwone vehabadi. ⁶⁶Vedova yami nuwatuwu Yeisu vehabana?’

Na hiya hiwalo, ‘Iloweinanei ebe imwalowoi’.

⁶⁷Ainaena maninane hihowai yo higoha navanavai, yo hinage hisapi, ⁶⁸na hipanivilaei hiwalo, ‘Ebe owa Besinana towahona, uwalo mahalava alimaiyai yaiya isasapigone?’

Pita Yeisu iuvalaei

(*Maki 14:66-72; Luke 22:56-62; Yoni 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹Na Pita howola abwalu alonai imiyamiya, na taupaihowa vahavahalana ehebo imamahalavamane ta ipanivilaeine, iwalo, ‘Mwalona towahowa Galiliyenawa Yeisu iya baidam ammiyamiya, awa?’

⁷⁰Na tomowa bagibagilidi mehediayi Pita iuvala, iwalo, ‘Ginauli hava uwallowaloweine nigele yayahanapui’.

⁷¹Na Pita iwutu mahalava tupwana abwalu awa'edanai. Na ehebo vahala Pita i'ita, na taumiyaone aidiyai iwalo, ‘Towaho tenem mwalona Yeisu towaho Nasaleti baidana himayamiya’.

⁷² Na Pita iuvalauyo na iwuluma, iwalo, ‘Yaubada ihanapui ebeha towahone yau nigele yayahanapui’.

⁷³ Hauga iu'iuna ainai tauvinunuwone Pita ainai hilaoma, na hiwalo, ‘Moiha u'oyama! Owa Yeisu yana boda ehebo, wuwuna alinamne dova Galili alinadi.’

⁷⁴ Eena Pita ivuluma na walo yababana ainaena iwalo, ‘Tamada! Towaho neta nigele yayahanapui’.

Na hauga tenem ainai am'am idou. ⁷⁵ Ainaena Pita Yeisu yana walowa inuwatuwui ebeha, ‘Multai abo am'am idou, na owa mai tonuga uuvalaegau’. Ainaena Pita nuwana iyababa mwala'ina, na imahalava maseleyai idodoune.

Yeisu yana lauvetala Pailato mehenai
(*Maki 15:1; Luke 23:1-2; Yoni 18:28-32*)

27 ¹Malatomtomwena Taupwaoli mwala'idi yo babadaone maudoidi hiloiloina ebeha Yeisu hi'oiye mwallowoi. ²Ainaena Yeisu nimana hipaidi na hilawei Loma yadi tauloina mwala'ina Pailato ainai yo ebeha Pailato iloinaei.

Yudasa yana mwallowoi
(*Paihowa 1:18-19*)

³Na Yeisu ana tauhuhulane, Yudasa ihanapuiya'o ebeha mata Yeisu hi'oiye mwallowoi, ta inuwabui na yana mane 30 siliba iwuyowedi taupwaoliwo mwala'idi yo babadao aidiyai, ⁴na iwalo, ‘Bada lauhapuli yapaihowaiya'o wuwuna towaho namwanamwana alimiyai yahuhulaena'o’.

Na hiwalo, ‘Neta nigele teya hava alimaiyai, na owa hesi vehabana unuwatuwu’.

⁵Ainaena manewone 30 ivehulu aituluwedvi vada tapwalolo mwala'ina holanai, na imahalava ta ilau, na balavaiyena gadona ibom ihipwa'i'iuyoi na imwamwalowoine.

⁶Na taupwaoliwone mane hitanogogoidi, na hiwalo, ‘Nigele howahowana ebe Yaubada ana velau ainai tamwauwi, wuwuna mane teina tomowa ana oyemwalowoi maihana’. ⁷Ainaena hibom hiloina na manenane ainaena ehebo tau'abi walata yana toputopu higimwalai yo ebe toputopunane taumanao adi magai. ⁸Eena toputopunane yehana himwauwi Wahina Toputopuna, na yehanane howola teina imiyamiya.

⁹Tenem ainaena tauwalo mahalava Yelemaiya yana waloyemidi imahalava, wuwuna mwalonan Buki Ve'ahihi ainai yana walo hileleya'o neta:

‘Isileliwone ana maiha hiyogai ana bagibagili 30 siliba, na manedine hivaidi,

¹⁰ ta ainaena tau'abi walata yana toputopu hiyemaihane dova yada Taubada ivenuwamwauwegau'.

Pailato Yeisu ipanivilaei

(*Maki 15:2-5; Luke 23:3-5; Yoni 18:33-38*)

¹¹ Na Yeisu Pailato mehenai hivetowolo, ibom tauolina mwala'ina, na Pailatonane Yeisu ipanivilaei, iwalo, ‘Uwalo mahalava owa Yudeyaone yadi tauwasawasa awa?’

Na Yeisu iwalo, ‘Bada neta uwalo'o’.

¹² Eena taupwaoli mwala'idi yo babadao Yeisu hive'ewai Pailato mehenai, na Yeisu nigele teya yana yemaiha. ¹³ Na Pailato iwalo, ‘Vedova walomahalava teina am ve'ewane vehabana ubenaledi'o?’

¹⁴ Na Yeisu nigele hinage iyayemaiha na bada ta'i inobu. Ainaena Pailato nuwananane ipwanopwano mwala'ina.

Pailato iloina na Yeisu ebe hi'oiye mwalowoi

(*Maki 15:6-15; Luke 23:13-25; Yoni 18:39-19:16*)

¹⁵ Bolimai ehebo ehebo aidiyai Buidi'wa guyauna ainai Lomaone yadi mumuga neta vada abapaiyena ehebo towaho ilivahi na imahalava, ebe yaiya boda nuwanuwadi. ¹⁶ Na hauga tenem ainai ehebo towaho vada abapaiyai imiyamiya yehana Balabasi, tomowa maudoidi hihanapuya'o ebeha iya tauyababa mwala'ina.

¹⁷ Ainaena tomowa himiya ahaiyama Pailato ainai, na Pailato iwalo aulidi, iwalo, ‘Aiteya towaho nuwanuwamiu yalivahi? Balabasi bo Yeisu iya hiveyehaei Besinana towahona?’ ¹⁸ Wuwuna Pailato ihanapuiya'o ebeha alomagiliyena hihuhulaei habi oiyemwalowoina.

¹⁹ Na hinage hauganane howola Pailato lauvetala ipaipaihowai na mwanena wasa ivetamalenama, na iwalo, ‘Havena teya hava hinage uloiloinaei towaho teina dumwadumwaluna vehabana, wuwuna wau ya'eno niviniviyeine ta abameheuhi mwala'ina aliguwai’.

²⁰ Na hesi Taupwaoliwo mwala'idi yo babadao tomowa hiwalo huluhuluidi ta ebe hi'awanoi Pailato ainai na Balabasi ilivahi aidiyai, na Yeisu hi'oiye mwalowoi. ²¹ Ainaena Pailato ipanivilauyowedi, iwalo, ‘Hitaubwau aidiyena yaiya nuwanuwamiu na vehabamiu yalivahi?’

Na hiwalo, ‘Balabasi’.

²² Na Pailato iwalo aidiyai, ‘Vedova mata yaloineaine Yeisu iya hiveyehaei Besinana towahona?’

Na maudoidi hiwalo, ‘Aiwa lagalagana ainai tatutuye patu’.

²³ Na Pailato iwalo, ‘Hava yede yana lauhapuli na ainaena ebeha aiwa lagalagana ainai tatutuye patu?’

Na hiwui mwalamwala'i, hiwalo, ‘Aiwa lagalagana ainai tatutuye patu’.

²⁴ Ainaena Pailato ihanapuiya'o ebeha nigele yana wahiyala teya na boda hihamahamadudu, ana ita dova mata hivetuwuni na hi'aleha. Na

bwahiyena nimanane iuwadi tomowa mehediyai, na iwalo, ‘Havena hinage hava teya yaloiloinaei towaho namwanamwana teina yana mwalowoi vehabana, na omiu ta'i ambom amloina’.

²⁵ Na boda maudoidi hiwalo, ‘Inamwanamwa. Abom aloinaei, na yana mwalowoi maihana ai yo natumaiyao aidiyai.’

²⁶ Eena Pailato yadi walo bada ibenalena'o, ta Balabasi ilivahi, na hinage yana tau'alehao iloinaedi ta Yeisu balavaiyena hisapi na mulitai abo hitutuye patu aiwa lagalagana ainai.

Tau'alehao Yeisu hi'abitalawahiyei

(*Maki 15:16-20; Yoni 19:2-3*)

²⁷ Ainaena Pailato yana tau'alehao Yeisu hisasapine na hiluwuwei vada mwala'ina holanai, na tau'aleha maudoidi hitau'ahaidima Yeisu ainai.

²⁸ Na ana ale'o hiwuludi na ale'o hawahawawalina wasawasana ainaena hivel'i'wa habi abitalawahiyeina. ²⁹ Na ana pwaopwaomi haihaili womawomalina ainaena hipaihowai ta vahunai himwamwauwine, na digona nimanai himwauwi, na hinage mehenai hitalupwagogo ta hi'abi'abitalawahiyei, hiwalo, ‘Yauwedо, owa Yudeya yadi tauwasawasa!’

³⁰ Na hihowahowai yo hinage yana digona hivai ta vahunai higogohane, ³¹ eena yadi abitalawahi i'ovi, na ale'o wasawasa ainaena hiwulu, ta ibom ana ale'owena hivel'i'wauyoi, na hilauvai habi tutuye patuna aiwa lagalagana ainai.

Yeisu hitutuye patu aiwa lagalagana ainai

(*Maki 15:21-32; Luke 23:26-43; Yoni 19:17-27*)

³² Na Yeisu himahalavaei ta hilalaweine, na amwahai ehebo Sailini towahona yehana Saimoni hilobai, ta hiloinaei ta ebe Yeisu ana aiwa lagalagana i'avalai. ³³ Na Saimoni i'avalai ana higa himahalava dalava Goligota ainai. (Goligota ana bui neta Ulu'ulu Dalavana.)

³⁴ Na waini yo we'aha abe'abelena baidana hiyebweli ta himohei yo ebe havena muya ilaulautowoi mwala'ina. Na Yeisu waininane ilautowoi ta ita'wata'wataeine.

³⁵ Yeisu aiwa lagalagana ainai hitutuye patune, ta hivetowolo, na mulitai tau'alehaowowa Yeisu ana ale'owowa hivaidi na higuguyauwedine hibom aidiyai, na yadi aiyauya dova kati ana yepaipaihi, ta yaiya ebe imugai iya ana ale'o ivai.

³⁶ Na mulitai himiya ta hi'ita'ita avivini. ³⁷ Hinage ana aiwa lagalagana vahunai hilele:

YEISU TEINA YUDEYA YADI TAUWASAWASA

Neta yana mwalowoi wuwuna.

³⁸ Na hinage tau'aivaliwowa hitau bwau hive'abahigogoidi, ehebo Yeisu nima tautuwanaena na ehebo nima eha'ehanaena.

³⁹Na taulowolowouhi ulu'uludi hilaulau'wadiyedi na himaluwei,
⁴⁰hiwalo, 'Atemuyamuyam! Uwalo ebeha howahowam vada tapwalolo
 ulo'e na ahubena tonuga holadiyai u'abiyoi. Hola ubom uhaguiyoigo na
 aiwa lagalaganaena u'aituluma, ebe owa Yaubada Natuna.'

⁴¹Hinage dova Taupwaoliwo mwala'idi yo loina ana tauve'itao
 yo babadao Yeisu hi'abitatalawahiyei, na hiwalo: ⁴²'Vali tomowa
 ihaguhaguidi, na ibom nigele iyahauguyowei, ebe iya Isileli ana
 tauwasawasa, aiwa lagalaganaena i'aituluma ta tayemidiyei. ⁴³Iya
 Yaubada Natuna na Yaubada iyemidiyei ta iwalo, "Yau Yaubada Natuna".
 Hola teina ta'i Yaubada ihagui na ta'ita!"

⁴⁴Tau'aivavaliwone Yeisu baidanao hive'abahidi hiya hinage Yeisu
 hihinali.

Yeisu yana mwalowoi

(Maki 15:33-41; Luke 23:44-49; Yoni 19:28-30)

⁴⁵Mahana ala'alapwahiyai ana higa lavilaviyena dalava maudoina
 iguguyou.

⁴⁶Lavilaviyai neta Yeisu alinana mwala'inaena iyoga na iwalo, 'Eli, Eli,
 lama sabakitani?' Na ana bui neta, 'Yagu Yaubada, yagu Yaubada, hava
 vehabana ulalaugabaigaune?'

⁴⁷Tupwana tomowa vahalinai hitowotowolo yana yoga hibenalei, na
 hiwalo, 'Ambenalei towaho teina Elaitiya iyogayogaei'.

⁴⁸Eena ehebo aidiyena isagena ta balou ivai yo waini abe'abelena
 ainaena iveda'wa na ehebo aipwala mehenai iwomalei, na ivelelehini
 Yeisu awanai, ta ebeha imala'u'ui. ⁴⁹Na towahonane ana geluwo hiwalo,
 'Hola ulaumwau na taha'waha'wa, nuwana mata Elaitiya ilaoma na
 ihagui'.

⁵⁰Na Yeisu alinana mwala'inaena iyogauyo, na yawahina i'o'ovine.

⁵¹Na ale'o mwala'ina vada tapwalolo mwala'ina ana biliwutuhi
 ilotapulihi ewaena, ta i'aitulu duyai, na mwani'ini'i isagena, na gaima
 mwala'idi hilotatomwahi.

⁵²Yo hinage magai awadi hilotaho'e, na tauyemidiwo bagibagilidi
 mwalonona himwamwalowoiwa hitowolouyo, ⁵³Yeisu yana towolouyo
 tuluhanai hiya hinage magai aidiyena himahalavama na Yelusalem ainai
 hiluwu, na tomowa bagibagilidi aidiyai himamahalavane.

⁵⁴Na tau'alehaone mayadi taumugai howola Yeisu hi'ita'ita avivini,
 na mwani'ini'i yo ginauli maudoidi himahalava hi'itadi, na himeheuhi
 mwala'ina, na hiwalo, 'Moiha, towaho teina iya Yaubada Natuna'.

⁵⁵Tupwadi waiwaihiu hinage lovaena hi'itayama. Hiya mwalonona
 Galiliyena Yeisu himulitaenama yo hinage ana hipaiapaihowai. ⁵⁶Ehebo
 yehana Meli Magidalaena mayana waligeha, iya Yemesa yo Yosepa
 hinadi, na hinage Sebedi natunao bwau hinadi.

Yeisu ana mwau magaiyai

(Maki 15:40-47; Luke 23:50-56; Yoni 19:38-42)

⁵⁷Lavilaviyena ehebo Alimatiya towahona ilau Pailato ainai, iya wasawasa towahona na hinage Yeisu ana taumulita teya, yehana Yosepa.

⁵⁸Na Pailato ainai Yeisu tauna i'awanoiyei, ta Pailato italam na ebe ivai.

⁵⁹Ainaena Yosepa Yeisu tauna hivai, na ale'o masemaselena ainaena hihuma. ⁶⁰Yosepanane ana magai vauvauna ainai himwauwi na magainane hiyayatune dova duluva gaima holanai, na gaima mwala'ina na po'upo'uwana ainaena magai awana hive'eno auhi, na multai Yosepa ilalaune. ⁶¹Meli Magidalaena mayana waligeha magaine vahalinai himiyamiya na hi'ita'ita sipwaidi.

Magai hi'ita avivini

⁶²Yeisu hive'abahi neta Yudeyaone yadi ahubena atububu ainai, na i'ahubena neta yadi Tapwalolo ana ahubena, na Taupwaoli mwala'idi yo Palisiwo baidadiyao hilau Pailato ainai, ⁶³na hiwalo, ‘Taubada, tau'oyamawa mwalona mayawahina imiyamiya yana walo anuwateru avivini, iwalu, “Ahubena tonugana ainai mwallowoiyena yatowlouyoma”. ⁶⁴Ainaena ebe howahowana uloina na magai ana tau'ita aviviniwo hi'ita avivini ili'ilimani ana higa ahubena tonuga, mata dova ta ana taumulitao hilaoma na Yeisu tauna hivai hilawei, na tomowa hi'oyamayedi ebeha Yeisu mwallowoiyena bada itowlouyoo'o; yo ainaena oyama mulimulitana mata oyama mugamugaina imwala'i gabaei.’

⁶⁵Na Pailato iwalu aulidi, iwalu, ‘Yami tau'ita aviviniwo tau'alehao amlawedi, na magai hi'ita avivini ili'ilimani’.

⁶⁶Ainaena hilau aibadi hivai, na magai awana ana gudu gaimane hinage hi'aibadini ili'ilimani na ana tau'ita aviviniwo hivelvetowolodine.

Yeisu mwallowoiyena itowlouyo

(Maki 16:1-8; Luke 24:1-12; Yoni 20:1-10)

28 ¹Tapwalolo dagelanai neta malatomtomwai hawahawaga vauvauna ana ahubena mugamugaina ainai Meli Magidalaena mayana waligeha hilaoma magayai habi taubo'eyei. ²Na mwani'inil'i mwala'ina isagena, neta Yaubada yana tausagenawasa ehebo galewaena i'aituluma, na gaima magai awanaena ive'i wahieyi na ainai imimiyane. ³Tausagenawasanane ana ita pigabu dova, na ana ale'o hewahewana moiha.

⁴Na magai ana tau'ita aviviniwo tausagenawasanane hi'il'itane na himeheuhi mwala'ina na hibatubatutuli, na hibe'u bale'uwai dova taumwalomwalowoi.

⁵Na tausagenawasanane waiwaihiuwone iwalu aulidi, iwalu, ‘Havena ammehemeheuhi. Yahanapuiya'o omiu Yeisu iya bada hi'oeye

mwalowoiya'o ambehabehaei. ⁶Iya nigele teinai, wuwuna mwalowoiyena bada itowlouyo'o, dova mwalona iwalo alimiayai. Amlaoma ta yana aba'en ova'ova'a'avana am'ita. ⁷Na amlau mwayamwayayau ana taumulitao amwalo aidiyai ebeha Yeisu mwalowoiyena bada itowlouyo'o, na mata imugai Galili ainai, na omiu abo ammulitaei tenemai na am'ita. Teina yami wasa bada yawalo auligomiu'o.'

⁸Na waiwaihiuwone mayadi meheuhi na hinage mayadi yaliyaya magai hilau vehulu na hisagena mwayamwayayu ta ebe Yeisu ana taumulitaone aidiyai ginauli teina hiwalo mahalavaedi.

⁹Na Yeisu amwahai ilobaidi na ivelauwedi, na hilaoma aena hi'abitowoidi, na hiwalovetuvehaeysi. ¹⁰Eena Yeisu iwalo aulidi, iwalo, 'Havena ammehemeheuhi, na hesi amlau augeluwo nuwadiyai ammwauwi na hilau Galili ainai, ta nemai hilitagau'.

Magai ana tau'ita aviviniwo yadi walomahalava

¹¹Waiwaihiudiyaone howola amwahai hilaulau, na magai ana tau'ita aviviniwone tupwadi hilau dalava Yelusalem ainai, na hava dova imamahalavane hiwalo mahalavaedi Taupwaoli mwala'idi aidiyai.

¹²Ainaena Taupwaoliwone yo babadao baidadiyao himiya ahaidima, na hiloina, ta mane mwala'ina tau'ita aviviniwone himohedi. ¹³Ta ebe tomowa aidiyai hivetala'aubabadaei, na hiwalo, 'Masigiliyena a'eno'eno na Yeisu ana taumulitaone hilaoma, na taunane hivavaine'. ¹⁴Yo hinage hiwalo aulidi, hiwalo, 'Ebe Loma tauloina mwala'ina wasa teina ibenalei, mata a'oyamaei, na ebe havena alimiayai imanimanini'.

¹⁵Ainaena yadi mane hivaidi, na Taupwaoliwo yo babadao yadi nuwatuwuwone himumulitaedine. Na yadi oyamawa idabalala Yudeyaone aidiyai, ta wau hinage dova hiwalowalo.

Yeisu ana taumulitao yadi paihowa imohedi (Maki 16:14-18; Luke 24:36-39; Yoni 20:19-23)

¹⁶Ainaena Yeisu ana taumulitao hitau 11 hilau Galili, ta hihae oyawa Yeisu iwalo mahalavaeia ainai. ¹⁷Na Yeisu hi'l'i'tane, na ainai hitalu pwagogo, na tupwadi aidiyena howola mayadi nuwatuwu bwaubwau.

¹⁸Yeisu ilaoma aidiyai na iwalo aulidi, iwalo, 'Tamagu bada loina wahiwahiyalana maudoina imohegau'o galewai yo bale'uwai. ¹⁹Na amlau tupwa maudoidi aidiyai amguguya na ainaena tomowa himulitaegau, yo hinage am'abiye bipataisowedi Tamagu yehanaena, yo Natuna yau yehaguwena, yo Alu'aluwa Ve'ahihi yehanaena. ²⁰Na ve'ita maudoina bada yamohegomiu'o amve'itadi na hiya hinage himulitaedi. Na moiha, yau baidamiu tamiyamiya hauga maudoina wau yo ana higa bale'u yana aba'ovi ainai.'